

N **EDERLANDS**
R **GISTER**
G **RECHTELIJK**
D **SKUNDIGEN**

**Evaluatie College gerechtelijk
deskundigen**
Eindrapport

Contactgegevens

Amsterdam, 19 mei 2020

dr. O. (Oberon) Nauta
onauta@dsp-groep.nl

drs. M.D. (Manja) Abraham
mabraham@dsp-groep.nl

N. (Nynke) Piepers Msc.
npiepers@dsp-groep.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd door DSP-groep, in opdracht van de afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

© 2020, WODC, ministerie van Justitie en Veiligheid, auteursrechten voorbehouden.

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	5
Methode van onderzoek	5
Het NRGD-stelsel	5
Uitkomsten van de evaluatie	7
Dankwoord	15
Afkortingen	16
1 Inleiding	17
2 Methodische verantwoording	18
2.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen	18
2.2 Onderzoeksverantwoording	19
2.3 Reikwijdte van het onderzoek	21
3 Formeel kader NRGD-stelsel	23
3.1 Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen	23
3.2 College gerechtelijk deskundigen	24
3.3 Formele werkwijze	25
3.4 Benoeming deskundigen in strafzaken	30
4 Normering en hernormering	31
4.1 Normering nieuwe deskundigheidsgebieden	31
4.2 Hernormering	34
4.3 Tot slot	34
5 (Her)inschrijving, afwijzing en doorhaling	35
5.1 (her)Inschrijving en afwijzing	35
5.2 Voorwaardelijke toelating	39
5.3 Schorsing en doorhaling	39
5.4 Tot slot	40

6	Kwaliteit NRGD	42
6.1	Kwaliteit van het NRGD-stelsel	42
6.2	Kwaliteit deskundigen	44
6.3	Contra-expertise	47
6.4	Niet-geregistreerde deskundigen	49
6.5	Forensisch medewerkers	50
6.6	Tot slot	52
7	Doelrealisatie	54
7.1	Belangrijkste uitkomsten evaluatie 2014 NRGD	54
7.2	Doelrealisatie	58
7.3	Toetsingslast	61
8	Aandachtspunten	64
9	Conclusies	70
9.1	Conclusies ten aanzien van (her)normering	70
9.2	Conclusies ten aanzien van (her)registratie	71
9.3	Conclusies ten aanzien van de kwaliteit	72
9.4	Conclusies ten aanzien van doelrealisatie	74
9.5	Discussie	76
Bijlagen		
	Bijlage 1 Literatuurlijst	81
	Bijlage 2 Tabellenboek	83

Samenvatting

Inleiding

Mede naar aanleiding van enkele ernstige gerechtelijke dwalingen waarbij onvoldoende kwaliteit van forensische expertise een rol speelde, trad in 2010 de Wet deskundige in strafzaken (Wds) in werking. De wet heeft tot doel bij te dragen aan de bevordering van de kwaliteit van de inbreng van deskundigen in de rechtspleging. Het met de Wds ingestelde Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (hierna: NRGD) dat wordt bestuurd door het College gerechtelijk deskundigen (hierna: College) beoogt aan deze doelstelling een belangrijke bijdrage te leveren.

Het College is een zelfstandig bestuursorgaan. Omdat op grond van de wet zelfstandige bestuursorganen iedere vijf jaar geëvalueerd moeten worden, en de laatste evaluatie in 2014 plaatsvond, heeft het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC), op aanvraag van het ministerie van Justitie & Veiligheid, DSP-groep verzocht het NRGD-stelsel opnieuw te evalueren. In voorliggende managementsamenvatting worden de voornaamste uitkomsten van de evaluatie gegeven.

Methode van onderzoek

Het veldwerk voor de evaluatie heeft plaatsgevonden in de periode mei 2019 – januari 2020. In deze periode zijn verschillende onderzoeksactiviteiten verricht. In de eerste plaats heeft deskresearch plaatsgevonden op diverse schriftelijke bronnen en zijn cijfermatige gegevens van het Bureau NRGD in ogenschouw genomen. Voorts is een enquête gehouden onder een representatieve en gestratificeerde steekproef van 351 deskundigen die deels in het NRGD staan ingeschreven en deels niet. Tot slot zijn 32 respondenten geïnterviewd, verdeeld over de verschillende stakeholders van het NRGD-stelsel. Het gaat daarbij om leden van het College, het Bureau NRGD, leden van de rechterlijke macht, het NFI, het NIFP, gerechtelijke deskundigen en leden van de diverse toetsings- bezwaar- en normeringscommissies van het NRGD-stelsel.

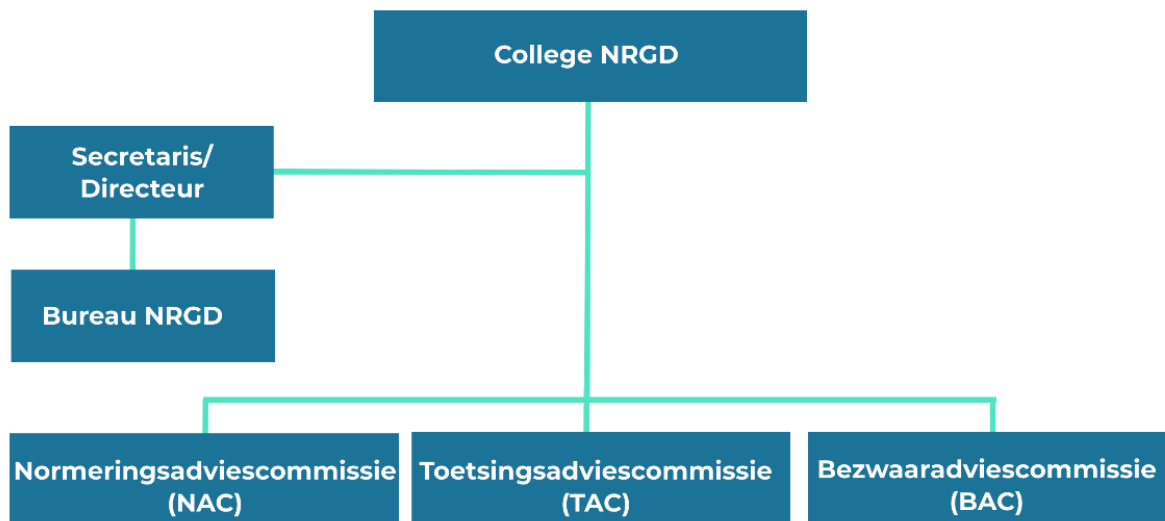
Het NRGD-stelsel

Voor een goed begrip van de uitkomsten van de evaluatie is het nodig notitie te nemen van de formele opzet van het NRGD-stelsel. Onder NRGD-stelsel wordt binnen deze evaluatie verstaan het geheel aan organen, voorzieningen en procedures waarmee het College komt tot het normeren van deskundigheidsgebieden en het toetsen van aanvragers aan deze normen voor toelating tot het NRGD.

Het NRGD-stelsel bestaat uit een register waarin deskundigen kunnen worden ingeschreven wanneer zij voldoen aan de criteria die voor het desbetreffende deskundigheidsgebied zijn vastgesteld. Er is een

College met een driedelige taakstelling: het beheert het register, het normeert de relevante deskundigheidsgebieden en het toetst aan de hand van de normen of een deskundige kan worden toegelaten tot het register. Wanneer een deskundigheidsgebied door het College is genormeerd, benoemt de rechterlijke macht in beginsel alleen nog deskundigen die voor het betreffende deskundigheidsgebied ingeschreven staan in het NRGD.

In zijn taakstelling wordt het College bijgestaan door diverse organisatie(onderdelen). In onderstaand schema wordt de organisatiestructuur samengevat:

Namens het College beheert en onderhoudt het Bureau NRGD het register. Het Bureau NRGD ondersteunt verder het College bij beleidsvoorbereiding, bij het instellen en begeleiden van de verschillende commissies, bij communicatie en logistieke processen, bij het financieel beheer en door juridische advisering. Voor het bepalen van de gemeenschappelijke normen per deskundigheidsgebied laat het College zich adviseren door de normeringsadviescommissie (NAC) die het zelf instelt. De NAC is samengesteld uit deskundigen op het betreffende deskundigheidsterrein, aangevuld met juristen en vertegenwoordigers van het Bureau NRGD. Voor de inhoudelijke toetsing van de aanvraag aan de inhoudelijke eisen van het specifieke deskundigheidsgebied laat het College zich adviseren door een toetsingsadviescommissie (TAC) die de inhoudelijke beoordeling van de aanvragen doet. De TAC beoordeelt, aan de hand van recente zaaksrapporten die door de aanvrager zijn opgesteld, of de aanvrager voldoet aan de eisen voor registratie. De aanvrager kan bezwaar maken tegen de beslissing van het College over de registratieaanvraag. Het bezwaar wordt behandeld door de bezwaaradviescommissie (BAC). Na behandeling van het bezwaar geeft de BAC een advies aan het College, dat uiteindelijk een beslissing neemt over het bezwaar.

Uitkomsten van de evaluatie

De centrale probleemstelling van de evaluatie luidt:

"Heeft het College tussen 2014 en 2019 zijn doelen bereikt wat betreft (her)normering van deskundigheidsgebieden en toetsen van deskundigen aan deze normen? Hoe is het College met de aandachtspunten omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen?"

Deze probleemstelling is uitgewerkt in een set onderzoeksvragen die thematisch zijn onderverdeeld. Het gaat om vragen over normering en hernormering van deskundigheidsgebieden, vragen over inschrijving en herinschrijving in het register, om vragen over de kwaliteit van het NRGD-stelsel en de ingeschreven deskundigen en om vragen over doelrealisatie. In deze paragraaf trekken we per thema de belangrijkste conclusies. We beginnen daarbij met het thema doelrealisatie omdat dit thema samenvalt met de centrale vraagstelling van het onderzoek.

Conclusies ten aanzien van doelrealisatie College

Binnen het thema doelrealisatie zijn de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

Vragen met betrekking tot **doelrealisatie**:

Hoe is het College met de aandachtspunten betreffende de registratie omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. het verwerken van (her)registraties in de jaren 2014 t/m 2019?

Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. (her)normering van deskundigheidsgebieden in de jaren 2014 t/m 2019? Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

In hoeverre heeft het College deze doelen bereikt?

Is de toetsingslast van het College verminderd door accreditatie van opleidingen van NFI en NIFP?

Hoe beoordeelt het College de mogelijkheid tot voorwaardelijke registratie van nieuw ingestroomde zojuist opgeleide deskundigen?

In 2014 is het NRGD-stelsel voor het eerst geëvalueerd. Die evaluatie maakte duidelijk dat het stelsel naar behoren functioneerde en kwalitatieve output leverde op het gebied van normering, toetsing en registratie. Wel werden in de evaluatie enkele aandachtspunten geïdentificeerd, naar aanleiding waarvan de toenmalige minister een vijftal aanbevelingen deed:

1. Accreditatie van de opleidingen van NFI en NIFP in relatie tot de toetsingslast van NRGD. Het College formuleerde daarop het doel om te onderzoeken hoe de toetsingslast, als gevolg van dubbele toetsing, te verlagen door accreditatie van opleidingen.
2. Omlijning en normering van een deel van de natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden dat nog niet is opgenomen in het register.

3. Borging van de kwaliteit en vindbaarheid van zowel de deskundigen die kleine deskundigheidsgebieden vertegenwoordigen als de supergespecialiseerde deskundigen.
4. Investing van gerechten in de verbetering van de waardering van deskundigheidsrapporten, mede door middel van de aanstelling van forensisch ondersteuners.
5. Mogelijkheden tot verlenging van de termijn van registratie naar vijf jaar en voorwaardelijke registratie van nieuw instromende zojuist opgeleide deskundigen.

In reactie op de uitkomsten van de evaluatie en in antwoord op het advies van de minister heeft het College zich in de onderhavige evaluatieperiode meerdere doelen en ambities¹ gesteld:

Het doorontwikkelen van de certificering van het deskundigheidsgebied Forensische Psychiatrie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO). Vanaf 2016 worden bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen de door hun geschreven TBS-rapportages meegenomen in de beoordeling.

Eind 2014 zijn alle aanvragen afgehandeld van buitenlandse toetsers en deskundigen werkzaam bij ander aanbieders dan van het NFI. Dit doel wordt gesteld om de mogelijkheid van contra-expertise en forensisch wetenschappelijk debat mogelijk te maken.

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt de registratietermijn opgerekt van vier naar vijf jaar. Dat levert in theorie een reductie van de administratielast op van 25%.

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt er gewerkt met getrapte toetsing, dat wil zeggen: als er door twee toetsers bij eerste lezing van de rapporten wordt geoordeeld dat deze ruim voldoet aan de toelatingscriteria, dan wordt direct een positief advies afgegeven. Bij enige twijfel of een negatief oordeel wordt opgeschaald naar drie beoordelingen.

Het normeren van een nieuw deskundigheidsgebied, zo mogelijk elk jaar.

Het toewerken naar uitbreiding naar bestuurs- en civielrecht. Het NRGD wil zich met die uitbreiding ontwikkelen tot één register voor de gehele rechtspraak.

In 2016 zijn van zeven deskundigheidsgebieden de registratie-eisen herijkt en aangescherpt. Het betreft de deskundigheidsgebieden: DNA-bronniveau, handschriftonderzoek, verdovende middelen – analyse en interpretatie, forensische toxicologie, forensisch wapen- en munitieonderzoek, toetsing aan de wet wapens en munitie en forensische pathologie.

Incidenteel worden ad hoc-deskundigen ingezet voor de beantwoording van specifieke vragen. Zoals het effect van een bepaald geneesmiddel op gedrag. De ad-hoc-deskundige is een deskundige die nog nooit (of zeer zelden) heeft gerapporteerd voor de rechtspraak en wiens expertisegebied in beginsel niet forensisch georiënteerd is. Het College heeft zich in opdracht van de minister tot doel gesteld te onderzoeken hoe de kwaliteit van rapportages van wetenschappers zonder ervaring met het recht gewaarborgd kan worden.

¹ In de jaarverslagen en andere beleidsdocumentatie van de onderzochte periode worden niet tot nauwelijks SMART-doelstellingen geformuleerd, maar wordt door het College wisselend geschreven over 'doelen' en 'ambities'. Bovendien zijn de doelen en ambities weliswaar gesteld in de onderzochte periode 2014-2019 maar wordt veelal in het midden gelaten binnen welke termijn het College deze doelen en ambities wil verwezenlijken.

Op grond van de evaluatie wordt geconcludeerd dat het College deels geslaagd is zijn doelen en ambities te realiseren. Het deskundigheidsgebied FPPO is doorontwikkeld. Vanaf 2016 worden namelijk bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen de door hen geschreven TBS-rapportages – voor zover aanwezig – meegenomen ter beoordeling. Ook wat betreft het aantrekken van buitenlandse deskundigen binnen het NRGD-stelsel is het College succesvol gebleken. Op 31 december 2019 stonden namelijk 10 buitenlandse deskundigen in het register geregistreerd op een deskundigheidsgebied waarop ook het NFI inzet levert. (Een belangrijk deel van deze buitenlandse deskundigen is tevens lid van een NAC en TAC.) Voorts is het gelukt om de registratietermijn van een deskundige in het register van vier naar vijf jaar te verlengen. Met als gevolg dat de toetsingslast merkbaar lager is geworden. Ook het feit dat (deels) gewerkt wordt met getrapte toetsing heeft bijgedragen aan de verlaging van de toetsingslast. De verwachting is dat de toetsingslast verder afneemt doordat het per 1 januari 2020 voor deskundigen, die met goed gevolg de NIFP- opleiding voor rapporteur pro-Justitia hebben afgelegd, mogelijk is om direct zonder inhoudelijke toetsing voorwaardelijk geregistreerd te worden in het NRGD. Hoewel binnen deze evaluatie nog geen ervaring met deze nieuwe werkwijze kon worden geïnventariseerd, beoordelen het College en de andere betrokken stakeholders deze nieuwe mogelijkheid positief.

Op de andere doelen en ambities is binnen de onderzochte periode 2014-2019 geen (volledige) doelrealisatie geweest. Dit betreft het uitwerken van een beoordelingsstelsel voor ad-hoc deskundigen en het uitbreiden van het NRGD-stelsel naar het bestuurs- en civielrecht. Ook lag het aantal nieuw genormeerde deskundigheidsgebieden lager dan beoogd (zie verder de conclusies ten aanzien van (her)normering).

Conclusies ten aanzien van (her)normering

Binnen het thema **normering en hernormering** zijn de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

Welke deskundigheidsgebieden zijn opgenomen in het register?

Welke deskundigheidsgebieden zijn sinds 2014 genormeerd?

- Hoe verliep het proces van hernormering?
- In hoeverre is hierbij extra aandacht geweest voor kleine deskundigheidsgebieden en natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden?

Voor de evaluatie leverde dat de volgende conclusies op. Op 31 december 2019 zijn de volgende deskundigheidsgebieden genormeerd:

Tabel 1. Deskundigheidsgebieden per 31 december 2019

Deskundigheidsgebied	Aantal ingeschreven deskundigen in NRGD
Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO)	508
Digitaal Forensisch onderzoek (nieuw sinds 2016)	27
DNA-analyse en interpretatie	25
Rechtspsychologie (nieuw sinds 2017)	12
Toxicologie	9
Forensische Pathologie (nieuw sinds 2015)	8
Verdovende middelen	6
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	6
Handschriftonderzoek	3
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	1
Totaal aantal registraties	605

Bron: administratie Bureau NRGD

Van deze lijst zijn sinds 2014 de volgende deskundigheidsgebieden nieuw toegevoegd aan het NRGD: forensische pathologie (in 2015), digitaal forensisch onderzoek (in 2016) en rechtspsychologie (in 2017). Twee van deze drie nieuwe deskundigheidsgebieden zijn in aantal registraties klein te noemen: het deskundigheidsgebied forensische pathologie telt op 31 december 2019 acht deskundigen en het deskundigheidsgebied van de rechtspsychologie telt 12 deskundigen. Digitaal forensisch onderzoek is op 31 december 2019 met 27 geregistreerde deskundige nagenoeg even groot als het deskundigheidsgebied van DNA-analyse en interpretatie.

Met het toevoegen van drie nieuwe deskundigheidsgebieden aan het NRGD-stelsel heeft het College zijn doelstelling² van één deskundigheidsgebied per jaar niet gehaald. Van de zijde van het Bureau NRGD wordt als verklaring voor het achterblijven op deze doelstelling gewezen op het feit dat geen budgetuitbreiding heeft plaatsgevonden in de afgelopen periode terwijl het aantal deskundigheidsgebieden wel toenam. Net als de hoeveelheid werk die daarmee gemoeid was. Bovendien zijn het College en het Bureau NRGD in toenemende mate betrokken bij andere kwaliteitsverbeteringstrajecten, zoals die met de opleidingen van het NIFP of de afstemming met het NFI.

Het College zelf beoogt in de nabije toekomst DNA op activiteitsniveau, expertise op het terrein van schotresten en forensische accountancy te normeren. In aanvulling op deze gebieden geven andere stakeholders aan behoefte te hebben aan het normeren van brand-expertise, verkeersongevallen-expertise en diverse terreinen binnen de forensische geneeskunde.

De wijze waarop deskundigheidsgebieden worden genormeerd blijkt in de praktijk effectief. Over de volle breedte van de geïnterviewde partijen wordt geoordeeld dat er breed draagvlak is voor de normen die door

² Of: ambitie, zie noot 1.

het College voor ieder deskundigheidsgebied zijn vastgesteld. Ze vormen een goede afspiegeling van hetgeen in het betreffende deskundigheidsgebied algemeen wordt aanvaard. Tijdens de onderzochte periode heeft geen structurele hernormering van reeds genormeerde deskundigheidsgebieden plaatsgevonden. Wel zijn bepaalde normen en procedures op bepaalde deskundigheidsgebieden tussentijds aangescherpt.

Conclusies ten aanzien van (her)registratie

Binnen het thema **registratie en herregistratie** stonden de volgende onderzoeksvragen centraal:

Hoeveel deskundigen zijn geregistreerd?

Hoe vaak wordt inschrijving of herinschrijving geweigerd?

Wat zijn de redenen om deskundigen te weigeren?

Indien van toepassing: wat zijn de redenen voor doorhaling van de inschrijving in het register?

Het aantal deskundigen dat is toegelaten in het NRGD is sinds 2014 licht gestegen van 529 (in 2014) tot 605 (in 2019). De toename van 76 deskundigen is voor iets meer dan de helft toe te schrijven aan de normering van nieuwe deskundigheidsgebieden, waarvoor 47 nieuwe deskundigen zijn toegelaten. Net als in 2014 is de overgrote meerderheid (508=84%) deskundig op het terrein van de FPPO. Met uitzondering van de DNA-analyse en interpretatie en Digitaal Forensische onderzoek tellen de overige deskundigheidsgebieden tien of minder ingeschrevenen. Vaak gaat het om slechts heel beperkte aantallen deskundigen.

Het aantal aanvragen dat op advies van de TAC door het College wordt afgewezen is relatief beperkt. Op aanvragen voor een voorlopige toelating schommelt het afwijzingspercentage tussen de 1% (in 2017) en 6% (in 2018 en 2019). Het afwijzingspercentage op herinschrijvingen schommelt tussen de 4% (in 2019) en 11% (in 2016) in de onderzochte periode. Reden om deskundigen te weigeren is zonder uitzondering dat aanvragers niet voldoen aan de voor het betreffende deskundigheidsgebied geldende toelatingsnormen. Een beperkt aantal afgewezen aanvragers maakt tegen het besluit van het College bezwaar bij een BAC. In een op de zes zaken oordeelt de BAC anders dan de TAC en geeft alsnog een positief advies voor toelating tot het register.

De toetsingsprocedure bij de initiële aanvraag en de aanvraag tot herregistratie wordt zowel door deskundigen zelf als door de TAC-leden als 'zorgvuldig' beoordeeld. Ook de expertise van de TAC-leden wordt in de regel goed beoordeeld.

Doorhaling in het register heeft in de onderzochte periode slechts één keer plaatsgevonden. Hiervoor zijn twee redenen. In de eerste plaats is er geen wettelijke onderzoeksbevoegdheid waardoor het College niet alle noodzakelijke informatie kan opvragen. In de tweede plaats wil het College niet functioneren als een

tuchtcollege. De evaluatie leverde overigens geen indicaties op dat het probleem van disfunctionerende deskundigen groot is.

Uit de evaluatie blijkt dat ongeveer een derde van de initiële aanvragers onder voorwaarden wordt toegelaten tot het register. Deze voorziening bestaat daaruit dat een kandidaat de tijd krijgt om bepaalde kleine onvolkomenheden binnen een gegeven periode recht te zetten. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als peer-reviews of intervisie-activiteiten. TAC-leden zien de voorwaardelijke toelating als een nuttige voorziening in het huidige stelsel. Met die voorwaardelijke toelating kan vervolgens (al dan niet onder supervisie) worden gerapporteerd waardoor binnen de gestelde periode alsnog aan de voorwaarden wordt voldaan.

Conclusies ten aanzien van de kwaliteit

Binnen het thema **kwaliteit** zijn de volgende vragen beantwoord:

In hoeveel gevallen zijn in de afgelopen vijf jaar alsnog deskundigen geraadpleegd die niet in het register stonden?

- Wat was hiervoor de reden? Zijn deze in een latere fase alsnog geregistreerd?

Is de kwaliteit van de deskundigen en hun producten toegenomen sinds de registratie?

- Is het mogelijk hierover een uitspraak te doen?
- En zo niet, wat is ervoor nodig om dat wel te kunnen doen?

Is de toetsingslast van het College verminderd door accreditatie van opleidingen van NFI en NIFP?

In hoeverre werken gerechten met forensische medewerkers?

- Welke invloed heeft dit op de waardering van deskundigheidsrapporten?

Bij de evaluatie is een onderscheid gemaakt tussen de kwaliteit van het NRGD-stelsel en de kwaliteit van de deskundigen die zijn ingeschreven in het register. De term 'kwaliteit' is binnen deze evaluatie niet uitgewerkt maar overgelaten aan een deskundigenoordeel van deelnemers van het onderzoek. Voor wat betreft de kwaliteit van het NRGD-stelsel worden door de stakeholders met name twee aspecten van belang geacht: de onafhankelijkheid en objectiviteit van het normerings- en toetsingsproces en de deskundigheid van de leden van de diverse commissies.

NRGD-stelsel

Uit de evaluatie blijkt dat over de volle breedte van de bevroegde partijen (inclusief de geregistreerde deskundigen zelf) geoordeeld wordt dat het NRGD-stelsel objectief en onafhankelijk functioneert. Ook wordt erop gewezen dat de normen die worden gehanteerd bij de toelatingstoets goed afgeleid zijn van de state-of-the-art inzichten in de wetenschap en dat de leden van de verschillende toetsingsadviescommissie over de juiste deskundigheid beschikken.

Voor het waarborgen van de onafhankelijkheid heeft het College erop toegezien dat buitenlandse toetsers worden ingezet bij kleine deskundigheidsgebieden waarop de Nederlandse deskundigen elkaar vrijwel allemaal kennen. Dat komt de onafhankelijkheid ten goede, zo wordt geoordeeld. Maar niet per se de kwaliteit van de beoordeling, omdat buitenlandse deskundigen soms onvoldoende kennis hebben van de Nederlandse juridische context en rapporten vertaald moeten worden. Onafhankelijkheid en inhoudelijke kwaliteit lijken elkaar daarbij te bijten.

Deskundigen

Ook over de kwaliteit van de geregistreerde deskundigen wordt positief geoordeeld. Het NRGD-stelsel garandeert dat aan bepaalde minimumeisen wordt voldaan en tijdens rechtszittingen vindt nagenoeg geen discussie meer plaats over of een NRGD-deskundige wel over de juiste expertise beschikt. Op zich een positief gegeven, waarbij wel de kanttekening moet worden gemaakt dat de rechter te allen tijde nog wel de plicht heeft de kwaliteit van de deskundige te beoordelen. Ook het College vraagt hier aandacht voor.

De meeste rechters, officieren van justitie, forensisch medewerkers en advocaten hebben de kwaliteit van de forensische expertise in de onderzochte periode zien verbeteren. Vooral op de specifiek technische vakgebieden zijn de rapportages toegankelijker geworden en zijn deskundigen beter in staat binnen hun deskundigheidsgebied te blijven. Of deze verbetering (alleen) toe te schrijven is aan het NRGD-stelsel valt moeilijk te stellen. De geïnterviewden wijzen op flankerende ontwikkelingen binnen het strafproces die bijgedragen kunnen hebben aan deze vooruitgang. Een van die ontwikkelingen betreft de forensisch medewerkers die door steeds meer rechtbanken worden ingezet. De taak van forensisch medewerkers is om (onderzoeks)rechters en griffiers te helpen forensische rapportages op het gebied van bèta-wetenschappen te begrijpen en hen te ondersteunen in hoe die rapportages kunnen worden gebruikt voor de oordeelvorming. Rechters en ook het College zelf oordelen positief over deze relatief nieuwe functie binnen het strafproces. Ze wijzen erop dat de informatie uit forensische rapportages met de inbreng van forensisch medewerkers beter beoordeeld kan worden. Anderen plaatsen kanttekeningen bij deze functie door erop te wijzen dat zij weliswaar een belangrijke rol spelen en invloed uitoefenen binnen het strafproces, maar voor OM en verdediging buiten beeld blijven.

Dit neemt niet weg dat op het terrein van de FPPO, dat veruit het grootste deskundigheidsgebied is, geen kwaliteitsverbetering wordt geconstateerd. Verschillende partijen merken op dat er ondanks NRGD-registratie soms flinke verschillen in kwaliteit tussen rapporten en deskundigen bestaan. Bovendien wordt gewezen op de problematiek rond de beschikbaarheid van rapporteurs pro-Justitia op het terrein van de FPPO. Het gebrek aan voldoende rapporteurs zorgt ervoor dat een rapport soms niet of pas heel laat wordt uitgebracht en dat de kwaliteit soms lijdt onder de tijdsdruk.

NRGD-geregistreerde deskundigen kunnen worden gevraagd tegenonderzoek uit te voeren op een eerder aan de rechterlijke macht uitgebracht onderzoek. Niet alle deskundigen – met name op het terrein van de

FPPO - blijken dit echter in de praktijk ook te willen. Van verschillende zijden wordt binnen het onderzoek verteld dat het doen van tegenonderzoek op het terrein van de FPPO nadelig zou zijn voor het imago van de onafhankelijke deskundige. Toch blijkt uit de evaluatie dat er geen tekort is aan contra-experts op dit vakgebied. Uit de enquête onder deskundigen wordt namelijk duidelijk dat ongeveer een vijfde van de FPPO-deskundigen desgevraagd uitvoering wil geven aan tegenonderzoek. Het probleem is dat tussen vraag en aanbod een mismatch is. Deze wordt veroorzaakt door het feit dat in het register niet wordt bijgehouden of iemand beschikbaar is voor contra-expertise.

Alleen op enkele kleine deskundigheidsgebieden zijn in het NRGD geen reële kandidaten aanwezig voor contra-expertise. De reden hiervoor is dat deze deskundigheidsgebieden in Nederland alleen deskundigen kennen die werkzaam zijn bij het NFI. Het behoeft weinig toelichting dat het niet voor de hand ligt dat een NFI-deskundige tegenonderzoek doet op werk van een naaste collega. Tegelijkertijd blijkt echter ook dat voor deze deskundigheidsgebieden wel deskundigen buiten het register NRGD beschikbaar zijn voor tegenonderzoek (waaronder verschillende academici).

Wat betreft de inzet van niet-geregistreerde deskundigen maakt de evaluatie duidelijk dat deze per deskundigheidsgebied verschilt. Op het terrein van FPPO wordt niet tot nauwelijks gewerkt met niet-geregistreerden. Terwijl op het terrein van natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden relatief vaker met niet-geregistreerden wordt gewerkt. Een belangrijk deel van de NFI-medewerkers en diverse academici zijn niet geregistreerd. Voor deze deskundigen lijkt weinig incentive aanwezig te zijn om alsnog geregistreerd te worden omdat hun kwaliteit binnen de rechterlijke macht niet ter discussie staat en rechters noch officieren van justitie toegevoegde waarde zien in een eventuele aanvullende registratie in het NRGD. Dat ligt anders bij onbekende deskundigen die door de verdediging worden opgevoerd als deskundigen (al dan niet in het kader van tegenonderzoek).

De algemene indruk binnen de rechterlijke macht is overigens dat de inzet van niet-geregistreerden afneemt. Ook de verdediging geeft er steeds meer de voorkeur aan om bij de inzet van deskundigen een beroep te doen op het register van het NRGD.

Tot slot

De evaluatie laat zien dat het NRGD in belangrijke mate heeft bijgedragen aan het doel van de Wet deskundige in strafzaken om het vertrouwen in de rechtspraak te versterken door het realiseren van kwaliteitsverbeteringen in de forensische advisering. Zij heeft deze bijdrage geleverd door diverse deskundigheidsgebieden te normeren en een register in te richten waarin alleen deskundigen worden ingeschreven die voldoen aan de normen die door het College voor het desbetreffende vakgebied zijn vastgesteld. Tot slot roept het onderzoek nog de vraag op of het huidige stamien van normeren en registreren passend is voor de zeer kleine deskundigheidsgebieden. Wellicht dat het vanuit het oogpunt van doelmatigheid voor bepaalde vakgebieden beter is met andere systemen van kwaliteitswaarborging te werken.

Dankwoord

Het NRGD-stelsel kent veel stakeholders die vanuit verschillende rollen betrokken zijn bij het register. Voor een volledig beeld van het functioneren van het stelsel was de inbreng van deze partijen noodzakelijk en wij zijn hen daarvoor dank verschuldigd. In eerste plaats gaat het daarbij om het Bureau NRGD dat op diverse momenten in de evaluatie informatie verstrekke, ons introduceerde bij meerdere veldpartijen en zeer behulpzaam was bij de uitvoering van de enquête onder forensische deskundigen. Ook het College gerechtelijk deskundigen zelf komt dank toe omdat het openhartig met ons zijn ervaringen deelde en zo duidelijk inzage gaf in het functioneren van het stelsel. Dat geldt ook voor de leden van de diverse bezwaaradviescommissies, normstellingsadviescommissies en toetsingsadviescommissies. De door hen verstrekte informatie maakte het mogelijk om het functioneren van het stelsel ook in detail te begrijpen. Het NFI en het NIFP moeten ook genoemd worden. Als hofleveranciers van het register zijn zij bepalend voor het functioneren van het stelsel waardoor hun inbreng onmisbaar was. Ook de deskundigen zelf die deelnamen aan de enquête zijn van grote betekenis geweest voor deze evaluatie omdat zij als geen ander het deskundigheidsperspectief hebben kunnen belichten in dit onderzoek. Verder komt dank toe aan de leden van de rechterlijke macht en de forensisch medewerkers die als eindgebruiker van de forensische deskundigheid inzage konden geven in wat het stelsel voor de rechtspraak betekent. Tot slot komt veel dank toe aan de begeleidingscommissie. Haar kritische en onafhankelijke blik op het verloop van het onderzoek en haar constructieve commentaar op het rapport zijn bepalend geweest voor het eindresultaat.

Manja Abraham (projectleider)

Oberon Nauta

Nynke Piepers

Afkortingen

ABF	Adviesbeoordelingsformulier
BAC	Bezwaaradviescommissie
BIG	Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
Brdis	Besluit register deskundigen in strafzaken
Cotac	Coördinatoren van de toetsingsadviescommissies
FPPO	Forensische Psychiatrie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek
NAC	Normstellingsadviescommissie
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
NRGD	Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen
OM	Openbaar Ministerie
OSS	One Stop Shop
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
TAC	Toetsingsadviescommissie
Wds	Wet deskundige in strafzaken
WODC	Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum
ZM	Zittende magistratuur

1 Inleiding

Mede naar aanleiding van enkele gerechtelijke dwalingen waaraan gebrekkige kwaliteitswaarborging van forensische deskundigen ten grondslag lag, is de Wet deskundige in strafzaken (Wds) op 1 januari 2010 in werking getreden. Doel van de Wds is de kwaliteit van forensisch deskundigen te bevorderen en te borgen. Het met de Wds ingestelde Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (hierna: NRGD), dat bestuurd wordt door het zelfstandig bestuursorgaan het College gerechtelijk deskundigen (hierna: College), moet hier een belangrijke bijdrage aan leveren. In de tweede helft van 2010 is het College daadwerkelijk begonnen met het toetsen van aanvragen tot registratie van forensisch deskundigen.

Op grond van de wet wordt een zelfstandig bestuursorgaan iedere vijf jaar geëvalueerd.³ De minister dient daarbij - ten behoeve van de beoordeling van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van het zelfstandige bestuursorgaan - een verslag aan beide kamers van de Staten-Generaal te sturen. Het laatste evaluatieonderzoek van het College dateert van 2014.⁴ Die evaluatie maakte toen duidelijk dat “het College en het NRGD naar behoren functioneerden” en kwalitatieve output leverden op het gebied van normering, toetsing en registratie.⁵ Wel werden bij het aanbieden van het rapport door de bewindspersoon enkele aandachtspunten⁶ genoemd waarop het College voor de daarop volgende periode meerdere doelstellingen heeft geformuleerd. In 2019 waren sinds de laatste evaluatie vijf jaar verstreken. Het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) heeft daarom op aanvraag van het ministerie van Justitie & Veiligheid DSP-groep verzocht het NRGD-stelsel opnieuw te evalueren. In dit rapport worden de bevindingen van de evaluatie weergegeven.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden de probleemstelling en onderzoeksvragen gepresenteerd en wordt verantwoording afgelegd voor de gehanteerde methode. Hoofdstuk 3 levert de formele beschrijving van het NRGD-stelsel. De uitvoeringspraktijk van het normeringsproces komt in hoofdstuk 4 aan bod terwijl in hoofdstuk 5 de uitvoeringspraktijk van het inschrijvingsproces centraal staat. De kwaliteit van het NRGD komt in hoofdstuk 6 aan bod. In hoofdstuk 7 wordt vastgesteld in hoeverre het College geslaagd is in het realiseren van zijn doelstellingen. Hoofdstuk 8 gaat in op enkele aandachtspunten die tijdens de evaluatie naar voren zijn gebracht. In hoofdstuk 9 worden aan de hand van de hoofdthema's van het onderzoek de conclusies van de evaluatie getrokken. Het hoofdstuk sluit af met een korte discussie naar aanleiding van deze conclusies.

³ Artikel 39, eerste lid, Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

⁴ Ridder, J. de, Akerboom, C.P.M., Hoving, R.A., Schudde, L.T. & Struiksmā, N. (2014). *Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen*. Pro Facto: Groningen.

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2015, 29279 nr. 230

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2015, 29279 nr. 230

2 Methodische verantwoording

In dit hoofdstuk wordt verantwoording afgelegd over het uitgevoerde onderzoek. Eerst worden de probleemstelling en onderzoeksvragen gepresenteerd. Vervolgens wordt ingegaan op de gehanteerde methode van onderzoek. Tot slot wordt stil gestaan bij de reikwijdte van de onderzoeksresultaten.

2.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De wettelijke kerntaken van het College zijn het (her)normeren van forensische deskundigheidsgebieden en het toetsen van individuele forensische deskundigen aan deze normen, ter beoordeling van de vraag of deze deskundige kan worden ingeschreven in het NRGD. In 2014 is het NRGD-stelsel voor het eerst geëvalueerd. Naar aanleiding van die evaluatie heeft het College verschillende doelen en ambities⁷ geformuleerd. Het doel van het huidige onderzoek is om inzicht te geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van het College en vast te stellen in hoeverre het College geslaagd is de gestelde doelen te realiseren. Dit onderzoeksdoel is vertaald in de volgende probleemstelling.

"Heeft het College tussen 2014 en 2019 zijn doelen bereikt wat betreft (her)normering van deskundigheidsgebieden en toetsen van deskundigen aan deze normen? Hoe is het College met de aandachtspunten omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen?"

Onderzoeksvragen

De probleemstelling is verder uitgewerkt in onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen zijn thematisch gegroepeerd:

Vragen met betrekking tot de **normering en hernormering**:

- Welke deskundigheidsgebieden zijn opgenomen in het register?

Welke deskundigheidsgebieden zijn sinds 2014 genormeerd?

- Hoe verliep het proces van hernormering?
- in hoeverre is hierbij extra aandacht geweest voor kleine deskundigheidsgebieden en natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden?

Vragen met betrekking tot de **registratie en herregistratie**:

Hoeveel deskundigen zijn geregistreerd?

Hoe vaak wordt inschrijving of herinschrijving geweigerd?

⁷ In de jaarverslagen en andere beleidsdocumentatie van de onderzochte periode worden niet tot nauwelijks SMART-doelstellingen geformuleerd, maar wordt door het College wisselend geschreven over 'doelen' en 'ambities'. Bovendien zijn de doelen en ambities gesteld in de onderzochte periode 2014-2019 en wordt in het midden gelaten binnen welke termijn het College deze doelen en ambities wilt/hoopt te verwezenlijken.

Wat zijn de redenen om deskundigen te weigeren?

Indien van toepassing: wat zijn de redenen voor doorhaling van de inschrijving in het register?

Vragen met betrekking tot de **kwaliteit van het NRGD-stelsel en de forensische deskundigen**:

In hoeveel gevallen zijn in de afgelopen vijf jaar alsnog deskundigen geraadpleegd die niet in het register stonden?

- Wat was hiervoor de reden? Zijn deze in een latere fase alsnog geregistreerd?

Is de kwaliteit van de deskundigen en hun producten toegenomen sinds de registratie?

- Is het mogelijk hierover een uitspraak te doen?
- En zo niet, wat is ervoor nodig om dat wel te kunnen doen?

Is de toetsingslast van het College verminderd door accreditatie van opleidingen van NFI en NIFP?

In hoeverre werken gerechten met forensisch medewerkers?

- Welke invloed heeft dit op de waardering van deskundigheidsrapporten?

Vragen met betrekking tot **doelrealisatie**:

Hoe is het College met de aandachtspunten betreffende de registratie omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. het verwerken van (her)registraties in de jaren 2014 t/m 2019?

Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. (her)normering van deskundigheidsgebieden in de jaren 2014 t/m 2019? Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

In hoeverre heeft het College deze doelen bereikt? Indien van toepassing: welke knelpunten deden zich voor waardoor doelen niet bereikt werden?

Is de toetsingslast van het College verminderd door accreditatie van opleidingen van NFI en NIFP?

Hoe beoordeelt het College de mogelijkheid tot voorwaardelijke registratie van nieuw ingestroomde zojuist opgeleide deskundigen?

2.2 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is begeleid door een onafhankelijke commissie van wetenschappers en materiedeskundigen en kende de volgende leden:

mevrouw dr. J. Diehle, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

mevrouw drs. C.M. van Gulpen, MinJenV – DGRR

de heer dr. J.A.M. de Kruijf, RU - Faculteit der Managementwetenschappen (voorzitter)

mevrouw dr. I.M. Verstijnen, Zorginstituut Nederland

de heer mr. M. Visser, OU - Faculteit Rechtswetenschappen (vanaf 1 / 1 / 20)

de heer dr. B. de Wilde, VU - Faculteit der Rechtsgeleerdheid (tot 31 / 12 /19)

Om antwoord te geven op de hierboven gestelde vragen zijn meerdere onderzoekstappen doorlopen. We beschrijven de afzonderlijke stappen in het vervolg van deze paragraaf.

Deskresearch

Eerst is op basis van beschikbare documentatie deskresearch uitgevoerd (zie bijlage 1 voor een overzicht van de geraadpleegde schriftelijke bronnen). Het deskresearch heeft geresulteerd in een beschrijving van het formele kader van het NRGD-stelsel zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van deze rapportage.

Vervolgens zijn bij het Bureau NRGD, in aanvulling op de beschikbare jaarverslagen, verschillende cijfermatige overzichten opgevraagd rond het aantal aanvragen van (her)registratie, aantal ingeschreven deskundigen per deskundigheidsgebied en aantal afwijzingen van aanvragen en doorhalingen in register. De formele opzet van het NRGD-stelsel is vervolgens beschreven in een notitie die door de begeleidingscommissie van het onderzoek van commentaar is voorzien. De bijgestelde notitie is als hoofdstuk 3 opgenomen in deze rapportage.

Enquête onder deskundigen

Om de ervaringen van toegelaten en afgewezen deskundigen in kaart te brengen is een steekproef van hen bevestigd met een enquête (zie bijlage 2 met de enquêteresultaten). Voor de steekproef is door het Bureau NRGD een lijst met 637 deskundigen aangeleverd. Deze lijst omvat in ruime meerderheid gerechtelijk deskundigen die thans nog ingeschreven staan in het NRGD. Een kleiner deel is niet als gerechtelijk deskundigen ingeschreven. Ofwel omdat deze deskundigen niet om een herinschrijving hebben verzocht ofwel omdat deze deskundigen op grond van de toets niet zijn toegelaten tot het register.

Op de lijst is een gestratificeerde steekproef getrokken van 351 deskundigen, waarbij rekening is gehouden met een vergelijkbare verdeling van het aantal actieve en niet-actieve deskundigen. Qua deskundigheidsgebied is niet gestratificeerd waardoor de respondenten evenredig naar rato van aantal inschrijvingen in het NRGD verdeeld zijn over de deskundigheidsgebieden. Dat wil zeggen: grote deskundigheidsgebieden in het NRGD zijn evenredig groot vertegenwoordigd in de steekproef. Uiteindelijk is een respons van 52% gerealiseerd (n=181).

Uit de vergelijking van het percentage ingeschreven deskundigen per deskundigheidsgebied in 2019 met het percentage deskundigen per deskundigheidsgebied dat de enquête heeft ingevuld, blijkt dat er sprake is van een vergelijkbare verdeling. De steekproef is zodoende ten aanzien van elk deskundigheidsgebied representatief. Er heeft geen non-respons-analyse plaatsgevonden.

Semigestructureerde interviews

Binnen het onderzoek zijn ook 32 respondenten geïnterviewd. Sommige respondenten hebben – omdat ze binnen het NRGD-stelsel meerdere functies bekleden – meerdere interviews gegeven. Ook zijn de interviews met het College en met de forensisch medewerkers in groepsverband afgenomen.

De interviews waren semigestructureerd van opzet. De onderwerpenlijsten – die met de begeleidingscommissie van het onderzoek waren afgestemd – werden ter voorbereiding op de gesprekken aan de respondenten toegestuurd. Van ieder gesprek werd een verslag gemaakt dat ter aanvulling en accordering is teruggelegd bij de respondenten. De volgende functies zijn binnen de evaluatie bevestigd:

Functie	Aantal interviews
BAC-lid	3
Directeur Bureau NRGD	1
Lid College gerechtelijk deskundigen	5
COTAC-lid	1
Forensisch medewerker	5
NAC-leden	7
NFI beleidsmedewerker	1
Officier van Justitie	3
Raadsheer-Commissaris	1
TAC-leden	12
Zittingsrechter	1
Verdediging	3
Totaal aantal bevestigde functionarissen	40

Bespreking voorlopige resultaten

Nadat het deskresearch, de enquête en de interviews waren afgerond werd een korte notitie opgesteld met daarin de belangrijkste bevindingen van de evaluatie. Deze notitie is met de begeleidingscommissie van het onderzoek besproken. De commissie heeft naar aanleiding van de voorlopige resultaten enkele suggesties gedaan voor het op te stellen eindrapport. Het betrof suggesties over de opbouw van de rapportage en de slotdiscussie die in het rapport is opgenomen. Ook heeft de commissie voor deze slotdiscussie literatuursuggesties gedaan.

Eindrapportage

Vervolgens is een concept eindrapport opgesteld. Dit concept is met de begeleidingscommissie besproken. Het commentaar is vervolgens verwerkt in een tweede concept eindrapport dat. De hoofdtekst van dat rapport (exclusief conclusies en samenvatting) is ter controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan het Bureau NRGD. Op basis van het commentaar van het Bureau NRGD zijn enkele aanscherpingen in de tekst gedaan. Deze aangescherpte tekst is opnieuw becommentarieerd door de commissie. Op basis van dit laatste commentaar is het eindrapport opgesteld.

2.3 Reikwijdte van het onderzoek

Het veldwerk van het onderzoek is uitgevoerd in de periode mei 2019 – januari 2020. In deze periode is met diverse stakeholders teruggekeken op de periode 2014-2019. Hoewel diverse momenten in de

achterliggende vijf jaren zijn bekeken, moet toch ook worden geconstateerd dat bij het onderzoek naar het functioneren van het NRGD-stelsel de ervaring met de huidige situatie uitgangspunt was. Het rapport beschrijft daarom voornamelijk het huidige functioneren van het NRGD-stelsel en kijkt alleen terug naar voorgaande jaren voor zo ver daar zich bijzonderheden voordeden.

Voorts dient vermeld te worden dat binnen de initiële opzet van het onderzoek beoogd werd om naast kwalitatieve data over de inzet van deskundigen ook cijfermatige uitsplitsingen te maken. In het bijzonder ging de interesse uit naar cijfermatig onderscheid in de inzet van niet- en wel-NRGD-geregistreerde deskundigen in het strafproces. Deze gegevens zijn aanwezig in het systeem Leonardo van het OM. Bij nadere bestudering bleek echter dat de gegevens alleen betrouwbaar uit Leonardo te extraheren waren wanneer op declaratieniveau alle betaalverzoeken handmatig zouden worden ingezien. Toen op basis van de interviews duidelijk werd dat de inzet van niet-geregistreerde deskundigen in de afgelopen periode gedaald is en thans beperkt is, is in overleg met de begeleidingscommissie besloten af te zien van aanvullend cijfermatig-onderzoek op dit punt. Een exact cijfer of percentage van de inzet van niet-geregistreerde deskundige valt hierdoor niet te geven. Als gevolg daarvan is onderzoeksvraag 7 “In hoeveel gevallen zijn in de afgelopen vijf jaar alsnog deskundigen geraadpleegd die niet in het register stonden?” alleen in algemene zin en op basis van de interviews beantwoord

In de initiële opzet van het onderzoek was ook voorzien in een jurisprudentieonderzoek. Doel van dat onderzoek was om na te gaan welke argumenten door de rechterlijke macht worden aangehaald om niet-geregistreerde deskundigen binnen een strafzaak te benoemen. In de praktijk bleek het aantal vindbare uitspraken waarin gemotiveerd een niet-geregistreerde deskundig werd benoemd heel beperkt. In de onderzochte periode ging het om zeven zaken waarin een toelichting gegeven werd. In alle gevallen betrof het een deskundige waarvan het deskundigheidsgebied (nog) niet was genormeerd.

3 Formeel kader NRGD-stelsel

In dit hoofdstuk wordt de formele opzet van het NRGD-stelsel beschreven. Onder NRGD-stelsel wordt binnen deze evaluatie het NRGD en geheel aan organen, voorzieningen en procedures verstaan waarmee het College komt tot het normeren van deskundigheidsgebieden en het toetsen van aanvragers aan deze normen voor toelating tot het NRGD. Daarvoor wordt in dit derde hoofdstuk ingegaan op de opzet, het doel, de wettelijke grondslag en werkprocedures van het NRGD en het College dat het register beheert. De beschrijving is primair gebaseerd op schriftelijke documentatie (wet- en regelgeving, beleidsregels, jaarverslagen en literatuur), aangevuld met mondelinge informatie die door het Bureau NRGD is verstrekt.

3.1 Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen

Op 1 januari 2010 is de Wet deskundige in strafzaken (Wds) in werking getreden.⁸ De wet heeft onder meer een wijziging aangebracht in het Wetboek van Strafvordering (Sv) aangaande de positie van de deskundige in het strafproces. Hoofddoel van de Wds is de 'versterking van het vertrouwen in de rechtspraak' en 'uiteindelijk daarmee het vertrouwen in de rechtsstaat' – en wel door 'de herkenbare, inhoudelijke kwaliteitsverbetering van de rechtspraak die bij een goede benutting van de deskundigen wordt beoogd'.⁹

In de uitwerking van de voornoemde doelen is het Nederlandse Register Gerechtelijk Deskundigen in strafzaken (het NRGD) ingesteld alsmede het College dat verantwoordelijk is voor het register. De doelstelling, taken en bevoegdheden van het College en het register worden uitgewerkt in het Besluit register deskundige in strafzaken (Brdis).¹⁰

Het NRGD heeft – ex artikel 2 Brdis – tot doel 'de gebruikmaking van deskundigen in strafzaken, die naar het oordeel van het College voldoen aan de in artikel 12, tweede lid, genoemde kwaliteitseisen, te bevorderen door de gegevens van deze deskundigen, voor zover zij relevant zijn voor potentiële opdrachtgevers, bijeen te brengen en openbaar te maken'.¹¹

⁸ De Wds is sinds de inwerkingtreding ongewijzigd.

⁹ Handelingen I 20-01-2009, p. 18-929, via Ridder, J. de, Akerboom, C.P.M., Hoving, R.A., Schudde, L.T. & Struiksmā, N. (2014). *Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen*. Pro Facto: Groningen. P. 20.

¹⁰ Besluit van 18 juli 2009, houdende instelling van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen en kwaliteitseisen aan deskundigen in strafzaken (Besluit register deskundige in strafzaken).

¹¹ Artikel 12, tweede lid luidt: "Een deskundige wordt op zijn aanvraag slechts als deskundige in strafzaken in het register ingeschreven wanneer hij naar het oordeel van het College beschikt over voldoende kennis van en ervaring binnen het deskundigheidsgebied waarop de aanvraag betrekking heeft; a. beschikt over voldoende kennis van en ervaring in het desbetreffende rechtsgebied en voldoende bekend is met de positie en de rol van de deskundige daarin; b. in staat is de opdrachtgever inzicht te bieden in de vraag of en zo ja, in hoeverre de vraagstelling van de opdrachtgever voldoende helder en onderzoekbaar is om deze vanuit zijn specifieke deskundigheid te kunnen beantwoorden; c. in staat is op basis van de vraagstelling volgens de daarvoor geldende maatstaven een onderzoeksplan op te stellen en uit te voeren; d. in staat is onderzoeksmaterialen en -gegevens in een forensische context volgens de daarvoor geldende maatstaven te verzamelen, vast te leggen, te interpreteren en te beoordelen; e. in staat is om de geldende onderzoeksmethoden in een forensische context volgens de daarvoor geldende maatstaven toe te passen; f. in staat is zowel schriftelijk als mondeling over de opdracht en elk ander relevant aspect van zijn deskundigheid gemotiveerd, controleerbaar en in voor de opdrachtgever begrijpelijke bewoordingen te rapporteren; g. in staat is een opdracht te voltooien binnen de daarvoor gestelde of afgesproken termijn; h. in staat is zijn werkzaamheden als deskundige onafhankelijk, onpartijdig, zorgvuldig, vakbekwaam en integer te verrichten."

3.2 College gerechtelijk deskundigen

Het NRGD wordt beheerd door het onafhankelijke College gerechtelijk deskundigen.¹² Het College heeft – ex artikel 4 Brdis – tot taak:

- ‘beslissen op een aanvraag tot inschrijving of tot herinschrijving en overeenkomstig het bepaalde in artikel 18¹³ over de eventuele doorhaling uit het register, het doen inrichten en onderhouden van het register waarin die beslissingen worden verwerkt alsmede het geven van aanwijzingen daaromtrent aan het bureau¹⁴.’

‘bevorderen dat per deskundigheidsgebied specifieke eisen worden opgesteld ter nadere uitwerking van de in artikel 12, tweede lid, bedoelde eisen.’

‘vaststellen van een gedragscode die de gedragsregels bevat waaraan de geregistreerde deskundige zich dient te houden.’¹⁵

‘in overleg met de secretaris vaststellen van de door het bureau ter ondersteuning van de werkzaamheden van het College te verrichten activiteiten.’

Het College heeft - op grond van artikel 7 lid 3 Brdis - een toetsingsadviescommissie (TAC), een normstellingsadviescommissies (NAC) en een bezwaaradviescommissie (BAC). Ook heeft het College per 2018 ‘Coördinatoren van de toetsingsadviescommissies’ (Cotac) benoemd die het College bijstaan in het vervullen van zijn taken.¹⁶ En daarnaast is er een benoemingsadviescommissie benoemd, die het College adviseert over de benoeming van de leden van de TAC.¹⁷ De TAC adviseert het College over de aanvragen tot inschrijving in het register. De NAC heeft als taak om het College te adviseren over de omlijning van de deskundigheidsgebieden en de definitieve normen. De Cotac adviseert de TAC over de wijze waarop zij het College dienen te adviseren. Tot slot is de BAC belast met de taak bezwaren van aanvragers tegen besluiten van het College over registratie te behandelen.¹⁸

Namens het College beheert en onderhoudt het Bureau NRGD het register. Het Bureau NRGD ondersteunt het College bij beleidsvoorbereiding, bij het instellen en begeleiden van de verschillende commissies, bij communicatie en logistieke processen, bij het financieel beheer en door juridische advisering. Het Bureau NRGD concipieert voor het College beleidsdocumenten en conceptbeschikkingen, jaarverslagen, analyses en discussienota's. Het Bureau NRGD werkt actief aan het vergroten van de bekendheid van het NRGD. Het Bureau NRGD doet voorts aan zelfevaluatie, monitort ontwikkelingen en ervaringen en oriënteert zich

¹² Art. 51k Ws.

¹³ Doorhaling van een inschrijving geschiedt indien: a) de deskundige niet langer in aanmerking wenst te komen voor registratie of herregistratie; b) de deskundige is overleden; c) de aanvraag overeenkomstig artikel 14, tweede lid, wordt afgewezen; d) de desbetreffende deskundige naar het oordeel van het College niet langer voldoet aan de vereisten, bedoeld in artikel 12, tweede lid, of deze de door het College gestelde voorwaarden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, niet nakomt.

¹⁴ Het register wordt namens het College beheert en onderhouden door het Bureau NRGD. Het bureau fungeert eveneens als tevens als informatiepunt voor deskundigen (te raadplegen via: <https://www.nrgd.nl/over-het-nrgd/organisatie/bureau/index.aspx>).

¹⁵ Gedragscode Gerechtelijk Deskundigen, in werking getreden op 1 januari 2016 (*Strcrt. 2015, 47958*).

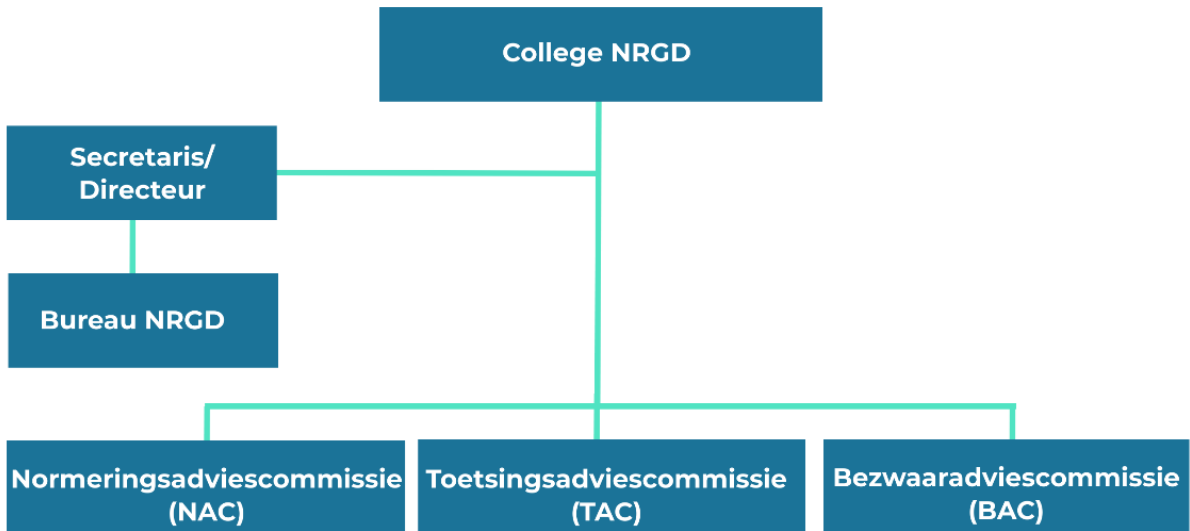
¹⁶ Art. 7, lid 3, Besluit deskundige in strafzaken.

¹⁷ Art. 1:1 onder i Reglement Toetsing NRGD.

¹⁸ Jaarverslag NRGD 2015.

op mogelijke nieuwe expertisegebieden. Bij het Bureau NRGD waren op 31 december 2019 11 personen in dienst (10,3 fte). Het totale budget van het College voor de uitoefening van zijn taken bedroeg in 2019 €1.884.000,-.

De organisatie van het College wordt in onderstaand schema samengevat.

3.3 Formele werkwijze

Het College, de door het College ingestelde commissies en het Bureau NRGD werken volgens uitgewerkte procedures. In deze paragraaf worden per organisatieonderdeel de procedures beschreven. Het gaat hier om de formele werkwijze. De uitvoeringspraktijk wordt in de volgende hoofdstukken beschreven.

3.3.1 Normstellingsadviescommissie

Eén van de taken van het College is het 'bevorderen dat per deskundigheidsgebied specifieke eisen worden opgesteld ter nadere uitwerking van de in artikel 12, tweede lid, Brdis¹⁹ bedoelde eisen.²⁰ Het NRGD licht in zijn jaarverantwoording 2014 toe dat voor het bepalen welk deskundigheidsgebied genormeerd wordt, wordt nagegaan aan welke deskundigheidsgebieden behoefte bestaat en welke gebieden prioriteit hebben.²¹ Het College weegt daarbij mee wat het belang is van een deskundigheidsgebied voor de rechtspraak, welke toekomstige ontwikkelingen zich voordoen en wat de ervaringen zijn met eerder opgenomen deskundigheidsgebieden.

¹⁹ Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁰ Artikel 4 lid b Brdis.

²¹ Jaarverantwoording NRGD 2014, verkregen via NRGD.

Zoals bepaald in artikel 12, eerste lid van het Brdis wordt een aanvraag tot inschrijving pas in behandeling genomen als deze “betrekking heeft op een welomlijnd deskundigheidsgebied waarvan aannemelijk is dat op basis daarvan zinvolle, objectieve en betrouwbare informatie kan worden verschaft en dat naar het oordeel van het College zodanig ontwikkeld is dat de bevindingen daarbinnen aan de hand van gedeelde normen kan worden getoetst en verantwoord.”

De normering en hernormering van deskundigheidsgebieden vraagt echter om een gedegen uitwerking per deskundigheidsgebied: ‘De eisen [*in het Brdis*] zijn zeer algemeen geformuleerd omdat zij toepasbaar moeten zijn op deskundigen op alle deskundigheidsgebieden. Het is de bedoeling dat het College zelf per deskundigheidsgebied de concrete maatstaven vaststelt aan de hand waarvan wordt beoordeeld of een deskundige aan de eisen van artikel 12, tweede lid, voldoet. [...] Wanneer binnen een deskundigheidsgebied in het geheel geen gemeenschappelijke normen zijn geformuleerd of deze niet meer actueel zijn, wordt een eventuele aanvraag tot inschrijving niet in behandeling genomen op grond van het criterium van artikel 12, eerste lid.’²²

Voor het bepalen van de gemeenschappelijke normen per deskundigheidsgebied laat het College zich adviseren door de normstellingsadviescommissie (NAC) die het zelf instelt. De NAC is samengesteld uit deskundigen op het betreffende deskundigheidsterrein, aangevuld met juristen en vertegenwoordigers van het Bureau NRGD. Beoogd wordt dat de leden gezaghebbende vertegenwoordigers zijn van de vigerende visies binnen een deskundigheidsgebied. Zodoende vindt men in de NAC’s ook hoogleraren en andere deskundigen die participeren in debatten over de ontwikkelingen van het vakgebied. Een deskundige hoeft niet te zijn geregistreerd – of de intentie te hebben om te worden geregistreerd – om deel te nemen aan de NAC. Van de NAC’s voor de deskundigheidsgebieden met een beperkt aantal deskundigen in Nederland maken in principe steeds ook buitenlandse deskundigen deel uit.

De NAC is verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorbereiding van een beoordelingskader en schrijft hiertoe een voorstel. Dit voorstel wordt openbaar gemaakt. Via de website van het NRGD en de nieuwsbrieven van het NRGD worden andere deskundigen en gebruikers opgeroepen hierop commentaar te leveren. Iedereen kan daarop binnen een gestelde termijn reageren. De commissie beoordeelt dit commentaar en verwerkt het in haar advies aan het College. Het College beoordeelt het advies en stelt de definitieve normen vast. Deze normen vormen het beoordelingskader voor de toetsingsadviescommissie. Een beoordelingskader heeft in beginsel een geldigheidsduur van vier jaar. Daarna wordt door het College op advies van een NAC een nieuw beoordelingskader vastgesteld. Daarbij worden de omschreven normen, indien nodig, geactualiseerd en verbeterd. Van elk ontsloten deskundigheidsgebied worden de geldende beoordelingskaders op internet gepubliceerd als “registratie-eisen”.

²² Nota van Toelichting bij het Besluit deskundige in strafzaken onder het kopje ‘Kwaliteitseisen’.

3.3.2 Toetsingsadviescommissies

De inhoudelijke toetsing van de aanvraag aan de inhoudelijke eisen van het specifieke deskundigheidsgebied wordt verricht door een toetsingsadviescommissie (TAC). De samenstelling van de TAC is afhankelijk van het type aanvraag. Bij een initiële aanvraag bestaat de TAC altijd uit (ten minste) drie personen: twee deskundigen en een jurist. Uitzondering hierop betreft de initiële aanvraag door een rapporteur die na een rapporteursopleiding geen eigen werk heeft afgeleverd, en in aanmerking komt voor een voorwaardelijke registratie. Ook in dat geval wordt de toetsing in beginsel door twee TAC-leden gedaan. Daarbij is de jurist, vrijwel steeds een rechter of lid van het Openbaar Ministerie, de voorzitter. Bij een aanvraag om herregistratie bestaat de TAC uit (ten minste) twee personen: een deskundige en een jurist. Indien deze twee personen na zelfstandig onderzoek van de opgestuurde zaaksrapporten niet tot het unanieme oordeel komen dat de deskundige geschikt is om te worden geherregistreerd, moet de TAC worden uitgebreid met een extra deskundige. In dat geval geldt verder dezelfde procedure als bij een initiële aanvraag. En ook in geval van een toetsing van een aanvraag om herregistratie na een voorwaardelijke registratie wordt er standaard direct door drie personen getoetst.

Als er buitenlandse toetsers betrokken worden in de toetsingsprocedure worden de door de aanvrager ingediende zaaksrapporten vertaald. De vertaling wordt in opdracht van het Bureau NRGD verricht door een erkend vertaalbureau (dat onder de mantel van het ministerie van Justitie en Veiligheid valt). De aanvragers krijgen inzicht in de vertaling en krijgen de gelegenheid om de vertaling te becommentariëren.

De aanvrager kan invloed uitoefenen op de samenstelling van de TAC die zijn aanvraag toetst. Voorafgaand aan de toetsing kan de aanvrager de lijst met potentiële toetsers inzien en eventuele bezwaren kenbaar maken. Met goed onderbouwde bezwaren wordt rekening gehouden door het Bureau NRGD bij de samenstelling van de TAC. Redenen hiervoor kunnen zijn dat de aanvrager een naaste collega is van de toetser of hem anderszins goed kent of negatieve ervaringen heeft met de betreffende toetser. Het Bureau NRGD probeert zoveel mogelijk rekening te houden met de bezwaren van de aanvrager. Een lid van een TAC kan zich ook zelf 'verschonen' door bij een specifieke aanvrager niet in de TAC zitting te nemen. Dit is aan de orde als het lid zich niet vrij voelt de aanvrager te toetsen, bijvoorbeeld omdat het lid de leidinggevende of een naaste collega van de aanvrager is.

De TAC beoordeelt aan de hand van de gedragskundige of zaaksrapporten die de aanvrager indient, of de aanvrager voldoet aan de eisen voor registratie. Op basis van deze rapporten vormen de toetsers zich een oordeel over de bekwaamheid van de aanvrager als forensisch deskundige. De TAC kan na de beoordeling van de ingediende rapporten nog vragen of twijfels hebben over een of meer van de hiervoor genoemde aspecten. In dat geval wordt de aanvrager om nadere informatie gevraagd of wordt de aanvrager uitgenodigd voor een gesprek met de TAC. De aanvrager wordt altijd uitgenodigd voor een gesprek als de TAC voornemens is een negatief advies te geven. Tijdens het gesprek heeft de aanvrager de mogelijkheid vragen te beantwoorden en bepaalde keuzes rond de ingezette analyses toe te lichten.

Het College beslist uiteindelijk over de aanvragen tot inschrijving of om herregistratie en over de eventuele doorhaling in het register.²³ Aanvullend wordt daarbij in de Nota van Toelichting de volgende taak benoemd: Waarborgen van 'een goede registratie en selectie van gekwalificeerde deskundigen, die onafhankelijk van de verschillende procesdeelnemers kunnen rapporteren.'²⁴

Met betrekking tot registratie van deskundigen in het register zijn de volgende bepalingen en procedures nog van belang:

- 'Een aanvraag tot inschrijving komt slechts in aanmerking voor toetsing aan de in het tweede lid bedoelde eisen wanneer de aanvraag betrekking heeft op een welomlijnd deskundigheidsgebied waarvan aannemelijk is dat op basis daarvan zinvolle, objectieve en betrouwbare informatie kan worden verschaft en dat naar het oordeel van het College zodanig ontwikkeld is dat de bevindingen daarbinnen aan de hand van gedeelde normen kunnen worden getoetst en verantwoord.'²⁵

'Het College beslist binnen drie maanden na het in behandeling nemen van de aanvraag als bedoeld in artikel 12, eerste lid.'²⁶

'Inschrijving in het register vindt, behoudens een inschrijving onder voorwaarden overeenkomstig of een doorhaling overeenkomstig, telkens plaats voor een periode van vijf jaar.'²⁷

'Uiterlijk zes maanden voor ommekomst van de in het eerste lid genoemde termijn wordt de deskundige door het bureau schriftelijk gevraagd of hij in aanmerking wenst te komen voor herregistratie.'²⁸

'De inschrijving in het register wordt doorgehaald indien: a) de deskundige niet langer in aanmerking wenst te komen voor registratie of herregistratie; b) de deskundige is overleden; c) de aanvraag overeenkomstig artikel 14, tweede lid, wordt afgewezen; d) de desbetreffende deskundige naar het oordeel van het College niet langer voldoet aan de vereisten, bedoeld in artikel 12, tweede lid, of deze de door het College gestelde voorwaarden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, niet nakomt.'²⁹

'Een deskundige die niet aan alle vereisten, bedoeld in artikel 12, tweede lid, voldoet, kan op zijn aanvraag als bedoeld in artikel 12, eerste lid, [...] voor een periode van ten hoogste twee jaar voorwaardelijk in het register als deskundige worden ingeschreven, behoudens doorhaling overeenkomstig het bepaalde in artikel 18. Het College stelt de voorwaarden waaraan en de termijnen waarbinnen de deskundige moet voldoen.'³⁰

'Een voorwaardelijke inschrijving in het register vindt alleen plaats wanneer naar het oordeel van het College redelijkerwijs de verwachting bestaat dat de deskundige binnen de termijn van de voorwaardelijke

²³ Art. 4, lid b, Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁴ Nota van Toelichting bij het Besluit register deskundige in strafzaken onder het kopje 'Artikel 8'.

²⁵ Art. 12, lid 1, Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁶ Art. 14, lid 3, Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁷ Art. 17, lid 1, Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁸ Art. 17, lid 2, Besluit register deskundige in strafzaken.

²⁹ Art. 18, Besluit register deskundige in strafzaken.

³⁰ Art. 19, lid 1, Besluit register deskundige in strafzaken.

registratie aan alle vereisten als bedoeld in artikel 12, tweede lid, zal voldoen binnen de daartoe gestelde termijnen.³¹

Coördinatoren van de toetsingsadviescommissies

Specifiek voor het deskundigheidsgebied Forensische Psychiatrie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO) zijn door het College een twee aparte coördinatoren voor de toetsingsadviescommissie benoemd, de zogeheten Cotac.³² De Cotac heeft tot doel de kwaliteit en de uniformiteit van de Advies BeoordelingsFormulieren (ABF) te vergroten. Een TAC adviseert het College door het indienen van een ABF. Op het formulier wordt onder andere een uitgebreide beoordeling gegeven van de ingediende rapporten van de aanvrager. In het verleden bleek dat de TAC's op het deskundigheidsgebied FPPO het formulier verschillend invulden en soms onvoldoende rekening hielden met het feit dat het College zelf de rapporten niet leest. Het College kon zodoende niet altijd de onderbouwing van een TAC-advies volgen. De Cotac beoordeelt de door de TAC ingediende ABF's en doet daar waar nodig suggesties aan de TAC om het ABF te verbeteren.

De Cotac wordt bemenst door twee juristen. Op basis van hun bevindingen koppelt de Cotac terug aan de desbetreffende TAC en stelt verhelderingsvragen en doet aanbevelingen voor verbeteringen. Tijdens de periodieke intervisiebijeenkomsten van de FPPO-TAC's brengt de Cotac het gebruik van het ABF onder de aandacht van de TAC-leden. Omdat de beoordeling door de Cotac tot een week extra doorlooptijd vergde en de kwaliteit en uniformiteit van de ABF's verbeterd is, worden thans alleen nog de ABF's door de Cotac beoordeeld die betrekking hebben op negatieve adviezen of voorwaardelijke adviezen. Ook de ABF's waarin de TAC een voorwaardelijke registratie – maatwerk adviseert worden door de Cotac beoordeeld.

3.3.3 Bezwaaradviescommissie

Tegen de beslissing van het College over de registratieaanvraag kan door de aanvrager bezwaar worden gemaakt. Het bezwaar wordt behandeld door de bezwaaradviescommissie (BAC). Na behandeling van het bezwaar geeft de BAC een advies aan het College, dat uiteindelijk een beslissing neemt op het bezwaar. In een BAC zitten een onafhankelijke jurist, in de praktijk vrijwel steeds een bestuursrechter, en twee vakinhoudelijke deskundigen (materiedeskundigen) die vaak ook gewoon als praktiserend deskundige in het NRGD ingeschreven staan. De BAC wordt bijgestaan door een secretaris. De materiedeskundigen hebben doorgaans ook zitting in een TAC, maar mogen vanzelfsprekend niet betrokken zijn bij het besluit waartegen bezwaar is gemaakt. De jurist is de voorzitter van de BAC en is geen lid van een TAC. Dit bewerkstelligt een onafhankelijke positie.

De voorzitter en de secretaris toetsen het bezwaarschrift eerst op ontvankelijkheid. Vervolgens kijken de materiedeskundigen inhoudelijk naar het bezwaar. De oordeelsvorming van de BAC is een volledige

³¹ Art. 19, lid 2, Besluit register deskundige in strafzaken.

³² Sinds half 2019 is de Cotac ook voor de overige deskundigheidsgebieden opgesteld.

heroverweging, die in veel gevallen nog grondiger is dan de beoordeling in eerste aanleg. Vervolgens wordt de bezwaarmaker uitgenodigd voor een hoorzitting. Tijdens de hoorzitting worden alle (negatieve) oordelen van de TAC doorgesproken en krijgt de bezwaarde de gelegenheid om een toelichting te geven of het oordeel anderszins te weerleggen. Vervolgens concipieert de secretaris een advies voor het College waarin het oordeel van de BAC met een uitvoerige motivering is verwoord. Dit advies gaat ter controle langs alle BAC-leden, waarna de definitieve versie door de voorzitter en secretaris wordt getekend.

3.3.4 Schorsing en doorhaling

Op grond van artikel 5 lid 1 van de Beleidsregel schorsing en doorhaling (BR20150528/2 v2) is het College bevoegd een geregistreerde deskundige een schriftelijke waarschuwing te geven indien deze "zich heeft gedragen op een wijze die in strijd komt met één of meer eisen die zijn gesteld in artikel 12, tweede lid, van het Besluit register deskundige in strafzaken".³³ In het ultieme geval is het College, op grond van artikel 18 lid 1 onder Brdis, bevoegd tot doorhaling van de registratie in het register.

3.4 Benoeming deskundigen in strafzaken

Deskundigen worden benoemd 'op de wijze bij de wet voorzien', aldus artikel 51 Sv. De wet kent drie benoemende instanties van gerechtelijk deskundigen: de rechter, de rechter-commissaris en de officier van justitie. De officier van justitie benoemt alleen 'een deskundige die als deskundige is geregistreerd in het register' (art. 150 Sv). Rechters en rechters-commissarissen zijn ook bevoegd om deskundigen in een strafzaak te benoemen die niet in het register geregistreerd staan. In het Brdis is daarover het volgende opgenomen: 'Alvorens een deskundige te benoemen, die niet is opgenomen in het register, beoordeelt de rechter diens geschiktheid om als zodanig op te treden zoveel mogelijk aan de hand van de in artikel 12, tweede lid, genoemde kwaliteitseisen.'³⁴ De rechter bepaalt de geschiktheid van een niet-geregistreerde deskundige door te toetsen aan de kwaliteitseisen die zijn vastgelegd in artikel 12 van het Besluit register deskundige in strafzaken. Dit biedt, zo is de bedoeling, enerzijds houvast voor de rechter voor de motivering van de keuze voor een niet-geregistreerde deskundige, maar geeft anderzijds ruimte om ook op een andere manier de keuze toe te lichten.³⁵

³³ Artikel 12 tweede lid van het Brdis luidt: "Een deskundige wordt op zijn aanvraag slechts als deskundige in strafzaken in het register ingeschreven wanneer hij naar het oordeel van het College beschikt over voldoende kennis van en ervaring binnen het deskundigheidsgebied waarop de aanvraag betrekking heeft; a. beschikt over voldoende kennis van en ervaring in het desbetreffende rechtsgebied en voldoende bekend is met de positie en de rol van de deskundige daarin; b. in staat is de opdrachtgever inzicht te bieden in de vraag of en zo ja, in hoeverre de vraagstelling van de opdrachtgever voldoende helder en onderzoekbaar is om deze vanuit zijn specifieke deskundigheid te kunnen beantwoorden; c. in staat is op basis van de vraagstelling volgens de daarvoor geldende maatstaven een onderzoeksplan op te stellen en uit te voeren; d. in staat is onderzoeksmaterialen en -gegevens in een forensische context volgens de daarvoor geldende maatstaven te verzamelen, vast te leggen, te interpreteren en te beoordelen; e. in staat is om de geldende onderzoeksmethoden in een forensische context volgens de daarvoor geldende maatstaven toe te passen; f. in staat is zowel schriftelijk als mondeling over de opdracht en elk ander relevant aspect van zijn deskundigheid gemotiveerd, controleerbaar en in voor de opdrachtgever begrijpelijke bewoordingen te rapporteren; g. in staat is een opdracht te voltooien binnen de daarvoor gestelde of afgesproken termijn; h. in staat is zijn werkzaamheden als deskundige onafhankelijk, onpartijdig, zorgvuldig, vakbekwaam en integer te verrichten.

³⁴ Art. 20, Brdis.

³⁵ Nota van Toelichting bij het Besluit register deskundige in strafzaken onder het kopje 'Kwaliteitseisen'.

4 Normering en hernormering

In het vorige hoofdstuk is de formele opzet van het NRGD-stelsel beschreven. In dit hoofdstuk gaan we in op de uitvoeringspraktijk voor wat betreft de normering en hernormering van deskundigheidsgebieden.

Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- Welke deskundigheidsgebieden zijn opgenomen in het register?

Welke deskundigheidsgebieden zijn sinds 2014 genormeerd?

- Hoe verliep het proces van hernormering?
- in hoeverre is hierbij extra aandacht geweest voor kleine deskundigheidsgebieden en natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden?

4.1 Normering nieuwe deskundigheidsgebieden

Op 31 december 2019 kende het NRGD de volgende genormeerde deskundigheidsgebieden:

Tabel 4.1 Genormeerde deskundigheidsgebieden en ingeschreven deskundigen per gebied per 31 december 2019

Deskundigheidsgebied	2019
Forensische Psychiaterie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO)	508
Digitaal Forensisch onderzoek (nieuw per 2016)	27
DNA-analyse en interpretatie	25
Rechtspsychologie Nieuw per 2017)	12
Toxicologie	9
Forensische Pathologie (nieuw per 2015)	8
Verdovende middelen	6
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	6
Handschriftonderzoek	3
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	1
Totaal aantal registraties	605

Bron: administratie Bureau NRGD

Nieuw op de lijst, sinds 2014 zijn: forensische pathologie (toegevoegd in 2015), digitaal forensisch onderzoek (toegevoegd in 2016) en rechtspsychologie (toegevoegd in 2017). Twee van deze deskundigheidsgebieden zijn in termen van aantal geregistreerde deskundige relatief klein te noemen. Het deskundigheidsgebied forensische pathologie kent namelijk slechts 8 deskundigen en het deskundigheidsgebied van de rechtspsychologie telt 12 deskundigen. Digitaal forensisch onderzoek is met 25 geregistreerde deskundige nagenoeg even groot als het deskundigheidsgebied van DNA-analyse en interpretatie en moet daarom -afgezet tegen de andere deskundigheidsgebieden – als middelgroot worden aangemerkt.

Uit de gesprekken met het College, het Bureau NRGD en leden van Normstellingsadviescommissies (NAC's) blijkt dat voor het bepalen van de deskundigheidsgebieden die genormeerd moeten worden en het uiteindelijk vaststellen van toelatingsnormen, steeds eenzelfde werkwijze wordt gehanteerd. De behoeftes worden in kaart gebracht middels een enquête die wordt uitgezet bij staande en zittende magistratuur (Openbaar Ministerie en rechtbanken). Daarnaast worden de behoeftes aan normering besproken tijdens de bestuurlijk overleggen met Politie, OM en ZM.

Vervolgens vindt normering plaats conform de werkwijze zoals beschreven in paragraaf 3.3.1. Met uitzondering van het deskundigheidsgebied FPPO nemen ook buitenlandse deskundigen aan de bijeenkomsten deel. (Buitenlandse deskundigen zijn uitgesloten van de FPPO-NAC omdat in het buitenland veelal geen bekendheid is met bijvoorbeeld de TBS-maatregel en er voldoende Nederlandse deskundigen voor dit terrein beschikbaar zijn, zo wordt van de zijde van het Bureau NRGD verteld.) De verschillende NAC-bijeenkomsten hebben een logische volgorde, zo wordt door de verschillende NAC-leden en het Bureau NRGD verteld. Tijdens de eerste bijeenkomst wordt het deskundigheidsgebied ingekaderd. Wat valt onder het betreffende gebied? Maar vooral ook: wat hoort daar niet thuis? In de vervolgbijeenkomsten wordt het deskundigheidsgebied steeds meer afgebakend. Tussentijds worden stukken rond gemaild en becommentarieerd. Nadat de NAC tot een voorlopige normering is gekomen worden de primaire stakeholders en de deskundigen die in theorie voor registratie in aanmerking komen geconsulteerd. Het commentaar dat die consultatie oplevert wordt gebruikt om de normen aan te scherpen en vast te stellen. Het totale normeringsproces vergt in de regel meer dan een jaar. Over de volle breedte van de bevroegde partijen wordt geoordeeld dat er doorgaans breed draagvlak is voor de normen die uiteindelijk zijn vastgesteld. Met andere woorden: aan de deskundigheid van iemand die aan te toelatingsnormen van het register voldoet wordt weinig meer getwijfeld. Een officier van justitie vat het als volgt samen:

"Het NRGD zorgt voor zekerheid over de kwaliteit van de deskundige. Bovendien is het register handig om de geloofwaardigheid van discutabele deskundigen van de verdediging ter discussie te stellen. Want waarom is die deskundige niet toegelaten tot het register?"

De deskundigen zelf, die met de enquête werden bevroegd, zijn bij meerderheid positief. In reactie op de stelling 'de toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren' antwoord namelijk 60% bevestigend. Tegelijkertijd blijkt toch ook 19% van de deskundigen het oneens met de stelling. Tussen deskundigen die zijn afgewezen en deskundigen die (voorwaardelijk) zijn toegelaten bestaan geen noemenswaardige verschillen. Wordt gekeken naar de afzonderlijke deskundigheidsgebieden dan valt op dat FPPO-deskundigen de toetsingscriteria minder positief dan gemiddeld beoordelen. Merk daarbij op dat op dit gebied ook de meeste mensen worden afgewezen (zowel in absolute als in relatieve zin).

Nieuwe deskundigheidsgebieden

In de afgelopen vijf jaar zijn drie nieuwe deskundigheidsgebieden genormeerd. Uit de interviews met het College en het Bureau NRGD blijkt dat er nog andere deskundigheidsgebieden op de agenda staan om genormeerd te worden:

1. DNA op activiteitsniveau (hoe valt te verklaren dat DNA van verdachte X op plek Y is gekomen). Thans is binnen het NRGD alleen DNA op bronniveau genormeerd.
2. Schotresten.
3. Forensisch geneeskunde.
4. Forensische accountancy.

Van de zijde van de forensisch medewerkers wordt het lijstje met nog te normeren deskundigheidsgebieden aangevuld:

"Er is een aantal deskundigheidsgebieden waar vaker uitglijders voorkomen. Zoals bij forensische geneeskunde, een deskundigheidsgebied dat niet in het NRGD genormeerd staat en waarbij het onduidelijk is in hoeverre het onderdeel is van pathologie. Voor radiologie geldt hetzelfde; waar begint de geneeskunde en waar houdt het op? Wij zien vaak radiologie-rapporten als onderdeel van een pathologisch rapport. Als de twee rapporten elkaar tegenspreken is het goed om te weten waar radiologie zicht bevindt ten opzichte van pathologie en vice versa. Ook forensische statistiek missen we."

Anderen noemen nog brand-expertise en verkeersongevallen-expertise als deskundigheidsgebieden die nadere normering behoeven.

Volgens het Bureau NRGD blijft de normering van de hele kleine deskundigheidsgebieden een uitdaging. Het punt is namelijk dat het aantal deskundigen daar heel beperkt is en deze deskundigen al jaren op dezelfde manier werken. Die werkwijze is volgens hen de norm en kan moeilijk ter discussie worden gesteld.

Overigens wijzen het College en het Bureau NRGD erop dat niet alleen door normering van deskundigheidsgebieden de kwaliteit van de advisering in de strafrechtpleging wordt vergroot. Een andere manier waarop het NRGD een bijdrage levert is door het helpen bij scholingsprogramma's zoals bij het NIFP (zie paragraaf 7.3). Momenteel wordt de forensisch medisch opleiding, die men moet volgen om forensisch arts te worden, samen met het NRGD uitgewerkt.

4.2 Hernormering

Binnen de evaluatie is in het kader van de hernormering een onderscheid gemaakt tussen echte inhoudelijke aanpassingen op een deskundigheidsgebied van de daar gehanteerde normen en procedurele aanpassingen. In het eerste geval is sprake van hernormering. In het tweede geval is alleen sprake van aanpassingen. In de onderzochte periode zijn er, volgens het Bureau NRGD, op verschillende deskundigheidsgebieden aanpassingen geweest. Dergelijke aanpassingen vonden plaats naar aanleiding van tussentijdse ervaringen van TAC's, door nieuwe inzichten uit het buitenland of vanwege het feit dat de bestaande normen het (te) lastig maakten voor buitenlandse deskundigen om toegelaten te worden in het NRGD. Voor de aanpassingen van de bestaande normen wordt overigens net als bij de initiële normering van een deskundigheidsgebied iteratief gewerkt. De leden van de betreffende NAC worden in de regel bij elkaar geroepen voor een plenaire bijeenkomst (soms gebeurt het schriftelijk). Na de bijeenkomst worden concepten van aangescherpte normen heen en weer gestuurd. Het resultaat wordt vervolgens ter consultatie gepubliceerd op internet zodat andere deskundigen op de concept-wijzigingen kunnen reageren. Niet ieder NAC-lid is overigens even tevreden met de normen die de aanscherping oplevert. Volgens een enkel geïnterviewd lid leidt de aanscherping soms tot aanvullende eisen die niet relevant zijn voor het betreffende vakgebied.

4.3 Tot slot

In dit hoofdstuk is ingegaan op de normering en hernormering door het College van deskundigheidsgebieden. Uit de evaluatie blijkt dat per 31 december 2019 tien deskundigheidsgebieden zijn genormeerd, waarvan drie nieuw sinds 2014. Forensische Pathologie (toegevoegd in 2015) en Digitaal Forensisch onderzoek (toegevoegd in 2016) vallen in de categorie natuurwetenschappelijk deskundigheidsgebied. Rechtspsychologie (toegevoegd in 2017) en Forensische Pathologie kunnen – gelet op het geringe aantal geregistreerde deskundigen - worden aangemerkt als kleine deskundigheidsgebieden. Van hernormering is in de onderzochte periode geen sprake geweest. Wel hebben enkele procedurele aanscherpingen plaatsgevonden.

5 (Her)inschrijving, afwijzing en doorhaling

In het vorige hoofdstuk is de uitvoeringspraktijk van de normering en hernormering aan bod gesteld. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de uitvoeringspraktijk van (her)registratie, afwijzing en doorhaling. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- Hoeveel deskundigen zijn geregistreerd?
- Hoe vaak wordt inschrijving of herinschrijving geweigerd?
- Wat zijn de redenen om deskundigen te weigeren?
- Indien van toepassing: wat zijn de redenen voor doorhaling van de inschrijving in het register?

5.1 (her)Inschrijving en afwijzing

Per 31 december 2019 bedraagt het totaal aantal in het NRGD ingeschreven³⁶ deskundigen 605 (zie tabel 5.1) De overgrote meerderheid (84%) van de geregistreerden behoort tot het deskundigheidsgebied Forensische Psychologie, Forensische Psychiatrie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO), op afstand gevolgd door de geregistreerden binnen de deskundigheidsgebieden Digitaal Forensisch Onderzoek en DNA-analyse en interpretatie. Op de overige deskundigheidsgebieden zijn 10 of minder deskundigen ingeschreven. Worden deze cijfers vergeleken met de situatie in 2014 dan valt op dat ondanks de lichte toename van het absolute aantal FPPO geregistreerden hun aandeel op het totaal aantal geregistreerden licht gedaald is. Bovendien zien we in de tabel dat sinds 2014 drie nieuwe deskundigheidsgebieden zijn toegevoegd: Forensische Pathologie, Digitaal Forensisch Onderzoek en Rechtspsychologie.

Tabel 5.1 Totaal aantal geregistreerden per 31 december 2019

Deskundigheidsgebied	2014 (n)	2019 (n)	2014 (%)	2019 (%)
FPPO	484	508	91%	84%
Digitaal Forensisch onderzoek	n.v.t.	27	-	4%
DNA-analyse en interpretatie	21	25	4%	4%
Rechtspsychologie	n.v.t.	12	-	2%
Toxicologie	10	9	2%	1%
Forensische Pathologie	n.v.t.	8	-	1%
Verdovende middelen	3	6	1%	1%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	6	6	1%	1%
Handschriftonderzoek	3	3	1%	<1%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	2	1	<1%	<1%
Totaal aantal registraties	529	605	100%	100%

Bron: administratie Bureau NRGD

³⁶ De termen registreren en inschrijven hebben in dit rapport dezelfde betekenis en worden hier wisselend gebruikt.

Wordt gekeken naar het jaarlijkse aantal (her)inschrijvingen over de periode 2015³⁷ en 2019 (zie tabel 5.2), dan valt op dat het aantal aanvragen tot inschrijving fluctueert. Daar waar 2018 een piek vertoonde, was 2019 juist weer een jaar met relatief weinig aanvragen.

Tabel 5.2 Het aantal gehonoreerde en afgewezen aanvragen voor (her)registratie per deskundigheidsgebied

Deskundigheidsgebied	2015	2016	2017	2018	2019
FPPO	133	112	100	147	94
DNA-analyse en interpretatie	12	2	1	1	7
Handschriftonderzoek	1	0	0	0	0
Verdovende middelen	0	0	0	6	0
Toxicologie	0	2	4	2	1
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	0	0	3	2	1
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	0	0	0	1	0
Forensische Pathologie	n.v.t.	0	1	1	5
Digitaal Forensisch onderzoek	n.v.t.	11	2	5	4
Rechtspsychologie	n.v.t.	n.v.t.	0	8	2
totaal aantal gehonoreerde aanvragen	146	127	111	173	114
Totaal aantal aanvragen tot registratie	166	147	124	203	134
Aantal afwijzingen van initiële inschrijvingen	5	4	1	13	5
Aantal afwijzingen van herinschrijvingen	15	16	12	17	5
Percentage afwijzingen van initiële inschrijvingen	3%	3%	1%	6%	4%
Percentage afwijzingen van herinschrijvingen	9%	11%	10%	8%	4%

Bron: jaarverslagen NRGD en administratie Bureau NRGD

Niet alle aanvragers worden uiteindelijk toegelaten tot het register. Het aantal afwijzingen op initiële inschrijvingen fluctueert tussen de 1% (in 2017) en 6% (in 2018). Het aantal afwijzingen op herinschrijvingen schommelt op jaarbasis tussen de 4% (in 2019) en 8% (in 2018). Dit percentage ligt volgens opgave van het Bureau NRGD lager dan in de periode vóór 2014.³⁸

Over de volle breedte van de geïnterviewde TAC-leden en door het College wordt verteld dat een toelating tot het register geweigerd wordt op grond van het niet halen van de gestelde inhoudelijke criteria. In *concreto* betekent dat dat de kwaliteit van de ingediende rapportages niet voldoende is of dat een deskundige zich alleen kwalificeerde op een deel van de gestelde eisen maar niet op alle relevante onderwerpen van het betreffende deskundigheidsgebied. Een geïnterviewd TAC-lid vertelt:

"Het verbaast me soms dat mensen überhaupt een aanvraag doen. Bijvoorbeeld wanneer iemand evident niet voldoet aan de minimeisen zoals het gestelde aantal rapporten per jaar. Dan blijkt ook echt de meerwaarde van het NRGD. Vroeger had in een dergelijke geval de persoon gewoon als deskundige benoemd kunnen worden."

³⁷ Over 2014 zijn geen betrouwbare uitsplitsingen te maken.

³⁸ 13% over periode 2010-2013, zie Ridder, J. de, Akerboom, C.P.M., Hoving, R.A., Schudde, L.T. & Struiksma, N. (2014). *Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen*. Pro Facto: Groningen, pag. 49.

Enkele TAC-leden merken op dat het – voor wat betreft het FPPO-deskundigheidsgebied – tot voor kort lastig was om de kwaliteit van initiële aanvragers te beoordelen omdat de door hen ingediende rapporten onder verantwoordelijkheid van één of meerdere supervisors van het NIFP geschreven werden. Dat riep de vraag op wie nu werd beoordeeld: de initiële aanvrager (supervisant) of diens supervisor? Dit probleem bestaat overigens per 1 januari 2020 niet meer omdat een voorlopige toelating tot het register voor FPPO-deskundigen anders geschiedt dan voorheen. Deelname met goed gevolg aan de geaccrediteerde NIFP opleiding geeft het recht op een voorlopige toelating tot het register (zie verder paragraaf 7.3).

Een beperkt deel van de afgewezen aanvragers tekent beroep aan tegen het besluit van het College. De beschikbare cijfers over 2015-2018 laten zien dat in die periode 36 bezwaarzaken zijn aangetekend, waarvan in 23 zaken de BAC in lijn met de TAC oordeelde. Vijf beroepzaken werden ingetrokken door de bezwaarmaker en in zes gevallen kwam de BAC tot een ander (positief) advies. Daarnaast werd één zaak niet-ontvankelijk verklaard en één zaak was niet aan een deskundigheidsgebied gerelateerd. Ook in de interviews met de BAC-leden, het College en het Bureau NRGD werd verteld dat de BAC in de regel in lijn van de TAC oordeelt en slechts bij hoge uitzondering tot een ander (positief) advies komt. Overigens blijkt ook dat niet alle motieven om bezwaar aan te tekenen tegen een afwijzing inhoudelijk zijn. Verschillende BAC-leden vertellen dat soms als argument wordt aangevoerd dat een afwijzing het de deskundige onmogelijk maakt zijn werkzaamheden voor te zetten. Ook melden afgewezen deskundigen zich omdat ze eigenlijk een klacht willen indienen over de bejegening door de TAC. De teneur van dergelijke klachten is dat de toelatingstoets te veel het karakter heeft van een tribunaal. Anderen wenden zich tot de BAC omdat ze verbaasd zijn over de kritiekpunten van het College omdat deze punten nooit eerder door het NIFP waren benoemd terwijl die de rapportages wel had goedgekeurd. Het aantal bezwaarzaken fluctueert enigszins met een piek in 2016 met 16 zaken. In 2015 werd drie keer beroep aangetekend, in 2017 zeven keer en in 2018 tien keer.³⁹

Ten behoeve van de evaluatie is onder een representatieve steekproef van ingeschreven en afgewezen deskundigen een enquête gehouden. Hierin is onder andere gevraagd naar het toetsingsproces bij de initiële aanvraag en bij de herregistratie. Uit de enquête blijkt dat een meerderheid van de bevroegden de toetsingsprocedure bij de initiële aanvraag als 'zorgvuldig' beoordeeld en de toetsingscriteria op voorhand duidelijk vond. Ook blijkt uit de enquête dat een meerderheid van de deskundigen van mening is dat de TAC-leden voldoende deskundig zijn om de aanvragen te beoordelen. Voor wat betreft de beoordeling door deskundigen van hun *herregistratie* zijn de uitkomsten zeer vergelijkbaar. Ook daar is een meerderheid van mening dat het proces zorgvuldig verloopt en de toetsingscriteria duidelijk zijn. Tevens wordt de deskundigheid van de leden van de TAC ook door de meerderheid van de deskundigen voldoende groot geacht. Afgewezen aanvragers oordelen in de enquête minder positief. Een kwart van hen vindt dat de toetsingsprocedure niet zorgvuldig verlopen is en de helft vindt dat de toetsingscriteria niet helder waren van te voren.

³⁹ Cijfers aangeleverd door Bureau NRGD.

Aandachtspunten bij (her)registratie

Binnen de enquête en interviews is gevraagd in hoeverre de huidige toetsingsprocedure nog aandachtspunten kent. Ruim een derde van de geënquêteerden geeft aan geen enkel knelpunt te ervaren. Degenen die wel aandachtspunten weten te benoemen, brengen de volgende naar voren:

- Afhankelijk van het deskundigheidsgebied vraagt het bemensen van de commissies en het organiseren van de beoordelingsbijeenkomsten soms veel (doorloop) tijd. Met name voor de kleine deskundigheidsgebieden kan het vinden van geschikte (buitenlandse) kandidaten een tijdrovende opgave zijn. Maar ook dan wanneer een commissie is ingesteld kan de feitelijke beoordeling lang duren. Een TAC-lid op het terrein van verdovende middelen vertelt dat het meer dan een half jaar duurde voordat de betreffende TAC het College advies kon uitbrengen op zijn eigen aanvraag. Daarbij dient opgemerkt te worden dat - in tegenstelling tot de grotere deskundigheidsgebieden - bij de kleine deskundigheidsgebieden er lang niet altijd vervangers beschikbaar zijn mocht één van de leden verhinderd zijn. Bij het deskundigheidsgebied van FPPO ligt dat anders en kunnen leden van de ene TAC bij een andere commissie bijspringen mocht daartoe behoefte zijn.

Toch blijkt uit de interviews dat ook op de deskundigheidsgebieden waarop meerdere TAC's zijn de beoordeling soms meer tijd vraagt dan de beoogde doorlooptijd van drie maanden. Dit speelt met name wanneer naar aanleiding van de beoordeling van de ingediende rapporten geen definitief besluit genomen kan worden en er een zitting moet komen waarop de kandidaat-deskundige de TAC nader moet informeren. De genoemde doorlooptijdproblematiek wordt in de enquête bevestigd. Twee derde van de deskundigen geeft aan dat de toetsingsprocedure meer dan 3 maanden kostte. Volgens het Bureau NRGD komt het voor dat de aanvrager zelf nalaat om informatie aan te leveren. In dat geval krijgt de aanvrager twee tot vier weken om die informatie alsnog op te sturen. Deze weken worden formeel niet in de doorlooptijd meegenomen, maar heeft mogelijk wel invloed op de beleving van doorlooptijd van de aanvrager. Ongeveer een op de vijf geeft aan dat het zelfs meer dan een half jaar duurde voordat er uitslag kwam op de aanvraag.

Sommige TAC-leden doen nauwelijks ervaring op met het beoordelen van aanvragen. Bij de kleine deskundigheidsgebieden geldt namelijk de werkafpraak dat Nederlandse TAC-leden, voor zo ver zij in de commissie zitting nemen als deskundige, geen Nederlandse aanvragers beoordelen. Reden hiervoor is dat het aantal Nederlandse experts zo beperkt is dat alle deskundigen - waaronder de TAC-leden inbegrepen - elkaar kennen. Buitenlandse deskundigen melden zich in de praktijk amper voor toelating tot het register. (Zie verder hoofdstuk 8 voor de reden voor dit geringe animo.)

Vanwege de beoordeling door buitenlandse deskundigen dienen de rapporten voor de TAC vertaald te worden naar het Engels. Dat vraagt van de aanvragers de nodige tijd en moeite omdat zij in de regel de vertalingen zelf ook nog willen nalopen.

Mondelinge toetsing kan voor aanvragers behoorlijk intimiderend zijn. Ook al is een hoorzitting vaak alleen bedoeld om onduidelijkheden te verhelderen, in de praktijk denkt een aanvrager al snel dat de mondelinge toelichting betekent dat zijn aanvraag in beginsel negatief beoordeeld wordt.

5.2 Voorwaardelijke toelating

Naast toelating en afwijzing kan een aanvrager ook onder voorwaarden worden toegelaten tot het register. Er zijn twee categorieën voorwaardelijke registratie te onderscheiden.⁴⁰ In de eerste categorie vallen pasopgeleide rapporteurs die over voldoende vakkennis beschikken, maar nog geen ervaring hebben met rapporteren. In de tweede categorie vallen rapporteurs met inhoudelijke of administratieve verbeterpunten. Uit de enquête onder deskundigen blijkt dat ongeveer een derde bij de initiële aanvraag onder voorwaarden werd toegelaten. In de interviews met het College, het Bureau NRGD en de meerderheid van de geïnterviewde TAC-leden, wordt naar voren gebracht dat de voorwaardelijke toelating een nuttige voorziening in het huidige stelsel is. Het biedt de mogelijkheid om deskundigen toe te laten die nog niet aan alle kwaliteitseisen voldoen. Met die voorwaardelijke toelating kan vervolgens (al dan niet onder supervisie) worden gerapporteerd waardoor binnen de gestelde periode alsnog aan de voorwaarden kan worden voldaan. Reden tot een voorwaardelijke toelating zijn bijvoorbeeld onvoldoende peer-reviewing op uitgebrachte rapportages, onvoldoende collegiale toetsing of onvoldoende intervisie. Maar ook andere redenen worden genoemd:

"Een buitenlandse deskundige rapporteerde goed, maar had geen kennis van het Nederlands strafrecht. Hij kreeg een voorwaardelijke registratie waarbij als voorwaarde gesteld werd dat hij een cursus bij het NRGD over het Nederlands rechtssysteem zou volgen."

In de praktijk worden bij een voorwaardelijke registratie eerder inhoudelijke voorwaarden dan formele vereisten opgelegd, zo wordt door het Bureau NRGD naar voren gebracht.

Met name voor de kleinere deskundigheidsgebieden waarop het lastig is om deskundigen te vinden die aan alle vereisten voldoen kan de voorwaardelijke registratie een uitkomst bieden, zo wordt door verschillende leden van de TAC's verteld. Overigens wordt niet binnen alle deskundigheidsgebieden en niet onder alle geïnterviewde TAC-leden de meerwaarde van een voorwaardelijke inschrijving onderkend.

Een TAC-lid vertelt:

"Wij achten dit niet de juiste weg. In dergelijk geval zouden wij de toetsing uitstellen en bijvoorbeeld een net afgestudeerde 6 maanden aanhouden om deze in gelegenheid te stellen te rapporteren."

5.3 Schorsing en doorhaling

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 3 is het College bevoegd een geregistreerde deskundige een schriftelijke waarschuwing te geven indien deze "zich heeft gedragen op een wijze die in strijd komt met één of meer eisen die zijn gesteld in artikel 12, tweede lid, van het Besluit register deskundige in strafzaken". In het ultieme geval is het College bevoegd tot doorhaling van de registratie in het register.

⁴⁰ Beleidskader Voorwaardelijke registratie v1.0 NRGD.

Het doorhalen van een registratie tijdens de looptijd van de registratie is in de onderzochte periode één keer voorgekomen (in 2018), zo blijkt uit opgave van het Bureau NRGD. Dit betrof een doorhaling van een registratie op het deskundigheidsgebied FPPO. Tot doorhaling is overgegaan na een tuchtrechtelijke veroordeling. Door de tuchtrechtelijke veroordeling mocht de persoon de titel psychiater niet meer voeren, waardoor hij niet meer voldeed aan de gestelde eisen uit het Brdis.

Uit de gesprekken met het College, het Bureau NRGD en leden van de TAC's en NAC's blijkt dat het doorhalen van een registratie niet eenvoudig is. Enerzijds omdat het moeilijk is om aan te tonen dat een deskundige niet (meer) voldoet aan de wettelijke vereisten, anderzijds omdat signalen over disfunctioneren het College überhaupt niet altijd bereiken. Tussen 2014 en 2019 kreeg het Bureau NRGD 22 meldingen. (Met zeven kende 2018 het hoogste aantal.) Een TAC-lid vertelt:

"Soms wordt in de intervisiebijeenkomsten geconstateerd dat personen zijn geregistreerd die in de praktijk gewoon slecht werk leveren. Maar met die signalen kunnen het NRGD en de TAC weinig. Personen hebben zelf de mogelijkheid rapporten te selecteren en kunnen dus hun beste rapporten inzenden. Magere rapporten met ingewikkelde diagnostiek kun je dan buiten de beoordeling van de TAC houden."

Ook wordt door TAC-leden verteld dat soms bij derden, bijvoorbeeld het NIFP, reeds bekend is dat een deskundige niet voldoet, maar deze kennis het College niet bereikt omdat het NIFP die informatie niet mag delen. Voor een dergelijke rapporteur kan vervolgens toch (her)registratie plaatsvinden. Een TAC-lid voegt daaraan toe:

"Er is een mogelijkheid om een melding te maken bij het College over een rapporteur. Het College wil echter geen tuchtcollege zijn. Dus als er een melding wordt gemaakt wordt de melder doorgestuurd naar het tuchtcollege."

Binnen de evaluatie is niet systematisch onderzocht hoe groot het probleem is. Op grond van de gevoerde gesprekken met de betrokken partijen krijgen de onderzoekers echter niet het beeld dat dit aandachtspunt breed speelt. Dat neemt niet weg dat NIFP deskundigen regelmatig rapporteren inzake zeer ernstige feiten en 'missers' op dit vlak tot grote maatschappelijke reuring (en persoonlijk leed) kunnen leiden.

5.4 Tot slot

In dit hoofdstuk is ingegaan op de inschrijvingen in het NRGD. Per 31 december 2019 bedraagt het totaal aantal in het NRGD ingeschreven deskundigen 605, verdeeld over 10 deskundigheidsgebieden. Het deskundigheidsgebied FPPO maakt maar liefst 84% van het totaal aantal registraties uit, op afstand

gevolgd Digitaal Forensisch onderzoek en DNA-analyse en interpretatie. Het aantal afwijzingen op initiële inschrijvingen fluctueert tussen de 1% (in 2017) en 6% (in 2018 en 2019). Het aantal afwijzingen op herinschrijvingen schommelt op jaarbasis tussen de 4% (in 2019) en 8% (in 2018). Afwijzing vindt bijna altijd plaats omdat de aanvrager niet voldoet aan de gestelde inhoudelijke criteria. Doorhaling van een inschrijving in het register heeft in de onderzochte periode één keer plaatsgevonden.

6 Kwaliteit NRGD

Het NRGD-stelsel is in het leven geroepen om de kwaliteit van de forensische diagnostiek en rapportages te vergroten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op deze kwaliteit, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de kwaliteit van het NRGD-stelsel zelf en de kwaliteit van de deskundigen die wel en niet zijn ingeschreven in het register. Ook wordt gekeken naar de rol die de forensisch medewerkers hebben bij het waarborgen bij de kwaliteit van de forensische rapportages. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- Is de kwaliteit van de deskundigen en hun producten toegenomen sinds de registratie?
 - Is het mogelijk hierover een uitspraak te doen?
 - En zo niet, wat is ervoor nodig om dat wel te kunnen doen?

In hoeveel gevallen zijn in de afgelopen vijf jaar alsnog deskundigen geraadpleegd die niet in het register stonden?

- Wat was hiervoor de reden? *Zijn deze in een latere fase alsnog geregistreerd?*

In hoeverre werken gerechten met forensische medewerkers?

- Welke invloed heeft dit op de waardering van deskundigheidsrapporten?

6.1 Kwaliteit van het NRGD-stelsel

'Kwaliteit' is binnen de context van deze evaluatie geen objectief gegeven omdat voor het NRGD-stelsel geen objectieve kwaliteitscriteria vastgesteld zijn. Zodoende kan de kwaliteit niet systematisch worden beoordeeld. In plaats daarvan wordt hier – en daar geven de onderzoeksvragen ook aanleiding toe – vastgesteld hoe stakeholders en deskundigen oordelen over de kwaliteit van het NRGD-stelsel en welke criteria zij daarvoor gebruiken. Bovendien kunnen, op basis van een vergelijking met de situatie van vóór de komst van het NRGD-stelsel, ook enkele logische gevolgtrekkingen worden gemaakt.

Bij de evaluatie is een onderscheid gemaakt tussen de kwaliteit van het NRGD-stelsel en de kwaliteit van de deskundigen die zijn ingeschreven in het register. Onder NRGD-stelsel wordt binnen deze evaluatie het geheel aan organen, voorzieningen en procedures verstaan waarmee het College komt tot het normeren van deskundigheidsgebieden en het toetsen van aanvragers aan deze normen voor toelating tot het NRGD (zie hoofdstuk 3 voor een gedetailleerde beschrijving van het stelsel). Voor wat betreft de kwaliteit van het NRGD-stelsel worden door de stakeholders met name twee aspecten van belang geacht:

- de onafhankelijkheid en objectiviteit van het normerings- en toetsingsproces, en de deskundigheid van de leden van de diverse commissies.

Hoewel bij het NRGD-stelsel ook kanttekeningen worden geplaatst (zie hoofdstuk 8) worden door vrijwel alle geïnterviewden het onafhankelijke karakter en de inhoudelijke kennis van de diverse commissies onderkend. In hoofdstuk 3 is beschreven hoe de diverse commissies (NAC, TAC, en BAC) worden

samengesteld. Gewezen wordt op het multidisciplinaire karakter van de commissies waarin standaard, naast inhoudelijke deskundigen, juridische vertegenwoordigers van de rechterlijke macht zitting nemen (rechters of officieren). De juristen worden in eerste instantie geselecteerd op basis van het CV, waarna een gesprek volgt. Voor de inhoudelijke deskundigen is ook sprake van een selectieprocedure. Voordat iemand als vakinhoudelijk lid van de NAC en/of TAC wordt benoemd, dient een CV, motivatiebrief en één of meerdere zaaksrapporten te worden overlegd. Deze documenten worden door het College beoordeeld. Het College wordt daarin – voor wat betreft het terrein van de FPPO - ondersteund door de BAC. Aan het lidmaatschap van een NAC of TAC worden stevige eisen gesteld. Een zittend lid van een TAC vertelt:

"De rapporten van de kandidaat moeten echt van hoge kwaliteit zijn. Het NRGD krijgt vaak tips, bijvoorbeeld van toetsers, over wie goed is. Maar ook op basis van heel positieve beoordeling van registratie-aanvragen komen soms kandidaten naar voren. Daarnaast worden op de site van NRGD ook vacatures opengesteld voor NAC en TAC-leden."

Binnen de kleine deskundigheidsgebieden speelt dat Nederlandse deskundigen elkaar vaak allemaal kennen. Om de onafhankelijkheid van de commissie te waarborgen draagt het Bureau NRGD er zorg voor dat – met uitzondering van het deskundigheidsgebied FPPO – in alle NAC's en TAC's ook buitenlandse deskundigen vertegenwoordigd zijn. In de praktijk doen deze buitenlandse TAC-leden soms meer beoordelingen van aanvragen dan Nederlandse leden. Het NFI merkt daar over op:

"Wat is onafhankelijk? Als je Nederlandse deskundigen door Nederlandse toetsers laat beoordelen dan kun je daarbij vraagtekens zetten; niet onbevooroordeeld. Bij buitenlandse deskundigen speelt dit persoonlijke aspect minder."

De keerzijde is echter wel, volgens een geïnterviewd NAC-lid, dat buitenlandse deskundigen "vaak een buitenlands referentiekader" hebben. Een ander lid voegt daaraan toe dat taalbarrières de beoordeling soms ingewikkeld en tijdrovend maken, mede doordat de rapporten vertaald moeten worden.

Een extra waarborg voor de onafhankelijkheid van de commissies is volgens het College, het Bureau NRGD en de geïnterviewde NAC- en TAC-leden de zogenaamde verschoningsregel. Zoals beschreven in hoofdstuk 3 houdt deze in dat als een commissielid om welke reden dan ook geen beoordeling van een aanvrager wil doen deze zich kan 'verschonen'. In dat geval wordt een vervanger gevraagd. Een dergelijke situatie doet zich bijvoorbeeld voor wanneer het TAC-lid en de aanvrager elkaar kennen. Alleen bij de zeer kleine deskundigheidsgebieden kan niet altijd om verschoning worden gevraagd. Een TAC-lid vertelt:

"Toxicologie is een zeer klein deskundigheidsgebied is. Dat betekent dat mijn verzoek tot herregistratie beoordeeld wordt door iemand met wie ik incidenteel plaatsnam in de TAC. Ik ga er vanuit dat de TAC-leden dermate deskundig zijn dat zij hun subjectieve mening kunnen scheiden van het objectieve oordeel. Wel kreeg ik minder vragen van de TAC-leden die ik al ken, dan van het TAC-lid die ik niet

kende. Omdat laatstgenoemde niet of minder bekend is met mijn werk en expertise stelde hij meer en kritischere vragen.”

Overigens kan een aanvrager zelf ook verzoeken, mits onderbouwd, om een andere beoordelaar (wraken) mocht deze om welke reden dan ook zich niet comfortabel voelen bij de bemensing van de TAC die zich over diens aanvraag buigt. Voorts geldt binnen het deskundigheidsgebied FPPO – waar meerdere TAC’s operationeel zijn - dat periodiek gerouleerd wordt. Hiermee wordt beoogd dat TAC-leden scherp blijven en niet ten prooi vallen aan group thinking.

Om de deskundigheid en objectiviteit van de commissies te bevorderen worden bij alle deskundigheidsgebieden voor de TAC-leden intervisiebijeenkomsten georganiseerd. Hierin worden ervaringen met de beoordelingssystematieken gedeeld en ontwikkelingen binnen het deskundigheidsgebied besproken. Bij FPPO vinden bijeenkomsten frequenter plaats dan bij de andere deskundigheidsgebieden.

Alle geïnterviewde commissieleden, het College en Bureau NRGD gaven aan voornoemde procedures (roulatie, intervisie en verschoning) als afdoende te beschouwen om de kwaliteit en onafhankelijkheid van de NAC en de TAC te waarborgen. Van de zijde van de rechterlijke macht en de verdediging (stakeholders die geen direct zicht hebben op de exacte werkwijze binnen de commissies) werden evenmin vraagtekens geplaatst bij de onafhankelijkheid en deskundigheid van de commissies en het functioneren van het stelsel. Sterker nog, de meeste van hen zijn expliciet van mening dat het College hoge kwaliteitseisen stelt aan de geregistreerde gerechtelijk deskundigen. Een NAC-lid stelt:

“De toetsing voor deskundigen is fors, en heeft ook geleid tot een aantal afgevalen deskundigen. Deze toets is mooi, en leidt tot een verhoogde kwaliteit.”

6.2 Kwaliteit deskundigen

De kwaliteit van de in het NRGD geregistreerde deskundigen en hun rapportages wordt over de volle breedte van de geïnterviewde partijen goed beoordeeld. Het NRGD-stelsel garandeert dat aan bepaalde minimumeisen wordt voldaan. Een forensische medewerker vat de algemene teneur als volgt samen:

“Het is makkelijk als een deskundige in het NRGD geregistreerd staat omdat op zitting de deskundigheid niet meer hoeft te worden aangetoond. Bovendien hoeft de rechter-commissaris geregistreerde deskundigen niet te benoemen, maar kan de officier van justitie dat zelf doen.”

Wel wordt van de zijde van het OM verteld dat op het deskundigheidsterrein van de FPPO soms flinke verschillen bestaan die met name de reflectie zijn van de ervaring van de pro Justitia rapporteur. Bij de

rapporteurs met geringe ervaring in het forensische domein wordt door het OM het risico gesignaleerd dat te veel vanuit behandelingsperspectief wordt gerapporteerd. Verder wordt verteld dat er ook verschillen bestaan in de mate waarin rapporteurs in staat zijn tijdens een zitting bevindingen te presenteren en antwoord te geven op vragen. Een advocaat vertelt hierover:

"[Dat] het niveau van geregistreerde deskundigen goed is. Het NRGD hanteert een hoge kwaliteitsdrempel en deskundigen denken goed na over de manier waarop zij zich in een zaak opstellen en hoe zij rapporteren. De toelichting op het rapport op zitting kan echter wel beter."

Niet alleen zitten er grote verschillen in de kwaliteit van de presentatie, maar er wordt ook bemerkt dat sommige deskundigen veel moeite hebben om hun conclusies te nuanceren of te herzien, ook al blijkt daar op basis van nieuwe informatie toch aanleiding toe. De mondelinge presentatie maakt overigens ook geen onderdeel uit van de toelatingstoets tot het register.

Het College brengt tijdens de evaluatie naar voren dat een registratie in het NRGD niet automatisch betekent dat iedere deskundige uitmuntend rapporteert. Het is en blijft volgens het College de taak van de primaire gebruiker om met een kritische blik naar het werk van de deskundigen te kijken en te beslissen of het werk aan de opdracht en de eisen voldoet. De registratie geschiedt op basis van algemeen geformuleerde eisen. Daarmee kan niet worden gegarandeerd dat de kwaliteit in een concreet geval hoog of zelfs maar voldoende is. Die toets is ook niet aan het NRGD opgedragen, maar voorbehouden aan de rechter.

Gevraagd naar een mogelijk verschil in kwaliteit van de NRGD-geregistreerde deskundigen versus niet-geregistreerde deskundigen, oordelen de geïnterviewden over de volle breedte dat de kwaliteit van de rapportages van de NRGD-geregistreerden positief afsteekt tegen die van de anderen. Bij niet-geregistreerde deskundigen (en voor deskundigheidsgebieden die niet genormeerd zijn) worden tijdens de evaluatie verschillende voorbeelden aangehaald van ondermaats werk. Bij geregistreerde deskundigen konden amper dergelijke voorbeelden genoemd worden. Een rechter stelt:

"Ik ben heel blij met het NRGD. Het neemt op zitting een hoop discussie weg omdat veel minder dan vroeger de kwaliteit van de rapporten ter discussie staat. Het systeem is natuurlijk niet 100% sluitend maar het heeft wel een enorme kwaliteitsverbetering opgeleverd."

Verbeterde kwaliteit

De meeste geïnterviewden hebben bovendien de kwaliteit van de deskundigen en hun adviesproducten zien verbeteren in de afgelopen jaren, vooral de wijze waarop gerapporteerd wordt is volgens de meeste geïnterviewden verbeterd. De verbetering is vooral zichtbaar geweest binnen de deskundigheidsgebieden die voor de leek moeilijk te begrijpen zijn. Ook kunnen deskundigen steeds beter hun rol afbakenen ten

opzichte van die van de rechter of de Openbare aanklager. Of (alleen) het NRGD voor de kwaliteitsverbetering heeft gezorgd kan echter geen van de geïnterviewden met zekerheid stellen. Andere factoren zouden (ook) aan deze kwaliteitsverbetering bijgedragen kunnen hebben, zo wordt door de meeste stakeholders gesteld.

Alleen op het deskundigheidsgebied van de FPPO lijkt volgens verschillende partijen minder sprake van een verdere kwaliteitsverbetering in de onderzochte periode. Een officier van justitie vertelt:

"De kwaliteit van de NIFP-rapportages is er niet beter op geworden. Dat heeft ook te maken met onderbemensing. Wachttijden zijn soms ergerlijk lang. En er zitten regelmatig rapporten tussen die vanuit behandelperspectief⁴¹ zijn geschreven in plaats vanuit forensisch perspectief."

Een advocaat voegt hier aan toe:

"Als een verdachte na drie maanden voorarrest moet voorkomen, wordt regelmatig een zaak aangehouden en het voorarrest verlengd omdat er nog geen psychiater is gevonden om de PJ-rapportage uit te voeren."

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 is het aantal deskundigen op de kleine deskundigheidsgebieden erg gering. Volgens de geïnterviewde gebruikers (rechters, officieren van justitie en forensisch medewerkers) leidt dat in de praktijk niet tot problemen. De vraag naar de betreffende expertise is namelijk ook gering. Een enkele keer kan het voorkomen dat wat langer op een deskundigenrapport gewacht moet worden wanneer om de inzet gevraagd wordt van een specifieke persoon. Maar de wachttijden problematiek zoals die gemeld wordt voor het deskundigheidsgebied FPPO lijkt hier niet aan de orde. Bovendien, zo brengt een oud NAC-lid tijdens het onderzoek naar voren, is het ook niet wenselijk dat de pool op de kleine deskundigheidsgebieden te groot wordt, omdat anders de caseload per deskundige zo klein wordt dat de gewenste ervaring en routine niet kan worden opgebouwd en de kwaliteit van de forensische rapportages onder druk komt te staan.

⁴¹ Ter zitting is een behandelperspectief in de regel niet wenselijk. De rechter moet zich in de eerste plaats buigen over de vraag of het strafbare feit de verdachte – gelet op zijn psychische stoornis – aan te rekenen valt. (In het strafrecht gaat het alleen om eventuele behandeling als dit het risico op recidive kan beperken. Als er niet of nauwelijks een verband wordt gevonden tussen stoornis en daaruit voortvloeiende recidiverisico, is er strafrechtelijk gezien geen reden voor enig behandeladvies. Soms vind een rapporteur dit dan wat kaal en ziet wel iets bij de verdachte waar hij misschien hulp bij zou kunnen gebruiken.) Een pro-Justitiarapport dat uitsluitend vanuit behandelperspectief geschreven is, voldoet daarom vanuit het perspectief van de rechter niet aan de kwaliteitsnorm. Deskundigen op het terrein van de FPPO beleven mogelijk een spagaat wanneer zij in opdracht voor de rechterlijke macht een rapport uitbrengen. De officier of rechter wil geen behandelperspectief, terwijl de kwaliteitsmaatstaf die door het medisch tuchtcollege worden gehanteerd dit perspectief wel vraagt. Zie over deze materie nader: M.H. Nagtegaal e.a., 'Vijftien jaar weigerende verdachten in het Pro Justitia onderzoek. Prevalentie, informatiebehoefte officieren van justitie en rechters, en afdoeningen door de rechter', WODC, Cahier 2018-15, p. 10, 12, 52, 55, 59-60, 63, 97-99 en 113.

6.3 Contra-expertise

Naar aanleiding van een uitgebracht deskundigenrapport kan - op verzoek van de verdediging of ambtshalve – een second opinion worden gevraagd. Voor zo ver de contra-expert door de rechterlijke macht wordt benoemd, zijn voor de verdachte geen kosten verbonden aan het nieuwe rapport. De verdediging kan echter ook op eigen initiatief en voor eigen rekening een deskundige in de arm nemen. (Waarbij wel, onder bepaalde voorwaarde, de mogelijkheid bestaat om die kosten achteraf weer vergoed te krijgen, ex art. 591 Sv.) Uit de enquête onder gerechtelijk deskundigen blijkt dat contra-expertise weinig voorkomt en slechts een derde van hen überhaupt gerapporteerd heeft in het kader van contra-expertise.

Uit de gesprekken met vrijwel alle geïnterviewden blijkt dat de beschikbaarheid van experts die zowel voldoen aan de kwaliteitseisen van het College en die tevens bereid zijn contra-expertise uit te voeren beperkt is. Bovendien, zo stelt het Bureau NRGD, is het aantal deskundigen dat dergelijke rapporten wil schrijven eerder afgenomen dan toegenomen in de onderzochte periode. Bij kleine deskundigheidsgebieden valt er vaak weinig te kiezen. Een forensische medewerker vertelt tijdens het interview:

"Voor handschriftonderzoek staan drie deskundigen in het register. Twee daarvan werken samen, dus in geval van contra-expertise wordt automatisch de derde geregistreerde deskundige geraadpleegd. Binnenkort gaan twee van de drie met pensioen."

FFPO en contra-expertise

Anders dan bij de kleine deskundigheidsgebieden is de reden voor het geringe aanbod voor contra-expertise bij het deskundigheidsgebied FPPO niet de *beschikbaarheid* maar de *bereidheid* van deskundigen tot het uitvoeren van tegenonderzoek. Bij de rapporteurs pro Justitia (FPPO) bestaat de vrees dat hun bevindingen selectief worden gebruikt. Van de zijde van de verdediging werd tijdens deze evaluatie bevestigd dat selectief gebruik gemaakt wordt van een rapport – in die zin dat onwelgevallige conclusies er toe kunnen leiden dat een rapport niet wordt ingebracht. Maar tegelijkertijd is dit risico alleen aan de orde wanneer het onderzoek in eigen beheer en voor eigen rekening wordt uitgevoerd. En dat gebeurt in de regel heel weinig, zo wordt zowel van de zijde van het OM als de verdediging verteld. Heeft een benoeming van de deskundige door de rechterlijke macht plaatsgevonden dan maakt het uitgebrachte rapport – ongeacht de uitkomsten – gewoon deel uit van de processtukken en kan helemaal niet selectief met de uitkomsten worden omgesprongen. Overigens vertellen de geïnterviewde advocaten dat zij in geval van contra-expertise sowieso de voorkeur geven aan NRGD-deskundigen omdat bij deze professionals de deskundigheid ter zitting nimmer ter discussie wordt gesteld.

Ondanks het feit dat selectief gebruik van onderzoeksresultaten in de meeste gevallen niet mogelijk is (omdat onderzoek niet in eigen beheer wordt uitgevoerd) is het aantal deskundigen binnen het vakgebied

van de FPPO dat zich leent voor contra-expertise beperkt. Verschillende TAC-leden, advocaten en vertegenwoordigers van de rechterlijke macht vertellen dat het geringe animo vermoedelijk te maken heeft met veronderstelde reputatieschade. Een advocaat stelt:

"Maar ook wanneer een advocaat via het OM een verzoek doet voor contra-expertise, en het deskundigheidsrapport dus gewoon een processtuk wordt, zijn deskundigen bang dat hun imago wordt geschaad en dat zij partijdig worden bevonden."

De negatieve perceptie leidt er volgens verschillende TAC-leden toe dat deskundigen een opdracht weigeren wanneer zij bemerken dat zij op verzoek van de verdachte zijn gevraagd om ingezet te worden als contra-expert. Van de zijde van de zittende magistratuur wordt deze beeldvorming betreurd en gesteld dat de rechter er vanuit gaat dat wanneer een benoemde deskundige een rapport uitbrengt deze dat objectief doet, ongeacht of het een primair onderzoek of een contra-onderzoek betreft.

De cruciale vraag is echter: leidt de geringe animo voor contra-expertise op het FPPO-terrein er toe dat er in voorkomende gevallen binnen het register geen geschikte kandidaat gevonden wordt, en er uitgeweken moet worden naar deskundigen buiten het register. Deze vraag moet vooralsnog ontkennend worden beantwoord. Geen van de geïnterviewden kon een recent voorbeeld noemen waarin dit een probleem was. Een rechter verwoordt het als volgt:

"Ik heb het idee dat er gewoon weinig behoefte aan is, aangezien advocaten wel vaker contra-expertise zullen vragen als zij echt de meerwaarde van die expertise zouden zien."

Een officier van justitie voegt daaraan toe:

"We vragen heel weinig om contra-expertise. En alleen op verzoek van de verdediging. Het aanbod [...] is weliswaar gering, maar voor onze beperkte behoefte voldoende."

Bovendien is het ook denkbaar dat vraag en aanbod binnen het FPPO-domein elkaar lang niet altijd weten te vinden. Een TAC-lid die tevens als pro Justitia-rapporteur is aangesloten bij het NIFP, vertelt dat hij altijd heeft open gestaan voor het uitbrengen van contra-expertise maar nooit gevraagd wordt. Deze ervaring lijkt exemplarisch voor alle deskundigen in het NRGD. Ongeveer een vijfde van de FPPO-deskundigen (en een derde van alle deskundigen) geeft in de enquête aan open te staan voor contra-expertise, maar daarvoor nooit gevraagd te worden. Uit de interviews binnen de rechterlijke macht blijkt dan ook dat het probleem vaak meer is dat onbekend is wie beschikbaar is voor contra-expertise. In het register wordt dat namelijk niet bijgehouden.

NFI en contra-expertise

Alleen voor de deskundigheidsgebieden die uitsluitend door het NFI worden aangeboden is sprake van een punt van aandacht. Zo wordt verteld dat op het terrein van Forensische Toxicologie op 31 december 2019 naast medewerkers van het NFI slechts één andere Nederlandse deskundige is ingeschreven in het NRGD. Tegelijkertijd blijkt ook dat juist op deze deskundigheidsgebieden nu ook al regelmatig gebruik wordt gemaakt van deskundigen buiten het register. Het betreft daarbij experts met een reeds gevestigde reputatie in het strafrecht. Over de kwaliteit van deze niet-geregistreerde deskundigen bestaat weinig discussie. Een TAC-lid vertelt:

"Forensisch DNA onderzoeksgebied is een exacte wetenschap en daardoor minder aan interpretatie onderhevig dan andere deskundigheidsgebieden. De interpretatie van de complexe DNA-profielen gebeurt aan de hand van eenduidige criteria en de deskundige heeft de beschikking over objectieve rekentools."

Van de zijde van het Bureau NRGD wordt dit beeld enigszins genuanceerd. Het Bureau NRGD stelt dat deze alleen geldt bij een enkelvoudig mooi afgenomen profiel. In ander gevallen kan wel discussie ontstaan.

6.4 Niet-geregistreerde deskundigen

De inzet van niet-geregistreerden verschilt per deskundigheidsgebied, zo blijkt uit de evaluatie. Op het terrein van FPPO wordt niet tot nauwelijks gewerkt met niet-geregistreerden. Terwijl op het terrein van natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden relatief vaker met niet-geregistreerden wordt gewerkt. Op niet genormeerde deskundigheidsgebieden kan uiteraard alleen met niet-geregistreerden gewerkt worden.⁴² Van de zijde van het OM wordt verteld dat de inzet van niet-geregistreerden afneemt en voor zo ver het toch gebeurt, vaker plaatsvindt in het kader van contra-expertise. Dit beeld vindt binnen de evaluatie van de zijde van de verdediging weerklank. Een advocaat vertelt tijdens de evaluatie:

"In uitzonderlijke gevallen kan het voorkomen dat een niet-geregistreerde deskundige bij een onderzoek wordt betrokken. [...] Vanwege de ernst en complexiteit van de problemen werd een hoogleraar als 'onderaannemer' bij het onderzoek betrokken en vervolgens ter zitting bevroegd. Deze hoogleraar stond niet in het register opgenomen en rapporteerde normaliter niet voor strafzaken."

⁴² Voor de evaluatie is jurisprudentieonderzoek uitgevoerd. Uit dat onderzoek blijkt dat er zeer weinig zaken zijn waarin gemotiveerd wordt afgeweken van een NRGD-geregistreerde deskundige. In de paar gevallen dat er een deskundige gemotiveerd benoemd werd buiten het register om betrof het altijd een deskundige wiens vakgebied nog niet genormeerd was door het College en er dus geen inschrijving in het register mogelijk was.

Een andere advocaat legt uit waarom geregistreerde deskundigen de voorkeur genieten:

"Een niet-geregistreerde brand-deskundige met ruime ervaring op het terrein van brandstichting bracht een rapport uit. Uiteindelijk bleek het rapport van onvoldoende kwaliteit. Deskundigen die niet bekend zijn met de strafrechtelijke context zijn soms geneigd om te rapporteren over aspecten van de strafzaak waar zij niet kunnen of mogen oordelen. Zo concludeerde de deskundige dat op basis van het rapport de verdachte niet veroordeeld kon worden. De deskundige begreep niet dat hij met die conclusie zijn deskundigheid te buiten ging."

Tegelijkertijd blijkt ook dat het voor de rechterlijke macht – voor wat betreft DNA – soms niet duidelijk is of een deskundige wel of niet in het register staat.⁴³ Voor zo ver de deskundige werkzaam is bij het NFI hecht zij ook weinig waarde aan het feit of de betreffende persoon is opgenomen in het NRGD of niet. Het kwaliteitssysteem van het NFI biedt volgens hen voldoende waarborg voor de kwaliteit. Een officier van justitie vertelt:

"De kwaliteit van de NRGD-geregistreerden is op orde. Maar de kwaliteit van niet-geregistreerden is vaak ook prima. Het maakt niet uit of een NFI deskundige wel of niet in het register staat. Mindere kwaliteit komt nog wel eens voor bij niet-geregistreerden DNA-deskundigen die door de verdediging worden aangedragen. Dat is soms amateuristisch. Ook de CV's van deze deskundigen is vaak beperkter dan van de deskundigen in het register. Maar het hoeft niet. Medische specialisten bijvoorbeeld kunnen gewoon dé expert op een vakgebied zijn zonder in het register te staan."

Het College wees er tijdens de evaluatie op dat deskundigen die in het register zijn opgenomen een basisniveau van toetsing hebben doorstaan voordat zij bij de rechter verschijnen. Bij niet-geregistreerde deskundigen heeft die toetsing niet plaatsgevonden. Dat betekent dat in de groep niet-geregistreerden de kans groter is dan bij de geregistreerden dat deskundigen werkzaam zijn die onvoldoende kwaliteit leveren. Het niet-geregistreerd-zijn betekent dan ook niet dat de betreffende deskundige voldoende kwaliteit levert. Of sterker nog: dat diens kwaliteit zo onomstreden is dat deze deskundige gewoon benoemd wordt in een rechtszaak ondanks het feit dat hij/zij geen registratie in het NRGD heeft.

6.5 Forensisch medewerkers

Naast het NRGD-stelsel zijn er ook andere initiatieven binnen de strafrechtketen die beogen de kwaliteit van de forensische advisering te vergroten. Eén daarvan betreft de zogenaamde forensisch medewerkers (ook wel: forensisch ondersteuners) van de gerechten. Per 31 december 2019 zijn negen forensisch medewerkers werkzaam in Nederland. Deze medewerkers hebben een informerende rol richting rechters,

⁴³ Voor zo ver de betreffende deskundige werkt bij een organisatie die geaccrediteerd is, mag de officier van justitie de betreffende persoon gewoon zelf benoemen. Zie Besluit DNA-onderzoek in strafzaken. Naar het oordeel van het Bureau NRGD is hier sprake van een oneigenlijke 'sluiproute'.

waarbij zij als het ware de forensische bevindingen vertalen naar de rechtspraak. En vice versa. Forensisch medewerkers hebben een opleiding in de bètawetenschappen genoten, allemaal Forensic Science aan de UvA. Na een succesvolle pilot uit 2012-2013 is het aantal van deze medewerkers en de gerechten waar zij werkzaam zijn langzaam uitgebreid. Een forensische medewerker vat zijn taak als volgt samen:

"De ontwikkelingen op het gebied van forensische wetenschap gaan snel en worden steeds ingewikkelder, waardoor vanuit de rechterlijke macht de vraag kwam hoe zij die kennis kunnen bijbenen en hun kennisniveau op peil kunnen hebben. De taken van forensisch ondersteuners is om rechters en griffiers te helpen forensische rapportages te begrijpen en hen te ondersteunen in hoe die rapportages kunnen worden gebruikt voor de oordeelvorming. Forensisch ondersteuners geven achtergrondinformatie over een bepaald deskundigheidsgebied en proberen in begrijpelijke taal aan juristen uit te leggen wat er in het deskundigheidsrapport staat, welke conclusies wel en niet op basis van het rapport kunnen worden getrokken en hoe het rapport kan worden ingevlochten in het beoordelingsproces. Door het meelezen met rechters en griffiers zorgen forensisch ondersteuners ervoor dat zij de forensische expertise in de strafzaak op waarde kunnen schatten. Forensische medewerkers houden elkaar op de hoogte van eventuele ontwikkelingen."

Per rechtbank is de forensisch medewerker anders gepositioneerd en het verschilt tussen de rechtbanken hoe vaak forensisch medewerker bij de benoeming van een deskundige wordt betrokken. Een aantal forensisch medewerkers werkt alleen bij het zittingsteam, in andere gerechten ondersteunen de forensisch medewerkers ook de kabinetten van de rechter-commissaris.⁴⁴ Forensisch medewerkers houden zich overigens alleen bezig met natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden. Het gaat om de door het NRGD genormeerde deskundigheidsgebieden; DNA- analyse en interpretatie, Handschriftonderzoek, Forensische Toxicologie, Verdovende Middelen, Forensisch Wapen en Munitieonderzoek, Forensische Pathologie en Digitaal Forensisch onderzoek. Merk op dat in aantal uitgebrachte zaaksrapporten het FPPO-domein nog steeds aanzienlijk groter is dan alle overige deskundigheidsgebieden bij elkaar. Forensische medewerkers zijn daarom slechts bij een minderheid van de uitgebrachte rapportages betrokken.

Ervaringen van procespartijen/gebruikers met forensisch medewerkers

Om na te gaan welke invloed het werken met forensisch medewerkers heeft op de waardering van zaaksrapporten is in het onderzoek aandacht gevraagd voor deze functie. Door het College wordt positief over hen geoordeeld. Door hun expertise van zowel de bètawetenschappen en het strafproces kunnen zij helpen misverstanden te voorkomen, zo is de mening. Ook van de zijde van de zittende magistratuur

⁴⁴ Veelal in hoger beroep waarbij de raadsheer-commissaris (RHC) een andere rol heeft dan de rechter-commissaris (RC). De RC houdt zich vaak nog inhoudelijk bezig met het opsporingsonderzoek en mag zich daarom niet bemoeien met de terechtzitting. Dit zelfde geldt voor de forensisch ondersteuner.

wordt door verschillende rechters de meerwaarde van forensisch medewerkers onderkend. Door hun inbreng zouden zaaksrapporten niet alleen beter te begrijpen zijn maar wordt er ook zorg voor gedragen dat bij het uitzetten van een onderzoek de juiste vragen worden gesteld. Ook wordt gewaardeerd dat forensisch medewerkers een bepalende rol hebben bij de vraag of er überhaupt een onderzoek moet worden gedaan en zo ja door wie.

Anderen oordelen minder positief over deze functies of zijn er niet bekend mee. De kanttekening die een officier van justitie bij de forensisch medewerkers plaatst vat goed de gemaakte kritiek samen:

"De forensische medewerkers zijn een vreemde partij in het strafproces. Ik kwam bij toeval achter het bestaan van deze partij toen ik zag dat in een zaak opeens ambtshalve door de rechtbank een benoemingen van een deskundige had plaatsgevonden. Uit de toelichting op de benoeming bleek dat de rechtbank daarin door een forensische medewerker was geadviseerd. Nog afgezien van het feit dat die benoeming afgaat van de deskundige capaciteit van het OM is het raar dat een partij advies uitbrengt over deskundigen zonder dat het OM hiervan weet heeft. De officier van justitie mag niet eens zonder de verdediging daarbij te betrekken afstemmen met de rechter-commissaris over een benoeming. Een forensische medewerker mag dat kennelijk wel."

Een oud lid van het College heeft ook bedenkingen bij de huidige rol en positie van de forensisch ondersteuner. In zijn optiek wordt een deelnemer toegevoegd aan het strafproces zonder dat verdediging en het OM hiervan weet hebben:

"De facto is het een verklaarder achter gesloten deuren, waarvan diens uitleg aan de rechter niet ter beschikking wordt gesteld aan de overige procespartijen."

Desondanks zijn zowel het College als het Bureau NRGD zeer te spreken over de forensisch medewerkers, omdat zij bijdragen aan de kwaliteitsverbetering. De forensisch medewerkers bewerkstelligen dit door deel te nemen aan verschillende werkgroepen en zogenoemde Expert Meetings waarin zij de vertaalslag leggen van en naar het strafrecht. Waar rechters en deskundigen soms langs elkaar heen praten leggen de forensisch medewerkers, volgens het Bureau NRGD, de brug tussen wetenschap en het strafrecht.

6.6 Tot slot

In dit hoofdstuk is ingegaan op de kwaliteit van het NRGD-stelsel en de kwaliteit van de deskundigen die in het register zijn ingeschreven. De evaluatie laat zien dat de bevroegde stakeholders van mening zijn dat de procedures en gestelde kwaliteitsvereisten er voor zorgen dat het NRGD-stelsel onafhankelijk en objectief functioneert. Ook wordt geoordeeld dat met de ingebrachte deskundigheid de normstelling en toetsing door het College in lijn is met de deskundigheidsnormen in het veld. Ook de kwaliteit van de deskundigen

zelf, die in het register ingeschreven staan, wordt goed beoordeeld. De toelatingstoets tot het register waarborgt dat deskundigen aan minimumeisen voldoen. Die garantie ontbreekt bij niet ingeschreven deskundigen, zij het dat onder deze groep ook deskundigen zijn die op grond van hun goede reputatie regelmatig ingezet worden. Wel wordt verteld dat niet-geregistreerde deskundigen steeds minder vaak worden gevraagd.

Met uitzondering van het terrein van de FPPO wordt over de onderzochte periode een verbetering van de kwaliteit van de producten van de deskundigen geconstateerd. Hoewel de kwaliteitsgarantie van het NRGD-stelsel – zeker ook voor de FPPO - onomstreden is, kan geen van de geïnterviewden met zekerheid stellen het NRGD-stelsel de primaire reden voor de kwaliteitsverbetering is geweest. Ook andere ontwikkelingen, zoals de komst van de forensisch medewerkers, kan aan deze kwaliteitsontwikkeling een bijdrage hebben geleverd.

7 Doelrealisatie

In de vorige evaluatie werd geconcludeerd dat het NRGD er in geslaagd was een systeem te ontwikkelen waardoor alleen deskundigen zijn geregistreerd die forensisch vakbekwaam zijn. Wel werden naar aanleiding van die evaluatie door de toenmalige minister van J&V vijf aandachtspunten benoemd. In het verlengde daarvan heeft het College verschillende doelstellingen en ambities⁴⁵ verwoord die het College in de opvolgende periode, en op langere termijn, wilde verwezenlijken. In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de uitvoeringspraktijk van de (her)registratie en de (her)normering binnen het NRGD. Vervolgens is de kwaliteit van het NRGD-stelsel en van de deskundigen en hun rapportages aan bod gekomen. Op basis van die beschrijvingen zal in dit hoofdstuk worden vastgesteld hoe het College is omgegaan met de aandachtspunten van de minister en in hoeverre het College erin geslaagd is zijn doelstellingen en ambities te realiseren. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

Hoe is het College met de aandachtspunten betreffende de registratie omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. het verwerken van (her)registraties in de jaren 2014 t/m 2019? Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

Welke doelen had het College gesteld m.b.t. (her)normering van deskundigheidsgebieden in de jaren 2014 t/m 2019? Waarop zijn deze doelen gebaseerd?

In hoeverre heeft het College deze doelen bereikt? Indien van toepassing: welke knelpunten deden zich voor waardoor doelen niet bereikt werden?

Is de toetsingslast van het College verminderd door accreditatie van opleidingen van NFI en NIFF?

Hoe beoordeelt het College de mogelijkheid tot voorwaardelijke registratie van nieuw ingestroomde zojuist opgeleide deskundigen?

Om bovenstaande onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden starten we dit hoofdstuk eerst met een korte beschrijving van de belangrijkste uitkomsten en aandachtspunten van de evaluatie van het NRGD in 2014.

7.1 Belangrijkste uitkomsten evaluatie 2014 NRGD

In 2014 werd het NRGD voor het eerst geëvalueerd.⁴⁶ Die evaluatie maakte duidelijk dat het NRGD-stelsel naar behoren functioneerde en kwalitatieve output leverde op het gebied van normering, toetsing en

⁴⁵ In de jaarverslagen en andere beleidsdocumentatie van de onderzochte periode worden niet tot nauwelijks SMART-doelstellingen geformuleerd, maar wordt door het College wisselend geschreven over 'doelen' en 'ambities'. Bovendien zijn de doelen en ambities weliswaar gesteld in de onderzochte periode 2014-2019 maar wordt vaak in het midden gelaten binnen welke termijn het College deze doelen en ambities wil realiseren.

⁴⁶ Ridder, J. de, Akerboom, C.P.M., Hoving, R.A., Schudde, L.T. & Struiksma, N. (2014). Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen. Groningen: Pro Facto (in opdracht van het WODC).

registratie. Toch werden ook enkele aandachtspunten geïdentificeerd. Onderstaand worden deze punten kort samengevat.

Selectie en registratie

De evaluatie van 2014 maakte duidelijk dat voor de deskundigheidsgebieden die destijds genormeerd waren er registratie-eisen waren opgesteld die een 'redelijke weerspiegeling vormen van wat de gemeenschap van deskundigen als vakbekwame forensische advisering zien'⁴⁷. Er werd ook echter ook opgemerkt dat het NRGD, door het aanzienlijke percentage geregistreerde deskundigen dat werkzaam is bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) of werkt via het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP), geen 'gesloten register' moet worden zodat nieuwe, aanvragende deskundigen de inschrijving wordt ontzegd. Daarnaast stelden destijds de onderzoekers dat meer en betere opleidingen op forensisch gebied nodig zijn om de ambitie van het NRGD om deskundigheidsgebieden aan te scherpen, en de daaruit voortvloeiende verdergaande beoordeling van forensische deskundigheid, waar te kunnen maken.

Capaciteit register

Met betrekking tot de capaciteit van het register kwam uit de eerdere evaluatie naar voren dat voor de meeste deskundigheidsgebieden er voldoende aanbod aan deskundigen is.⁴⁸ Zeer specialistische deskundigheidsgebieden en kleine deskundigheidsgebieden waren echter nog niet genormeerd.

Doorwerking in de rechtspraak

Binnen de vorige evaluatie van 2014 werd geconcludeerd dat officieren van justitie en rechters veelal gebruik maakten van geregistreerde deskundigen, maar dat advocaten achterbleven in het gebruik van geregistreerde deskundigen.⁴⁹ Daarnaast werd het risico benoemd dat gebruikers, bij geregistreerde deskundigen onvoldoende kritisch naar de kwaliteit van de geleverde diensten van de deskundigen en de deskundigen zelf zouden kijken.

Kwaliteit van adviezen van deskundigen

Uit de evaluatie van 2014 bleek, dat geregistreerde deskundigen van mening waren dat de kwaliteit van de rapportage en overige dienstverlening, weinig vooruitgang had laten zien sinds de komst van het register.⁵⁰ Indien er vooruitgang werd bemerkt was dit met name een gevolg van inspanningen van het NFI en NIFP om forensische adviezen aan de inputzijde te verbeteren. De onderzoekers bevelen aan dat verbetering van opleidingen zou kunnen bijdragen aan een verdere verbetering van forensische adviezen.

⁴⁷ *Ibid*, pag. 73.

⁴⁸ *Ibid*, pag. 77.

⁴⁹ *Ibid*, pag. 79.

⁵⁰ *Ibid*, pag. 82.

7.1.1 Aanbevelingen van de minister en beleidsdoelen College

Naar aanleiding van de evaluatie uit 2014 formuleerde de minister een vijftal aanbevelingen⁵¹:

1. Accreditatie van de opleidingen van NFI en NIFP in relatie tot de toetsingslast van NRGD. Het College formuleerde daarop het doel om te onderzoeken hoe de toetsingslast, als gevolg van dubbele toetsing, te verlagen door accreditatie van opleidingen.
2. Omlijning en normering van een deel van de natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden dat nog niet is opgenomen in het register.
3. Borging van de kwaliteit en vindbaarheid van zowel de deskundigen die kleine deskundigheidsgebieden vertegenwoordigen als de supergespecialiseerde deskundigen.
4. Investing van gerechten in de verbetering van de waardering van deskundigheidsrapporten mede door middel van de aanstelling van forensisch medewerkers.
5. Mogelijkheid tot verlenging van de termijn van registratie naar vijf jaar en voorwaardelijke registratie van nieuw instromende, zojuist opgeleide deskundigen.

7.1.2 Meerjaren doelen van het College

Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de toenmalige minister volgend op het evaluatierapport stelde het College zich in de periode 2014-2019 een aantal beleidsdoelen en ambities. De beleidsdoelen en ambities worden in deze paragraaf samengevat aan de hand van drie hoofthema's: de (her)normering van deskundigheidsgebieden, de registratie van deskundigen en de kwaliteit van de geleverde diensten. In aanvulling op deze concrete doelen en ambities wordt onderstaand ook de huidige missie en visie van het NRGD weergegeven.

Missie en visie NRGD 2015-2020

De ambitie van het NRGD is uit te groeien tot dé forensische kwaliteitsorganisatie. Het NRGD draagt bij aan de kwaliteit van de Nederlandse en internationale rechtspraak door het bevorderen en waarborgen van (het vertrouwen in) een constante kwaliteit van forensische expertise in de rechtspleging. Het NRGD draagt hieraan bij door regulering (waaronder normering, toetsing, toezicht en persoonscertificering), advisering en kennisuitwisseling. Bij de uitoefening van zijn taak is het NRGD onafhankelijk, transparant en gericht op samenwerking. Het NRGD ziet het als zijn taak dat belanghebbenden gerechtvaardigd vertrouwen kunnen hebben in de forensische expertise, gebaseerd op de aantoonbaar onafhankelijk gewaarborgde kwaliteit van de forensisch onderzoekers en hun rapportages aan de hand van internationale forensisch-specifieke normen.

⁵¹ Kamerstukken II, 2015/16, 29279.

Doelen (her)normering

Met betrekking tot de normering en hernormering van deskundigheidsgebieden formuleerde het College in de periode 2014 – 2019 de volgende doelen en ambities:

- Het normeren van een nieuw deskundigheidsgebied, zo mogelijk elk jaar.⁵²

Het doorontwikkelen van de certificering van het deskundigheidsgebied Forensische Psychiatrie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO). Vanaf 2016 worden bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen door hun geschreven TBS-rapportages meegenomen ter beoordeling.⁵³

Het toewerken naar uitbreiding naar bestuurs- en civielrecht. Het NRGD wil zich met die uitbreiding ontwikkelen tot één register voor de gehele rechtspraak.⁵⁴

Doelen (her)registratie

Het College heeft in de periode 2014-2019 de volgende doelen en ambities opgesteld met betrekking tot de registratie van deskundigen:

Eind 2014 zijn alle aanvragen afgehandeld van buitenlandse toetsers en deskundigen werkzaam bij andere aanbieders dan van het NFI. Dit doel wordt gesteld om de mogelijkheid van contra-expertise en forensisch wetenschappelijk debat mogelijk te maken.⁵⁵

In 2016 zijn van zeven deskundigheidsgebieden de registratie-eisen herijkt. Het betreft de deskundigheidsgebieden: DNA-Bronniveau, Handschriftonderzoek, Verdovende Middelen – analyse en interpretatie, Forensische Toxicologie, Forensische Wapen- en Munitieonderzoek, Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie en Forensische Pathologie.⁵⁶

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt de registratietermijn opgerekt van 4 naar 5 jaar. Dat levert in theorie een reductie van administratielast van 25% op.

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt er gewerkt met getrapte toetsing. Dat wil zeggen: als er door twee toetsers bij eerste lezing van de rapporten wordt geoordeeld dat deze ruim voldoet aan de toelatingscriteria dan wordt direct een positief advies afgegeven. Bij enige twijfel dan wel een negatief oordeel wordt opgeschaald naar drie beoordelingen.

⁵² Jaarverslag NRGD 2015; Jaarverslag NRGD 2016.

⁵³ Jaarverslag NRGD 2016.

⁵⁴ Jaarverslag NRGD 2018.

⁵⁵ Jaarverantwoording NRGD 2014, verkregen via NRGD.

⁵⁶ Jaarverslag NRGD 2016.

Doelen kwaliteit van geleverde diensten in strafzaken

In de periode 2014-2019 heeft het College de volgende doelen en ambities opgesteld met betrekking tot de kwaliteit van de geleverde diensten:

Incidenteel worden ad hoc-deskundigen ingezet voor de beantwoording van specifieke vragen. Zoals het effect van een bepaald geneesmiddel op gedrag. De ad-hoc-deskundige is een rapporteur die nog nooit (of zeer zelden) heeft gerapporteerd voor de rechtspraak en wiens expertisegebied in beginsel niet forensisch georiënteerd is.⁵⁷ Het College heeft zich in opdracht van de minister tot doel gesteld te onderzoeken hoe de kwaliteit van rapportages van wetenschappers zonder ervaring met het recht gewaarborgd kan worden.⁵⁸

7.2 Doelrealisatie

In deze paragraaf wordt vastgesteld wat de realisatie van de doelen en ambities van het College is geweest. Daarmee wordt duidelijk hoe het College met de aandachtspunten is omgegaan die in de evaluatie uit 2014 naar voren kwamen. Merk op dat strikt genomen vaak niet kan worden gesteld of het College succesvol is geweest omdat veel van de doelen en ambities niet SMART⁵⁹ geformuleerd zijn en (dus) geen tijdsperiode kennen waarop de doelrealisatie zou moeten plaatsvinden.

7.2.1 Doelrealisatie (her)normering

Jaarlijks normeren van tenminste één nieuw deskundigheidsgebied

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat het College tussen 2014 en 2019 er niet in geslaagd is de doelen op het terrein van (her)normering te realiseren. Alleen in de periode tussen 2014 tot en met 2017 is sprake van doelrealisatie. De volgende drie deskundigheidsgebieden werden toen genormeerd: Forensische Pathologie, Digitaal Forensisch onderzoek en Rechtspsychologie (Legal Psychology). Van de zijde van het Bureau NRGD wordt als verklaring voor het achterblijven op deze doelstelling gewezen op het feit dat geen budgetuitbreiding heeft plaatsgevonden in de afgelopen periode terwijl het aantal deskundigheidsgebieden wel toenam. Net als de hoeveelheid werk die daarmee gemoeid was. Bovendien zijn het College en het Bureau NRGD in toenemende mate betrokken bij andere kwaliteitsverbeteringstrajecten, zoals die met de opleidingen van het NIFP of de afstemming met het NFI. Een voormalig lid van het College voegt daaraan toe:

⁵⁷ Jaarverslag NRGD 2017.

⁵⁸ Het NRGD. Zicht op forensische deskundigheid (z.j.). Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen.

⁵⁹ De letters van SMART staan voor: Specifiek - Is de doelstelling eenduidig? Meetbaar - Onder welke (meetbare/observeerbare) voorwaarden of vorm is het doel bereikt? Acceptabel - Zijn deze doelen acceptabel voor de doelgroep en/of het management? Realistisch - Is het doel haalbaar? Tijdsgebonden - Wanneer (in de tijd) moet het doel bereikt zijn?

"Vanuit het College probeerden we elk jaar een nieuw deskundigheidsgebied te openen. Een nieuw gebied gaat echter gepaard met kosten. De grootte van het gebied heeft vrijwel geen invloed op de te verrichten inspanningen: het maken van een normenkader, het benoemen van toetsers."

Doorontwikkelen van de certificering van het deskundigheidsgebied FPPO

Deze doelstelling heeft het College gehaald. Vanaf 2016 worden namelijk bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen de door hen geschreven TBS-rapportages meegenomen ter beoordeling zo blijkt uit de diverse gesprekken met de relevante NAC- en TAC-leden. Overwegend wordt door de geïnterviewden positief geoordeeld over deze ontwikkeling. Tegelijkertijd worden er ook kritische kanttekeningen geplaatst bij deze aanvullende eis in het beoordelingsstelsel. Een NAC tevens TAC-lid stelt:

"Deze eis lijkt vooralsnog niet doelmatig. In het register wordt namelijk niet bijgehouden of iemand wel over TBS-expertise beschikt. Toewijzing van verlengingsonderzoek geschiedt gewoon door het NIFP die hiervoor een vaste pool medewerkers heeft die getraind zijn voor verlengingsrapportages. De regel dat als je ooit een verlengingsadvies hebt geschreven je aanvullend op de twee standaard pro justitia rapporten ook je TBS-verlengingsadvies moet aanleveren voor je beoordeling werkt dan in je nadeel. Omdat er voor het overige ook niet op gecontroleerd wordt bestaat er in het huidige stelsel de mogelijkheid om te verzwijgen dat je ook tbs-verlengingsadviezen hebt geschreven. Het toevoegen van een tbs-aantekening in het register zou van aanvullende waarde kunnen zijn."

Deze laatste suggestie sluit aan bij een ander TAC-lid. Deze pleitte er voor dat in het register apart moet worden bijgehouden of iemand überhaupt gevraagd wil worden voor TBS-verlengingsrapportages. Is dat het geval dan moet die persoon daarop getoetst worden. In de andere gevallen kan het tbs-verlengingsrapport buiten beschouwing blijven.

Uitbreiden NRGD naar bestuurs- en civielrecht

Het College is er niet in geslaagd het NRGD uit te breiden tot één register voor de gehele rechtspraak. Wel is er inmiddels een samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Medisch Specialistische Rapportage gestart.⁶⁰ Tijdens de evaluatie wees het Bureau NRGD er op dat dit doel een andere tijdshorizon kent dan vier jaar en dat de doelrealisatie niet alleen hangt aan het College maar ook op andere partijen, flankerende wetgeving en financiële middelen.

⁶⁰ <https://www.nrgd.nl/actueel/samenwerking-nvmsr-en-nrgd-van-start.aspx>.

7.2.2 Doelrealisatie (her)registratie

Aanvragen buitenlandse deskundigen afgehandeld

Uit de gesprekken met het College, het Bureau NRGD en de relevante NAC- en TAC-leden blijkt dat het College is geslaagd in haar doel buitenlandse deskundigen aan te trekken voor de NAC's, TAC's en hun aanvragen af te handelen. Op 31 december 2019 stonden er 10 buitenlandse deskundigen in het register geregistreerd voor de domeinen waarop het NFI deskundigen heeft ingeschreven tegenover ca. 70 Nederlandse (NFI) deskundigen. Een belangrijk deel daarvan is tevens lid van een NAC en TAC.

Verlenging van registratietermijn

Het College is geslaagd in deze doelstelling doordat de minister de registratietermijn voor het NRGD verlengd heeft van 4 naar 5 jaar.

Getrapte toetsing

Het College is deels geslaagd in deze doelstelling. Getrapte toetsing wordt namelijk niet standaard binnen alle deskundigheidsgebieden toegepast, zo blijkt uit de gesprekken. TAC-leden binnen het deskundigheidsgebied FPPO vertellen relatief vaak dat zij getrapd werken. Bij andere deskundigheidsgebieden wordt minder vaak melding gemaakt van deze werkwijze. De huidige praktijk is volgens het Bureau NRGD ook terecht: Bij de kleine gebieden levert getrapd toetsen namelijk geen winst op.

"Als je drie pathologie-toetsingen in een jaar doet met buitenlanders is het namelijk efficiënter alle toetsers fysiek uit te nodigen en dan meteen een intervisie te doen."

7.2.3 Doelrealisatie kwaliteit van geleverde diensten in strafzaken

Verbeteren kwaliteit rapportage ad-hoc deskundigen

In de onderzochte periode is door College gewerkt aan een set van metawetenschappelijke eisen en eisen aan de wijze van rapporteren waarmee ad-hoc deskundigen kunnen worden getoetst.⁶¹ Het gaat

⁶¹ Begin 2018 heeft het NRGD personen uit verschillende organisaties binnen en buiten de keten benaderd. Deze personen zijn gevraagd om vanuit hun expertise of zicht op hun organisatie mee te denken in de stuur- of werkgroep van het Ad Hoc Project. Zij zijn aan de slag gegaan met het ontwikkelen van de vijf instrumenten zowel voor benoemers (rechter-commissarissen, of raadsheercommissarissen) als voor Ad Hoc Deskundigen zelf. Deze vijf 'tools' betreffen de volgende: (1) De Benoemingsvragenlijst is ontwikkeld om de benoemer een handvat te bieden dat behulpzaam kan zijn bij het benoemen van een Ad hoc Deskundige en bij de inschatting van diens deskundigheid; (2) Het Infoblad Deskundigenverwijzing is een niet-limitatieve lijst waarin reeds bestaande routes naar een deskundige worden opgesomd zodat de benoemer bij de juiste deskundigheid terecht kan komen; (3) Met een laagdrempelige E-learningmodule Strafrecht kan de Ad Hoc Deskundige zich snel op de hoogte stellen van de rol en taak van een rapporterende deskundige in het strafproces, de relevante strafwetgeving en de NRGD-gedragscode; (4) De Richtlijn Forensische Rapportage begeleidt de Ad Hoc deskundige aan de hand van een generieke kapstok bij het schrijven van zijn rapportage, gebruik makende van de elementen die minimaal opgenomen dienen te worden in een kwalitatieve forensische rapportage; (5) Ook wordt een mogelijkheid tot Rapportfeedback gefaciliteerd om ervoor te zorgen dat de Ad Hoc Deskundigen duidelijke rapportages afleveren met een logische consistentie en onderbouwing van conclusies, als ook om te veel vakjargon en juridische valkuilen te voorkomen. De tool worden naar verwachting in de zomer 2020 met het veld gedeeld (<https://www.nrgd.nl/actueel/project-ad-hoc-deskundigheid-van-start.aspx>).

bijvoorbeeld om vragen over de wetenschappelijk stand van zaken voor het betreffende deskundigheidsgebied, vragen over opleiding of eisen van een branchevereniging. Tot concrete toetsingscriteria heeft het in de onderzochte periode niet geleid. Dit doel is daarom niet gerealiseerd.

7.3 Toetsingslast

Binnen het onderzoek is speciale aandacht besteed aan de toetsingslast. De reden hiervoor is dat in de vorige evaluatie werd geconstateerd dat – met name op het terrein van de FPPO – het toetsen zo veel tijd vergde dat wachttijden ontstonden die langer duurden dan de beoogde doorlooptijd. Om de toetsingslast te verlagen heeft het College drie maatregelen getroffen.

1. In de eerste plaats wordt sinds enkele jaren gewerkt met de zogenaamde getrapte toetsing. Dat wil zeggen dat bij de triage in eerste instantie slechts door twee toetsers (een juridische en een inhoudelijke deskundige) getoetst wordt. Blijkt bij eerste lezing van de rapporten dat de kwaliteit ruim voldoende is dan wordt direct een positief advies afgegeven. Bij enige twijfel dan wel een negatief oordeel wordt alsnog opgeschaald naar drie toetsers.
2. In de tweede plaats heeft het College in 2019 de opleiding tot pro Justitia Rapporteur van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie erkend.⁶² Dit betekent dat per 1 januari 2020 geslaagde cursisten van de pro Justitia-opleiding, lichte 2016 en later, niet meer inhoudelijk door het NRGD worden getoetst. Zij kunnen dan op basis van uitsluitend een administratieve toets voorwaardelijk (voor twee jaar) worden ingeschreven in het NRGD. De geslaagde cursist kan volstaan met het toesturen van een ingevuld aanvraagformulier, een kopie-diploma van de PJ-opleiding en een Verklaring omtrent het Gedrag die bij ontvangst door het NRGD niet ouder dan 3 maanden mag zijn. Binnen twee weken volgt dan het besluit op de aanvraag om registratie. Bij goedkeuring wordt de rapporteur ingeschreven in het register. Zijn of haar gegevens worden dan via de website van het NRGD openbaar gemaakt.⁶³
3. In de derde plaats is de registratietermijn van een onvoorwaardelijke inschrijving in het register van vier jaar naar vijf jaar verlengend.

Bij de meeste TAC-leden, het Bureau NRGD en het College bestaat de indruk dat de toetsingslast is afgenomen, voor zover zij daarover iets kunnen zeggen. Dat zou onder meer blijken uit het feit dat het aantal TAC's binnen het grootste deskundigheidsgebied FPPO is afgenomen. Wel wordt erop gewezen dat de individuele werkdruk per TAC-lid niet hoeft te veranderen omdat toch al gewerkt werd met een

⁶² Het NIFP zal de examinering vanaf 2020 verrichten conform de Werkwijze Third Party Assessment van het NRGD. Dit betekent onder andere dat een gecommiteerde van het College zitting zal nemen in de examencommissie. De PJ-opleiding van het NIFP is de eerste forensische opleiding die door het College is erkend sinds het erkenningenbeleid in 2017 is vastgesteld. Het College hoopt dat er spoedig meer forensische opleidingen zullen volgen. Ten tijde van het veldwerk van deze evaluatie (maart 2019 - december 2019) was alleen ervaring met de maatregel tot verlenging van de registratieperiode. De accreditatie van de NIFP-opleiding moest toen nog plaatsvinden.

⁶³ Het College heeft ondanks het advies van de minister van J&V naar aanleiding van de vorige evaluatie in 2014 niet de NFI opleiding geaccrediteerd. Dit komt, volgens eigen zeggen van het College doordat het NFI al sinds 1994 een intern kwaliteitssysteem heeft, wat eruit bestaat dat werknemers van het NFI intern geëxamineerd worden. Wel is er regelmatig contact tussen het NFI en Bureau NRGD en zorgt het NFI ervoor dat zij haar interne kwaliteitseisen spiegelt aan de kwaliteitseisen die door het NRGD gesteld worden.

maximaal aantal aanvragen per TAC per jaar. Bovendien kun je als lid zelf aangeven of je een aanvraag wilt beoordelen of niet. Maar voor het College dat wel op alle aanvragen formeel besluit zal – zo is de verwachting – op dit vlak minder werk zijn.

Getrapte toetsing

De eerste maatregel om de toetsingslast te verlagen betreft de getrapte triage. Niet ieder TAC-lid werkt daarmee en de ervaringen zijn wisselend. Twee TAC-leden merken tijdens de evaluatie op dat de nieuwe werkwijze niet altijd resulteert in lagere werklast. In de praktijk blijkt namelijk regelmatig dat toch opgeschaald moet worden naar een tweede beoordelingsbijeenkomst (met het derde lid er bij) wat juist tot minder efficiëntie leidt. Ook wordt getwijfeld of de beoordeling door twee deskundigen de kwaliteit van de beoordeling wel ten goede komt. Het College en Bureau NRGD zijn in tegenstelling tot de TAC-leden van mening dat met de getrapte toetsing een systeem is ontwikkeld waarin een balans is gevonden tussen zorgvuldige en efficiënte toetsing. Bij het merendeel van de aanvragen staat deskundigheid en kwaliteit het werk van de aanvrager niet ter discussie. En in die gevallen dat er twijfel bestaat kan worden opgeschaald.

Opleiding

Hoewel nog geen ervaring is opgedaan met de effecten van de accreditatie van de opleiding voor rapporteurs pro Justitia bij het NIFP zijn de verwachtingen van deze tweede maatregel wel hooggespannen. Ongeveer een derde van de aanvragen tot (her)registratie op het terrein van FPPO betreft namelijk rapporteurs pro Justitia die in het voorgaande jaar de NIFP opleiding hebben afgerond. (Dat zijn er ca. 40 per jaar).⁶⁴ Een TAC-lid die aanvragen beoordeelt op het deskundigheidsgebied van FPPO onderbouwt haar verwachtingen als volgt:

"Met accreditatie vervalt het dubbele werk van de TAC. Dubbel werk waar bovendien drie rapporten voor gelezen moesten worden. De NIFP opleiding zorgt er voor dat de rapporteurs voldoen aan zekere kwaliteitseisen. Bovendien speelde dat de rapporten onder supervisie werden geschreven zodat het toch al lastig was om de rapporteur zelf en niet de supervisor te beoordelen."

Ook voor de BAC wordt in eerste instantie een verlaging van het aantal zaken verwacht. Dit aantal kan mogelijk weer stijgen als na twee jaar de voorlopig ingeschreven deskundige zich opnieuw moet laten beoordelen voor een definitieve registratie van vijf jaar. Een BAC-lid waarschuwt daarom:

"Als na twee jaar blijkt dat de kwaliteit van de deskundigen niet naar behoren is en mensen vaker worden afgewezen, kan dit mogelijk leiden tot een toename van het aantal bezwaarschriften."

⁶⁴ Een tweede reden voor de accreditatie is, naast het verlagen van de toetsingslast voor het NRGD, ook de dubbele toetsing voor de deskundige tegen te gaan (Jaarverslag 2017).

Om dit probleem te ondervangen, houdt het College - naar eigen zeggen- zicht op de examens van het NIFP, en daarmee op de kwaliteit van de opleiding.

Verruimen registratietermijn

De derde maatregel om de toetsingslast te verlagen is het verruimen van de registratietermijn. Over de volle breedte van de geïnterviewde partijen wordt geoordeeld dat het verruimen van de registratietermijn van 4 naar 5 jaar heeft bijgedragen aan het verlagen van de toetsingslast. Bovendien wordt geoordeeld dat de 5 jaarstermijn ook logisch is gelet op de termijnen die in andere registers van deskundigen wordt aangehouden (zoals het BIG register voor medische specialisten). Een TAC-lid vertelt:

"Toetsingslast is merkbaar verlaagd, zelfs nu de pool van toetsers verkleind is. Met de huidige bemensing kunnen de aanvragen prima worden afgehandeld. De verlenging is ook logisch en loopt nu synchroon met de termijn van het specialistenregister."

Hoewel het NFI de logica van de verlenging van de registratietermijn begrijpt, geeft zij te kennen dat de verlenging voor haarzelf niet een vooruitgang is geweest:

"De oorspronkelijke registratietermijn van vier jaar is destijds afgestemd met het NFI, waar ook toetsing plaatsvindt. Dat was handig omdat vergelijkbare gegevens moesten worden aangeleverd. De verschuiving naar vijf jaar zorgt er voor dat NRGD-toetsing niet meer synchroon loopt met de interne registratie van het NFI. Wat wel weer prettig is dat de hoeveelheid papier gespreid wordt. De belasting voor registratie en herregistratie wordt als best behoorlijk ervaren."

8 Aandachtspunten

Binnen het onderzoek is ook vastgesteld in hoeverre zich in de huidige uitvoeringspraktijk nog aandachtspunten voordoen. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvraag:

Indien van toepassing: welke knelpunten deden zich voor waardoor doelen niet bereikt werden?

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op deze vraag. Daarbij wordt expliciet breder gekeken dan alleen naar knelpunten die bij de doelrealisatie optreden. Ook aandachtspunten die los staan van de doelrealisatie of de onderzoeksvragen worden hier genoemd alsmede – voor zo ver genoemd - verbeteringsuggesties die door stakeholders naar voren zijn gebracht. Merk op dat een deel van de knelpunten in de voorgaande hoofdstukken (impliciet) aan bod is gekomen. Sommige aandachtspunten zijn echter nieuw omdat ze niet aan bod kwamen bij de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Geen registratie van ondermaatse rapporteurs

In de praktijk worden signalen opgevangen van NRGD-geregistreerden die ondermaats presteren. Het College is bevoegd de registratie van hen door te halen in het register maar doet dat amper. Daarvoor zijn twee redenen. In de eerste plaats is er geen wettelijke onderzoeksbevoegdheid waardoor het College niet alle noodzakelijke informatie kan opvragen. In de tweede plaats wil het College niet functioneren als een tuchtcollege. Sommigen TAC-leden pleiten er voor dat er 'ergens' bij het College een mogelijkheid wordt gecreëerd waar meldingen geregistreerd kunnen worden. Ook als die informatie niet wordt gebruikt voor een doorhaling in het register, kan die informatie worden benut bij een eventuele toekomstige verlengingsaanvraag. Deze aanbeveling lijkt aan te sluiten bij de eigen visie van het College dat het de kwaliteit van forensische expertise in de rechtspleging niet alleen wil bevorderen maar ook wil *waarborgen*.

Beperkte beschikbaarheid contra-expertise

Tijdens de evaluatie is door diverse stakeholders naar voren gebracht dat – met name op het terrein van de FPPO – het soms lastig is om pro Justitia rapporteurs te vinden die ook in het kader van de contra-expertise een rapport willen uitbrengen. Tegelijkertijd bleek ook dat pro Justitia rapporteurs die bereid zijn tot het verlenen van deze dienst niet altijd worden benaderd met een verzoek. Ongeveer 20% van de in het register ingeschreven FPPO deskundigen (en 30% van het totaal aantal deskundigen) geeft aan als contra-expert rapport uit te willen brengen maar hiervoor nimmer gevraagd te zijn. Zodoende kan geconcludeerd worden dat eerder sprake is van een mismatch. Diverse partijen – waaronder het College zelf – zien meerwaarde om in het NRGD als apart kenmerk van de deskundige op te nemen of deze beschikbaar is voor het verlenen van contra-expertise.

Lange doorlooptijden

Hoewel op het beoordelingsproces als zodanig – inclusief de faciliterende rol van het Bureau NRGD – weinig aangemerkt wordt, wordt de doorlooptijd van de beoordeling door meerdere partijen wel genoemd als aandachtspunt. Deze zou soms onevenredig lang zijn. In de enquête onder deskundigen is gevraagd hoeveel maanden de toetsingsprocedure bij de betreffende persoon in beslag nam. Uit onderstaande tabel blijkt dat ca. een derde van de aanvragen binnen drie maanden kon worden afgerond. Tegelijkertijd blijkt ook dat bijna een kwart meer dan een half jaar vergt. Uit de registratiegegevens van het NRGD blijkt dat de gemiddelde doorlooptijd van een beoordeling in 2019 92 dagen bedroeg. De onderstaande tabel heeft betrekking op de afgelopen vijf jaar.

Tabel 8.1 Doorlooptijd van de toetsingsprocedure

Hoe lang heeft de toetsingsprocedure van deze aanvraag geduurd?	
Minder dan 3 maanden	32%
3 tot 6 maanden	47%
6 tot 9 maanden	12%
9 tot 12 maanden	5%
12 tot 18 maanden	4%
Langer dan 18 maanden	1%
Niet van toepassing de procedure loopt nog	0%
Totaal (n=103)	100%

Bron: enquête onder deskundigen

Er worden verschillende redenen genoemd voor de soms lange doorlooptijden. Gewezen wordt op het feit dat aanvragers niet altijd compleet zijn in het aanleveren van de vereiste stukken of dat zij het aanvraagformulier niet volledig hebben ingevuld. Dan valt het proces stil. Daarbij wordt ook gewezen naar de rol van het Bureau NRGD. Een TAC-lid vertelt:

"Wanneer ze [het Bureau NRGD] de stukken ontvangen blijft het vaak lange tijd stil. Een collega diende stukken in en hoorde weken niets, totdat toen bleek dat iets ontbrak. Dergelijke check op compleetheid zou ook aan het begin vlak na ontvangst kunnen worden gedaan. Dat kan efficiënter en de communicatie kan beter."

Het Bureau NRGD merkt op dat standaard na ontvangst van de aanvraag een check wordt gedaan of de aanvraag compleet is. Het zou volgens het Bureau NRGD wel kunnen dat de terugkoppeling niet altijd snel genoeg gebeurt. Tegelijkertijd wijst het Bureau NRGD er ook op dat de doorlooptijd soms flink oprekt wanneer na de eerste beoordeling van de ingediende stukken de aanvrager verzocht wordt aanvullende informatie te leveren.

TAC-leden vertellen dat de bemensing van de TAC's voor de kleine deskundigheidsgebieden soms veel tijd vergt of dat het vertalen van Nederlandse rapporten naar het Engels (ingeval een beoordeling gedaan wordt door een buitenlands TAC-lid) ook de nodige extra tijd kost. Mondelinge beoordelingen vragen ook extra tijd omdat een geschikte datum voor de mondelinge toetsing moet worden gevonden. Zeker wanneer dergelijke aanvragen vlak voor de zomervakantie binnenkomen. Een TAC-lid vertelt:

"Soms blijkt vlak voor de vakantie op basis van de schriftelijke beoordeling dat een mondelinge toetsing nodig is. In dat geval kan het lastig zijn om op korte termijn een datum te prikken. In onze TAC lossen we dit probleem op door ook altijd direct met potlood een datum voor een mondelinge toetsing te prikken, zodat de mondelinge toetsing niet pas na de zomervakantie kan plaatsvinden."

Tegelijkertijd wijzen TAC-leden erop dat het College in de maand juli niet vergadert. Bij een negatief advies of een voorwaardelijk advies met maatwerk moet het College zelf het ABF beoordelen en dat gebeurt dan pas na de zomervakantie. Voor afgewezen deskundigen kan dat bezwaarlijk zijn, zeker wanneer deze een (als zwaar ervaren) mondelinge bevraging heeft moeten doorstaan.

Beperkt zicht op kwaliteit mondelinge toelichting ter zitting

In het NRGD-stelsel wordt de toelatingsaanvraag getoetst op basis van rapportages. Hoewel een deskundige niet standaard ter zitting uitgenodigd wordt om een toelichting te geven op diens adviesrapport gebeurt het wel met enige regelmaat. Bij de huidige normering wordt geen rekening gehouden met dit aspect van het werk van gerechtelijk deskundigen. In de praktijk blijkt dan ook dat flinke verschillen bestaan tussen de ene deskundige en de andere. Bovendien wordt binnen de evaluatie geconstateerd dat deskundigen lang niet altijd geëquipeerd zijn om op zitting meer te doen dan het herhalen van wat er al in het deskundigheidsrapport is benoemd. Wanneer zij op zitting geconfronteerd worden met een tegengesteld oordeel van een andere deskundige zijn deskundigen vaak geneigd vast te houden aan hun uitkomst en weinig open te staan voor een discussie, zo wordt door meerdere partijen tijdens de evaluatie verteld.

Monopolie NFI

Het NFI is - samen met het NIFF- hofleverancier van de rechterlijke macht. Dat wil zeggen: op diverse technische deskundigheidsgebieden wordt de overgrote meerderheid van de uitgebrachte rapporten opgesteld door medewerkers van dit forensische instituut.⁶⁵ Dit is ook logisch want het NFI is een uitvoeringsdienst van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Zodoende is het overgrote deel van het

⁶⁵ Kijken we naar het aantal deskundigen in het register, dan zien we dat het NFI op de gebieden waarop het actief is ongeveer 45 deskundigen geregistreerd heeft. Het aantal niet-NFI-deskundigen in het register op dezelfde gebieden is echter op twee handen te tellen, namelijk zo'n 8. Op de gebieden verdovende middelen, wapens en pathologie kent het NRGD zelfs geen enkele Nederlandse deskundige buiten die van het NFI. (In: Het NRGD. Zicht op forensische deskundigheid)

totale budget dat jaarlijks beschikbaar is voor technisch forensisch onderzoek bedoeld voor het NFI. Deze dominante positie vertaalt zich ook in het percentage geregistreerde deskundigen in het NRGD. Voor de meeste technische deskundigheidsgebieden zijn alle of is het merendeel van de geregistreerde deskundigen werkzaam bij het NFI.⁶⁶

Aan deze dominante positie kleeft het nadeel dat deskundigen die niet werken bij het NFI niet in de gelegenheid zijn hun deskundigheid in te brengen. De rechterlijke macht maakt – voor wat betreft de strafzaken – in principe gebruik van NFI rapportages. Deskundigen van buiten het NFI komen daardoor in een catch-22 situatie: om toegelaten te worden tot het register moeten recente rapportages worden overlegd die zijn uitgebracht aan de rechterlijke macht. Maar de rechterlijke macht vraagt een deskundige in beginsel alleen om te rapporteren wanneer deze is ingeschreven in het register dan wel werkzaam is bij het NFI.

Het OM is zich bewust van dit risico en stelt daarom dat zij met opzet af en toe ook bewust om andere dan NFI-deskundigen vraagt. Het One Stop Shop- budget (OSS-budget) dat hiervoor aangewend wordt is echter een fractie van het NFI budget.⁶⁷ Bovendien gaat het om partijen die al eerder zijn toegelaten tot het register. Voor echte nieuwkomers - uit Nederland – lijkt de drempel daarom flink hoog geworden.⁶⁸ In het verlengde van dit probleem wordt ook gewaarschuwd voor het eventueel NRGD-accrediteren van de NFI-opleiding. Daarmee wordt de huidige onevenwichtigheid verder uit balans gebracht. De opleiding van het NFI wordt namelijk met publieke middelen betaald. Maar een marktpartij mag daar niet aan deelnemen en zal dus op een andere wijze (en met eigen middelen) zich individueel moeten laten toetsen voor erkenning door het NRGD. Ook het Bureau NRGD plaatst kanttekening bij de huidige situatie. Zij stelt hierover tijdens het onderzoek:

"De gereserveerde OSS-gelden worden ons inziens op dit moment te eenzijdig ingezet voor het creëren van extra capaciteit voor het NFI en te weinig ten behoeve van het structureel veilig stellen van mogelijkheden voor contra-expertise. Om OSS-gelden (tevens) te besteden aan het zekerstellen van contra-expertise, dient de OSS ook zodanig ingericht te worden dat het ook daadwerkelijk mogelijk wordt gemaakt dat er voldoende particuliere aanbieders zijn. Daartoe is het noodzakelijk dat er langjarige contracten afgesloten worden zodat er door de private aanbieders ook investeringen gedaan kunnen worden in apparatuur en opleidingen. Zonder deze zekerheid is het voor private partijen immers niet mogelijk te investeren.

⁶⁶ Zoals eerder opgemerkt in paragraaf 6.4 zijn niet alle NFI deskundigen die aan de rechterlijke macht rapporteren ook NRGD geregistreerd.

⁶⁷ Sinds 2017 beschikken het Openbaar Ministerie en de politie bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) over een geoormerkt jaarlijks budget ter waarde van 3 miljoen euro voor de inzet van andere forensische aanbieders dan het NFI. Dit budget staat bekend als de One Stop Shop (OSS).¹ De forensische dienstverlening die via de OSS wordt ingekocht komt bovenop de 'eigen' productie van het NFI. In 2018 bedraagt dit totale budget 66 miljoen euro.

⁶⁸ Buitenlandse nieuwkomers hebben minder met dit probleem te maken omdat zij in het kader van het strafrecht voor hun eigen autoriteiten advies kunnen uitbrengen en daarmee rapportageroutine opbouwen.

Tot slot wordt er door verschillende respondenten op gewezen dat de succesvolle poging van het College om ook buitenlandse deskundigen in het NRGD op te nemen er weliswaar toe geleid heeft dat op papier er thans meer te kiezen valt dan vroeger, maar dat in praktijk slechts heel beperkt gebruik gemaakt wordt van buitenlandse deskundigen vanwege de taalbarrière en de andere strafrechtelijke context van waaruit deze deskundigen gewend zijn te rapporteren.

Getrapte toetsing niet altijd efficiënt

Het College is er in geslaagd zijn doel te realiseren om de toelatingstoetsen getrapd uit te voeren (zie paragraaf 7.2.2). Daarmee wordt beoogd de werklast te verminderen. Zoals opgemerkt in paragraaf 7.3 blijkt dat deze nieuwe werkwijze niet altijd resulteert in lagere werklast. Getrapd betekent namelijk regelmatig ook een extra beoordelingsronde die overgeslagen had kunnen worden wanneer de beoordeling direct in voltallige bezetting had plaatsgevonden.

Buitenlandse deskundigen kost onevenredig veel tijd

Bij kleine deskundigheidsgebieden speelt het probleem dat de meeste Nederlandse deskundigen elkaar kennen waardoor een onafhankelijke toetsing bemoeilijkt wordt. Om de schijn van partijdigheid te voorkomen wordt binnen het NRGD-stelsel gewerkt met buitenlandse TAC-leden. Verschillende TAC-leden wijzen erop dat de taal en afwijkende strafrechtelijke context van deze buitenlandse deskundigen de beoordeling er niet makkelijker op maken. Als oplossing wordt gewezen naar het NFI dat voor haar eigen toetsingscommissies gebruik maakt van Vlaamse deskundigen.

Politiedeskundigheid beperkt inzichtelijk

Binnen de opsporing en vervolging worden naast NRGD-deskundigen ook regelmatig andere deskundigen ingezet, waaronder zogenaamde politiedeskundigen. Deze zijn niet door de rechterlijke macht benoemd maar kunnen een belangrijke rol spelen bij het duiden van opsporingsinformatie. De politie kent de Landelijke Deskundigheidsmakelaar (LDM)⁶⁹ met vergelijkbare doelstellingen als het NRGD. Ook beheert de LDM een uitgebreid register met deskundigen die voor de rechtspraak van belang zijn. Echter, bij het LDM is vaak weinig bekend over de kwaliteit van deze deskundigen. TAC-leden en rechters wijzen erop dat deze status tot onduidelijkheid kan leiden. Van de zijde van de forensisch medewerkers wordt daaraan toegevoegd dat het jammer is dat er beperkte samenwerking is tussen het NRGD en de LDM. Beiden hebben namelijk vergelijkbare doelstellingen en beheren beide een uitgebreid register met deskundigen die voor de rechtspraak van belang zijn.

⁶⁹ Het LDM richt zich, volgens eigen zeggen, op het bemiddelen van externe deskundigen voor (opsporings)onderzoeken. De LDM heeft een register met deskundigen die geraadpleegd kunnen worden. De LDM verleent ondersteuning aan de politie, Koninklijke Marechaussee, rechterlijke macht en bijzondere opsporingsdiensten. Een onafhankelijk College van Toetsing en Advies (CTA) beslist over de toelating van deskundigen tot het LDM register. Het CTA bestaat uit leden van de rechterlijke macht, politie en wetenschap. Zij zijn vooraanstaande vertegenwoordigers van hun vakgebied of werkveld. Het CTA komt minimaal twee keer per jaar bijeen en beoordeelt nieuwe deskundigen. Deskundigen worden geregistreerd voor de duur van vijf jaren, waarna een hertoetsing plaatsvindt. (zie verder: <https://www.politie.nl/themas/landelijke-deskundigheidsmakelaar.html>).

Van de zijde van het Bureau NRGD wordt hieraan toegevoegd:

"De wettelijke regeling deskundige in strafzaken gaat [...] uit van een formeel deskundigenbegrip. Een aanwijzingsbevoegdheid geeft het Openbaar Ministerie de mogelijkheid de reikwijdte van dit begrip nader in te vullen. Op basis van de huidige wetgeving in combinatie met de aanwijzing van het Openbaar Ministerie worden alle forensisch onderzoekers niet als gerechtelijk deskundigen in formele zin gezien. Dit terwijl ook de politie toenemend rapporten (de term proces-verbaal is in dezen achterhaald) opstelt met interpretaties. De minister van Justitie en Veiligheid stelt dan ook in zijn Visie op forensisch onderzoek dat forensisch onderzoek van plaats delict tot terechtzitting moet zijn geborgd. Het inperken van de reikwijdte van het NRGD door de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek 2013 (A011)⁷⁰ is niet langer passend bij de ontwikkelingen sinds die tijd en vraagt om een oplossing."

Deskundige-informatie in NRGD te beperkt

Het NRGD beheert per deskundige een beperkte set aan gegevens. Volgens verschillende stakeholders is deze set te mager. Zo ontbreekt het aan een duidelijk overzicht van wie inzetbaar is voor contra-expertise en moeten steeds alle deskundigen apart worden aangeklikt om te zien waar iemand werkt. Dat laatste is bijvoorbeeld van belang wanneer vastgesteld moet worden of iemand uitvoerend DNA-onderzoek doet of alleen beoordelend DNA-onderzoek (sommige deskundigen staan namelijk wel geregistreerd maar zijn niet bij een laboratorium aangesloten en kunnen zodoende alleen beoordeeld DNA-onderzoek doen). Omdat bovendien niet standaard in het register wordt bijgehouden of deskundigen in de tussentijd van baan wisselen is een deel van de informatie niet actueel, zo wordt naar voren gebracht. Het Bureau NRGD geeft aan dat dit echter in de praktijk weinig problemen oplevert, omdat het overgrote deel van de deskundigen wordt bemiddeld door tussenkomst van het NFI of NIFP.

Selectiviteit in rapportages, niet representatieve beoordeling

Een verzoek tot toelating wordt beoordeeld op basis van de door de aanvrager opgestelde rapporten. Echter, de aanvrager mag zelf bepalen welke rapporten ingediend worden. Sommige TAC-leden zijn van mening dat bepaalde rapporteurs door een selectieve keuze van rapporten worden toegelaten tot het register terwijl hun overall kwaliteit daar feitelijk geen aanleiding toe geven. Een TAC-lid vertelt: "Ik heb meegemaakt dat een rapporteur structureel onder de maat presteerde maar bij de herregistratie goede rapporten indiende. Vervolgens kan hij wel weer vijf jaar zijn gang gaan. Mijn voorstel is om te vragen welke rapporten geschreven zijn in een bepaalde periode, waarna het Bureau NRGD een aselechte steekproef uit deze rapporten trekt."

⁷⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0026774/2010-01-01>.

9 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van het onderzoek getrokken aan de hand van de vier hoofdthema's van de evaluatie. Het hoofdstuk sluit af met een discussie.

9.1 Conclusies ten aanzien van (her)normering

Per 31 december 2019 zijn de volgende deskundigheidsgebieden genormeerd:

1. Forensische Psychiatrie, Psychologie en Orthopedagogiek
2. DNA-analyse en interpretatie (bronniveau)
3. Handschriftonderzoek
4. Verdovende Middelen
5. Toxicologie
6. Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek
7. Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie
8. Forensische Pathologie
9. Digitaal Forensisch onderzoek
10. Rechtspsychologie (Legal Psychology)

Van deze lijst zijn sinds 2014 de volgende deskundigheidsgebieden nieuw toegevoegd aan het NRGD: forensische pathologie (in 2015), digitaal forensisch onderzoek (in 2016) en rechtspsychologie (in 2017). Twee van deze drie nieuwe deskundigheidsgebieden zijn in aantal registraties klein te noemen: het deskundigheidsgebied forensische pathologie telt op 31 december 2019 acht deskundigen en het deskundigheidsgebied van de rechtspsychologie telt 12 deskundigen. Digitaal forensisch onderzoek is op 31 december 2019 met 27 geregistreerde deskundige nagenoeg even groot als het deskundigheidsgebied van DNA-analyse en interpretatie.

Met het toevoegen van drie nieuwe deskundigheidsgebieden aan het NRGD-stelsel heeft het College zijn doelstelling van één deskundigheidsgebied per jaar niet gehaald. Van de zijde van het Bureau NRGD wordt als verklaring voor het achterblijven op deze doelstelling gewezen op het feit dat geen budgetuitbreiding heeft plaatsgevonden in de afgelopen periode terwijl het aantal deskundigheidsgebieden wel toenam. Net als de hoeveelheid werk die daarmee gemoeid was. Bovendien zijn het College en het Bureau NRGD in toenemende mate betrokken bij andere kwaliteitsverbeteringstrajecten, zoals die met de opleidingen van het NIFP of de afstemming met het NFI.

Het College zelf beoogt in de nabije toekomst DNA op activiteitsniveau, expertise op het terrein van schotresten en forensische accountancy te normeren. In aanvulling op deze gebieden geven andere

stakeholders aan behoefte te hebben aan het normeren van brand-expertise, verkeersongevallen-expertise en diverse terreinen binnen de forensische geneeskunde.

De wijze waarop deskundigheidsgebieden worden genormeerd blijkt in de praktijk effectief. Over de volle breedte van de geïnterviewde partijen wordt geoordeeld dat er breed draagvlak is voor de normen die door het College voor ieder deskundigheidsgebied zijn vastgesteld. Ze vormen een goede afspiegeling van hetgeen in het betreffende deskundigheidsgebied algemeen wordt aanvaard. Tijdens de onderzochte periode heeft geen structurele hernormering van reeds genormeerde deskundigheidsgebieden plaatsgevonden. Wel zijn bepaalde normen en procedures op bepaalde deskundigheidsgebieden tussentijds aangescherpt.

9.2 Conclusies ten aanzien van (her)registratie

Het aantal deskundigen dat is toegelaten in het NRGD is sinds 2014 licht gestegen van 529 (in 2014) tot 605 (in 2019). De toename van 76 deskundigen is voor iets meer dan de helft toe te schrijven aan de normering van nieuwe deskundigheidsgebieden, waarvoor 47 nieuwe deskundigen zijn toegelaten. Net als in 2014 is de overgrote meerderheid (508=84%) deskundig op het terrein van de FPPO. Met uitzondering van de DNA-analyse en interpretatie en Digitaal Forensische onderzoek tellen de overige deskundigheidsgebieden tien of minder ingeschrevenen. Vaak gaat het om slechts heel beperkte aantallen deskundigen.

Het aantal aanvragen dat op advies van de TAC door het College wordt afgewezen is relatief beperkt. Op aanvragen voor een voorlopige toelating schommelt het afwijzingspercentage tussen de 1% (in 2017) en 6% (in 2018 en 2019). Het afwijzingspercentage op herinschrijvingen schommelt tussen de 4% (in 2019) en 11% (in 2016) in de onderzochte periode. Reden om deskundigen te weigeren is zonder uitzondering dat aanvragers niet voldoen aan de voor het betreffende deskundigheidsgebied geldende toelatingsnormen. Een beperkt aantal afgewezen aanvragers maakt tegen het besluit van het College bezwaar bij een BAC. In een op de zes zaken oordeelt de BAC anders dan het advies de TAC en geeft alsnog een positief advies.

De toetsingsprocedure bij de initiële aanvraag en de aanvraag tot herregistratie wordt zowel door deskundigen zelf als door de TAC-leden als 'zorgvuldig' beoordeeld. Ook de expertise van de TAC-leden wordt in de regel goed beoordeeld.

Doorhaling in het register heeft in de onderzochte periode slechts één keer plaatsgevonden. Hiervoor zijn twee redenen. In de eerste plaats is er geen wettelijke onderzoeksbevoegdheid waardoor het College niet alle noodzakelijke informatie kan opvragen. In de tweede plaats wil het College niet functioneren als een tuchtcollege. De evaluatie leverde overigens geen indicaties op dat het probleem van disfunctionerende deskundigen groot is.

Uit de evaluatie blijkt dat ongeveer een derde van de initiële aanvragers onder voorwaarden wordt toegelaten tot het register. Deze voorziening bestaat daaruit dat een kandidaat de tijd krijgt om bepaalde kleine onvolkomenheden binnen een gegeven periode recht te zetten. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als peer-reviews of intervisie-activiteiten. TAC-leden zien de voorwaardelijke toelating als een nuttige voorziening in het huidige stelsel. Met die voorwaardelijke toelating kan vervolgens (al dan niet onder supervisie) worden gerapporteerd waardoor binnen de gestelde periode alsnog aan de voorwaarden wordt voldaan.

9.3 Conclusies ten aanzien van de kwaliteit

Bij de evaluatie is een onderscheid gemaakt tussen de kwaliteit van het NRGD-stelsel en de kwaliteit van de deskundigen die zijn ingeschreven in het register. De term 'kwaliteit' is binnen deze evaluatie niet uitgewerkt maar overgelaten aan een deskundigenoordeel van deelnemers van het onderzoek. Voor wat betreft de kwaliteit van het NRGD-stelsel worden door de stakeholders met name twee aspecten van belang geacht: de onafhankelijkheid en objectiviteit van het normerings- en toetsingsproces en de deskundigheid van de leden van de diverse commissies.

NRGD-stelsel

Uit de evaluatie blijkt dat over de volle breedte van de bevroegde partijen (inclusief de geregistreerde deskundigen zelf) geoordeeld wordt dat het NRGD-stelsel objectief en onafhankelijk functioneert. Ook wordt er op gewezen dat de normen die worden gehanteerd bij de toelatingstoets goed afgeleid zijn van de state-of-the-art inzichten in de wetenschap en dat de leden van de verschillende toetsingsadviescommissie over de juiste deskundigheid beschikken.

Voor het waarborgen van de onafhankelijkheid heeft het College erop toegezien dat buitenlandse toetsers worden ingezet bij kleine deskundigheidsgebieden waarop de Nederlandse deskundigen elkaar vrijwel allemaal kennen. Dat komt de onafhankelijkheid ten goede, zo wordt geoordeeld. Maar niet per se de kwaliteit van de beoordeling, omdat buitenlandse deskundigen soms onvoldoende kennis hebben van de Nederlandse context en rapporten vertaald moeten worden. Onafhankelijkheid en inhoudelijke kwaliteit lijken elkaar daarbij te bijten.

Deskundigen

Ook over de kwaliteit van de geregistreerde deskundigen wordt positief geoordeeld. Het NRGD-stelsel garandeert dat aan bepaalde minimumeisen wordt voldaan en tijdens rechtszittingen vindt nagenoeg geen discussie meer plaats over of een NRGD-deskundige wel over de juiste expertise beschikt. Op zich een positief gegeven, waarbij wel de kanttekening moet worden gemaakt dat de rechter te allen tijde nog wel de plicht heeft de kwaliteit van de deskundige te beoordelen.

De meeste rechters, officieren van justitie, forensisch medewerkers en advocaten hebben de kwaliteit van de forensische expertise in de onderzochte periode zien verbeteren. Vooral op de specifiek technische vakgebieden zijn de rapportages toegankelijker geworden en zijn deskundigen beter in staat binnen hun deskundigheidsgebied te blijven. Of deze verbetering (alleen) toe te schrijven is aan het NRGD-stelsel valt moeilijk te stellen. De geïnterviewden wijzen op flankerende ontwikkelingen binnen het strafproces die bijgedragen kunnen hebben aan deze vooruitgang. Een van die ontwikkelingen betreft de forensisch medewerkers die door steeds meer rechtbanken en kabinetten van de rechter-commissaris worden ingezet. De taak van forensisch medewerkers is om (onderzoeks)rechters en griffiers te helpen forensische rapportages op het gebied van bètawetenschappen te begrijpen en hen te ondersteunen in hoe die rapportages kunnen worden gebruikt voor de oordeelvorming. Rechters en ook het College zelf oordelen positief over deze relatief nieuwe functie binnen het strafproces. Ze wijzen erop dat de informatie uit forensische rapportages met de inbreng van forensisch medewerkers beter beoordeeld kan worden. Anderen plaatsen kanttekeningen bij deze functie door erop te wijzen dat zij weliswaar een belangrijke rol spelen en invloed uitoefenen binnen het strafproces, maar voor OM en verdediging buiten beeld blijven.

Dit neemt niet weg dat op het terrein van de FPPO, dat veruit het grootste deskundigheidsgebied is, geen kwaliteitsverbetering wordt geconstateerd en verschillende partijen merken op dat er ondanks een NRGD-registratie soms flinke verschillen in kwaliteit tussen rapporten en deskundigen bestaan. Bovendien wordt gewezen op de problematiek rond de beschikbaarheid van rapporteurs pro-Justitia op het terrein van de FPPO – verreweg het grootste deskundigheidsgebied in het register. Het gebrek aan voldoende rapporteurs zorgt er voor dat een rapport soms niet of pas heel laat wordt uitgebracht en dat de kwaliteit soms lijdt onder de tijdsdruk.

NRGD-geregistreerde deskundigen kunnen worden gevraagd tegenonderzoek uit te voeren op een eerder aan de rechterlijke macht uitgebracht onderzoek. Niet alle deskundigen – met name op het terrein van de FPPO - blijken dit echter in de praktijk ook te willen. Van verschillende zijden wordt binnen het onderzoek verteld dat het doen van tegenonderzoek op het terrein van de FPPO nadelig zou zijn voor het imago van de onafhankelijke deskundige. Toch blijkt uit de evaluatie dat er geen tekort is aan contra-experts op dit vakgebied. Uit de enquête onder deskundigen wordt namelijk duidelijk dat ongeveer een vijfde van de FPPO-deskundigen desgevraagd uitvoering wil geven aan tegenonderzoek. Het probleem is dat tussen vraag en aanbod een mismatch is. Deze wordt veroorzaakt door het feit dat in het register niet wordt bijgehouden of iemand beschikbaar is voor contra-expertise.

Alleen op enkele kleine deskundigheidsgebieden zijn geen reële kandidaten aanwezig in het NRGD voor contra-expertise. De reden hiervoor is dat deze deskundigheidsgebieden in Nederland alleen deskundigen kennen die werkzaam zijn bij het NFI. Het behoeft weinig toelichting dat het niet voor de hand ligt dat een NFI-deskundige tegenonderzoek doet op werk van een naaste collega. Tegelijkertijd blijkt echter ook dat

voor deze deskundigheidsgebieden wel deskundigen buiten het register NRGD beschikbaar zijn voor tegenonderzoek (waaronder verschillende academici).

Wat betreft de inzet van niet-geregistreerde deskundigen levert de evaluatie enkele conclusies op. De inzet van niet-geregistreerden verschilt per deskundigheidsgebied, zo blijkt uit de evaluatie. Op het terrein van FPPO wordt niet tot nauwelijks gewerkt met niet-geregistreerden. Terwijl op het terrein van natuurwetenschappelijke deskundigheidsgebieden nog relatief vaker met niet-geregistreerden wordt gewerkt. Een belangrijk deel van de NFI-medewerkers en diverse academici zijn niet geregistreerd. Voor deze deskundigen lijkt weinig incentive aanwezig te zijn om alsnog geregistreerd te worden omdat hun kwaliteit binnen de rechterlijke macht niet ter discussie staat en rechters noch officieren van justitie toegevoegde waarde zien in een eventuele aanvullende registratie in het NRGD. Dat ligt anders bij onbekende deskundigen die door de verdediging worden opgevoerd als deskundigen (al dan niet in het kader van tegenonderzoek).

De algemene indruk binnen de rechterlijke macht is overigens dat de inzet van niet-geregistreerden afneemt. Ook de verdediging geeft er steeds meer de voorkeur aan om bij de inzet van deskundigen een beroep te doen op het register van het NRGD.

9.4 Conclusies ten aanzien van doelrealisatie

Mede naar aanleiding van de aandachtspunten die uit de evaluatie van 2014 naar voren kwamen heeft het College zich verschillende doelen en ambities gesteld:

Het doorontwikkelen van de certificering van het deskundigheidsgebied Forensische Psychiatrie, Forensische Psychologie en Forensische Orthopedagogiek (FPPO). Vanaf 2016 worden bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen de door hun geschreven TBS-rapportages meegenomen in de beoordeling.

Eind 2014 zijn alle aanvragen afgehandeld van buitenlandse toetsers en deskundigen werkzaam bij ander aanbieders dan van het NFI. Dit doel wordt gesteld om de mogelijkheid van contra-expertise en forensisch wetenschappelijk debat mogelijk te maken.⁷¹

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt de registratietermijn opgerekt van vier naar vijf jaar. Dat levert in theorie een reductie van de administratielast op van 25%.

Om de administratieve last van de TAC's en het Bureau NRGD te verminderen wordt er gewerkt met getrapte toetsing, dat wil zeggen: als er door twee toetsers bij eerste lezing van de rapporten wordt geoordeeld dat deze ruim voldoet aan de toelatingscriteria, dan wordt direct een positief advies afgegeven. Bij enige twijfel of een negatief oordeel wordt opgeschaald naar drie beoordelingen.

Het normeren van een nieuw deskundigheidsgebied, zo mogelijk elk jaar.

⁷¹ Jaarverantwoording NRGD 2014, verkregen via NRGD.

Het toewerken naar uitbreiding naar bestuurs- en civielrecht. Het NRGD wil zich met die uitbreiding ontwikkelen tot één register voor de gehele rechtspraak.

In 2016 zijn van zeven deskundigheidsgebieden de registratie-eisen herijkt en aangescherpt. Het betreft de deskundigheidsgebieden: DNA-bronniveau, handschriftonderzoek, verdovende middelen – analyse en interpretatie, forensische toxicologie, forensisch wapen- en munitieonderzoek, toetsing aan de wet wapens en munitie en forensische pathologie.⁷²

Incidenteel worden ad hoc-deskundigen ingezet voor de beantwoording van specifieke vragen. Zoals het effect van een bepaald geneesmiddel op gedrag. De ad-hoc-deskundige is een deskundige die nog nooit (of zeer zelden) heeft gerapporteerd voor de rechtspraak en wiens expertisegebied in beginsel niet forensisch georiënteerd is.⁷³ Het College heeft zich in opdracht van de minister tot doel gesteld te onderzoeken hoe de kwaliteit van rapportages van wetenschappers zonder ervaring met het recht gewaarborgd kan worden.⁷⁴

Op grond van de evaluatie wordt geconcludeerd dat het College deels geslaagd is zijn doelen en ambities te realiseren. Het deskundigheidsgebied FPPO is doorontwikkeld. Vanaf 2016 worden namelijk bij de toetsing voor (her)registratie van psychiaters en psychologen de door hen geschreven TBS-rapportages – voor zo ver aanwezig – meegenomen ter beoordeling. Ook wat betreft het aantrekken van buitenlandse deskundigen binnen het NRGD-stelsel is het College succesvol gebleken. Op 31 december 2019 stonden namelijk 10 buitenlandse deskundigen in het register geregistreerd op een deskundigheidsgebied waarop ook het NFI inzet levert. (Een belangrijk deel van deze buitenlandse deskundigen is tevens lid van een NAC en TAC.) Voorts is het College succesvol geweest in zijn voornemen de registratietermijn van een deskundige in het register van vier naar vijf jaar te verlengen. Met als gevolg dat de toetsingslast merkbaar lager is geworden. Ook het feit dat (deels) gewerkt wordt met getrapte toetsing heeft bijgedragen aan de verlaging van de toetsingslast. De verwachting is dat de toetsingslast verder afneemt doordat het per 1 januari 2020 voor deskundigen, die met goed gevolg de NIFP- opleiding voor rapporteur pro-Justitia hebben afgelegd, mogelijk is om direct zonder inhoudelijke toetsing voorwaardelijk geregistreerd te worden in het NRGD. Hoewel binnen deze evaluatie nog geen ervaring met deze nieuwe werkwijze kon worden geïnventariseerd, beoordeelt het College en de andere betrokken stakeholders deze nieuwe mogelijkheid positief.

Op de andere doelen en ambities is geen (volledige) doelrealisatie geweest. Dit betreft het uitwerken van een beoordelingsstelsel voor ad-hoc deskundigen en het uitbreiden van het NRGD-stelsel naar het bestuurs- en civielrecht. Ook lag het aantal nieuw genormeerde deskundigheidsgebieden lager dan beoogd (zoals hieronder verder wordt uitgewerkt).

⁷² Jaarverslag NRGD 2016.

⁷³ Jaarverslag NRGD 2017.

⁷⁴ Het NRGD. Zicht op forensische deskundigheid (z.j.). Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen.

9.5 Discussie

Deze evaluatie heeft inzicht gegeven in de wijze waarop het NRGD-stelsel thans functioneert en welke aandachtspunten de uitvoeringspraktijk oplevert. Naar aanleiding van dit functioneren valt een aantal discussiepunten te identificeren. Deze discussiepunten – die losstaan van de beantwoording van de onderzoeksvragen en voor rekening zijn van de onderzoekers – worden in deze slotparagraaf naar voren gebracht.

Meerwaarde en richting doorontwikkeling NRGD stelsel

Alhoewel de deelnemers aan dit onderzoek onderschrijven dat het NRGD-stelsel een goede waarborg biedt voor de kwaliteit van gerechtelijke deskundigheid, moet tegelijkertijd op basis van de evaluatie worden geconstateerd dat de context waarbinnen het NRGD-stelsel functioneert in het afgelopen decennium veranderd is. Zo hebben rechtbanken en gerechtshoven de beschikking gekregen over forensisch medewerkers die specifiek als taak hebben om te beoordelen of forensische expertise noodzakelijk is in een zaak en daarbij toezien dat kwaliteit van de ingebrachte forensische expertise voldoet aan de normen die in het desbetreffende deskundigheidsgebied algemeen aanvaard zijn. (Daarbij betreden zij overigens het terrein van de TAC.)

Verder heeft het NIFP – die veruit de meest forensische expertise levert – in nauwe samenwerking met het NRGD zijn opleiding voor rapporteur pro Justitia geaccrediteerd. Een rapporteur die thans de toets van deze opleiding met goed gevolg aflegt, wordt zonder nadere toetsing voorlopig toegelaten tot het NRGD. (Na twee jaar volgt dan een definitieve toetsing tot registratie voor vijf jaar.) Het NFI heeft voor zijn rapporteurs een eigen opleiding die geaccrediteerd is. Weliswaar heeft deze accreditatie plaatsgevonden zonder directe bemoeienis van het NRGD, maar voor de rechterlijke macht biedt de opleiding en het interne kwaliteitssysteem van het NFI vaak zoveel vertrouwen dat zij een NFI-deskundige zonder meer toelaten tot een rechtszaak ongeacht of deze wel of niet NRGD-geregistreerd is. Een TAC-lid merkt hierover op:

"Het NFI toetst zelf ook zijn deskundigen. Dat gaat verder dan de toetsing van het NRGD, en is ook gericht op (kwaliteit)ontwikkeling van het NFI en de professional, zoals sterke en zwakke punten, professionele ontwikkeling etc."

Hoewel exacte cijfers ontbreken wordt op basis van de interviews duidelijk dat de overgrote meerderheid van de gerechtelijke deskundigen die zijn ingeschreven in het register en die binnen een strafzaak worden benoemd afkomstig is van het NIFP of het NFI. Deze situatie roept – in ieder geval voor de deskundigheidgebieden die door beide organisaties afgedekt worden – de vraag op naar de doelmatigheid van het NRGD-stelsel. Met andere woorden: het omvangrijke en arbeidsintensieve beoordelingsstelsel wordt in de meerderheid van de gevallen ingezet op deskundigen die ook al aan een alternatieve

kwaliteitstoets zijn onderworpen. En deze vraag geldt feitelijk ook voor de meeste niet-NFI deskundigen voor zover zij werkzaam zijn bij een geaccrediteerd laboratorium.⁷⁵ In het artikel 'Kwaliteitsborging van forensisch deskundigen: de complementaire rol van accreditatie en certificering' wijzen de auteurs erop dat forensische opleidingen merendeels plaatsvinden in institutioneel verband:

"Forensische dienstverleners (inclusief de politie) vormen daarmee een cruciale rol in continue kwaliteitsontwikkeling en -borging. [...] Binnen een kwaliteitssysteem is externe erkenning van opleidingen door een daartoe bevoegde instantie een middel om de kwaliteit van het aangeboden onderwijs te waarborgen. [...] Indien het College de forensisch-juridische onderdelen van een opleiding erkend heeft, is het met goed gevolg afgerond hebben van die opleiding een aanwijzing voor het beheersen van de bijbehorende competenties (vallend onder artikel 12 lid 2 onder b van het Besluit register deskundige in strafzaken)."

De auteurs stellen verder dat door middel van visitatie en accreditatie wellicht vaker volstaan kan worden met een minder uitgebreide, lichtere NRGD-toets.⁷⁶ Een logische vervolgstap in deze redenering zou dan zijn dat binnen het NRGD-stelsel een onderscheid kan worden gemaakt tussen deskundigheidsgebieden die een eigen kwaliteitssysteem kennen en gebieden waar dat niet het geval is. Dat onderscheid heeft dan zowel betrekking op de normstelling (die in het geval van een eigen kwaliteitssysteem feitelijk dubbelop zou zijn) als de toetsing van de aanvragen (die vanwege het eigen kwaliteitssysteem al op enigerlei wijze toch al getoetst worden). Ook kan overwogen worden om voor deskundigheidsgebieden waarin al eigen kwaliteitssystemen gelden volledig af te zien van een NRGD-registratie. Een van de geïnterviewde NAC-leden pleit daar in ieder geval voor:

"Het zou een buitengewoon nuttige ontwikkeling zijn als door de accreditatie van de opleiding van het NFI het niet meer nodig is voor deskundigen om zich zowel bij het NFI als bij het NRGD te registreren. Dit is namelijk omslachtig en dubbel werk."

⁷⁵ Laboratoria kunnen bij de Nationale Accreditatie-instantie accreditatie aanvragen op basis van de internationale norm ISO/IEC 17025. In Nederland is de Raad voor Accreditatie (RvA) als Nationale Accreditatie-instantie aangewezen. De accreditatie van laboratoria houdt in dat na een initiële toekenning op basis van een eerste beoordeling jaarlijks controlebeoordelingen worden uitgevoerd. Na vier jaar vindt een vrijwel volledig nieuwe beoordeling plaats. Een accreditatie kan worden geschorst en ingetrokken indien het laboratorium niet langer aan de accreditatievereisten voldoet. Van belang is te onderkennen dat ISO/IEC 17025 primair een norm is waarop laboratoria beoordeeld kunnen worden voor het uitvoeren van testen. In de norm is echter ook een passage over opinies en interpretaties opgenomen. Een laboratorium kan accreditatie aanvragen voor het rapporteren van opinies en interpretaties onder accreditatie in aanvulling op de accreditatie voor het uitvoeren van de testen. (Expertise en Recht 2012-6: Kwaliteitsborging van forensisch deskundigen: de complementaire rol van accreditatie en certificering, p. 222).

⁷⁶ Er is wel een belangrijk onderscheid tussen accreditatie en registratie. In algemene zin ziet accreditatie op een instelling als zodanig en registratie op individuele deskundigen. In Nederland is tot nog toe het uitgangspunt dat wordt gekeken naar de kwaliteit van de persoon. Vervanging door accreditatie brengt het risico mee van veralgemenisering. Niet elke deskundige van het NFI of een willekeurige andere instantie kan van dezelfde kwaliteit zijn. Differentiatie tussen personen wordt zo lastiger. Het NRGD heeft toegevoegde waarde door de bemoeienis bij de accreditatie.

Proportionaliteit van aantrekken buitenlandse deskundigen

Uit de evaluatie blijkt dat het College geslaagd is in zijn doel om buitenlandse deskundigen in te schrijven in het NRGD en deel te laten nemen aan verschillende TAC's. Hiermee is een extra waarborg verkregen op de onafhankelijkheid van de beoordeling van aanvragers en de beschikbaarheid van deskundigen, onder andere voor contra-expertise. Tegelijkertijd blijkt ook dat het vinden van buitenlandse deskundigen veel voeten in aarde heeft en dat daarvoor de nodige kosten moeten worden gemaakt. Zo moeten rapporten worden vertaald en blijken buitenlandse deskundigen vaak onvoldoende op de hoogte van de Nederlandse rechtsprocedures en -praktijken. Dat laatste kan er dan weer toe leiden dat een buitenlandse deskundige een voorwaardelijke registratie krijgt met als voorwaarden dat de ontbrekende kennis van het Nederlandse rechtstelsel moet worden ingelopen. Buitenlandse deskundigen blijken echter weinig populair bij de rechterlijke macht en worden niet tot nauwelijks gevraagd. In die gevallen dat gezocht wordt naar een alternatief voor een NFI-deskundige wordt in de regel de uitwijk genomen naar Nederlandse geregistreerde deskundigen of een niet-NRGD-geregistreerde deskundige van wie de kwaliteit binnen het vakgebied hoog aangeschreven staat. Dit roept de vraag op of de inspanningen voor het opnemen van buitenlandse deskundigen in het NRGD wel opwegen tegen de zeer beperkte baten. Weliswaar geniet het niet de voorkeur dat deskundigen die elkaar kennen vanuit het vakgebied elkaar beoordelen. Maar tegelijkertijd – zo wordt tijdens de evaluatie door verschillende TAC-leden opgemerkt – moeten professionals in staat worden geacht rapportages te beoordelen op grond van de door het College vastgestelde objectieve criteria.

Proportionaliteit in relatie tot kleine deskundigheidsgebieden

Deels samenhangend met het voorgaande discussiepunt is de kwestie over de proportionaliteit van het toevoegen van kleine deskundigheidsgebieden aan het NRGD. Ook voor een gebied als Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie en Handschriftdeskundigheid waarin niet meer dan één of enkele deskundigen per domein staan ingeschreven is een arbeidsintensief en kostbaar normeringsproces doorlopen en zijn TAC's ingesteld. Omdat het vakgebied dusdanig klein is, zijn echter de deskundigen die in de regel door de rechterlijke macht worden ingezet niemand anders dan dezelfde die thans de NAC en de TAC bemensen. Het feit dat deze professionals nu ook ingeschreven staan in het register verandert daar weinig aan. De enige verbetering ten opzicht van de oude situatie is dat in de NAC en TAC nu soms ook buitenlandse deskundigen zitting hebben, maar zoals hiervoor opgemerkt kleven aan deze buitenlandse bemensing ook enkele (inhoudelijke) nadelen. Dit roept de vraag op – zeker tegen de achtergrond van de opkomst van forensisch medewerkers – of het College niet beter kan inzetten op een generieke deskundigheidstoets waarmee voor de kleine deskundigheidsgebieden door de rechterlijke macht ad-hoc kan worden beoordeeld of een in te zetten deskundigen werkt volgens die normen die in het betreffende vakgebied algemeen aanvaard zijn. Een geïnterviewde advocaat vat deze optie als volgt samen:

"Het NRGD zou algemene uitgangspunten kunnen formuleren waaraan alle deskundigen moeten voldoen en waarin is opgenomen wat binnen het deskundigheidsgebied valt en wat niet. De normen die

het NRGD voor zijn deskundigheidsgebieden hanteert, zijn allemaal op vergelijkbare forensische basis gebaseerd. Die basis kan als algemeen uitgangspunt gelden voor alle deskundigheidsgebieden, ongeacht of het deskundigheidsgebied door het NRGD genormeerd is of niet. Op die manier kan ook de verdediging een deskundige tot de orde roepen en de onderzoeksvragen zo specificeren dat een deskundige binnen zijn rol en deskundigheid blijft.”

Ook van de zijde van het Bureau NRGD worden in enigszins vergelijkbare richting voorstellen geopperd. De directeur van het Bureau NRGD stelt op persoonlijke titel bijvoorbeeld in een *liber amicorum* uit 2020⁷⁷:

“Het NRGD is nog niet af. Er is nog een aantal gebieden dat wacht op normering. De ervaring heeft geleerd dat het normeren en toetsen van een klein gebied met een beperkt aantal deskundigen een even grote inspanning kost als die voor een groot gebied. De capaciteit van het bureau en ook het budget zijn hier niet op berekend. Vervut de meeste van deze gebieden worden door het NFI uitgeoefend. Het valt te onderzoeken of kleinere gebieden met het erkenningsbeleid kunnen worden geborgd. [...] Met het erkenningsbeleid geeft het NRGD organisaties de ruimte om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor kwaliteitsborging. Dit beleid kan ook voor de politie geschikt zijn. Het gaat er immers om of de organisatie kan laten zien dat haar medewerkers aan de hand van consensusnormen adequaat opgeleid en geëxamineerd worden. Daarmee verschuift de borging van het individuele niveau naar het systeem waarbinnen het individu wordt opgeleid en geëxamineerd.”

Tot slot

De evaluatie laat zien dat het NRGD in belangrijke mate heeft bijgedragen aan het doel van de Wet deskundige in strafzaken om het vertrouwen in de rechtspraak te versterken door het realiseren van kwaliteitsverbeteringen en kwaliteitswaarborgen in de forensische advisering. Zij heeft deze bijdrage vooral geleverd door diverse deskundigheidsgebieden te normeren en een register in te richten waarin alleen deskundigen worden ingeschreven die voldoen aan de vastgestelde normen van het desbetreffende vakgebied. Tegelijkertijd laat de evaluatie ook zien dat – in het bijzonder voor de kleine deskundigheidsgebieden – het systeem van normeren van deskundigheidsgebieden niet altijd doelmatig is. Het is uiteraard niet wenselijk dat teruggedaan wordt naar de tijd van vóór de Wet deskundige in strafzaken waarin het oordeel van de deskundigheid van de forensische experts feitelijk alleen aan de rechterlijke macht overgelaten werd. Maar omdat het bredere stelsel van kwaliteitswaarborging van de forensische expertise sinds de implementatie van de Wet deskundige in strafzaken, mede dankzij het College, duidelijk doorontwikkeld is (accreditatie van opleidingen en instellingen, komst van forensische medewerkers) valt te overwegen om bij de kleine deskundigheidsgebieden niet langer te streven naar het kwaliteitsstelsel van normeren en registreren. In plaats daarvan kan toegewerkt worden naar generieke

⁷⁷ M. Smithuis (2020), *Liber amicorum*, niet openbaar.

kwakeiteitscriteria die in het specifieke geval door de rechterlijke macht met hulp van de forensische medewerkers worden gebruikt om te toetsen of een deskundige van voldoende kwaliteit is.

Bijlage 1 Literatuurlijst

- *Besluit register deskundige in strafzaken - BWBR0026190*. (2009, 18 juli). Geraadpleegd op van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0026190/2020-01-01>
- Coster van Voorhout, J. A. (2015, 22 december). *Staatscourant 2015, 47958*. Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-47958.html>
- de Ridder, J., Akerboom, C. P. M., Hoving, R. A., Schudde, L. T., & Struiksma, N. (2014). Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen. *WODC*. Geraadpleegd van https://www.wodc.nl/binaries/2019-volledige-tekst_tcm28-71715.pdf
- Hirsch Ballin, E. M. H. (2009, 30 juli). *Staatsblad 2009, 330*. Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2009-330.html#d6736e721>
- *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*. (2006, 3 november). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0020495/2020-01-01>
- Nagtegaal M.H. e.a., 'Vijftien jaar weigerende verdachten in het Pro Justitia onderzoek. Prevalentie, informatiebehoefte officieren van justitie en rechters, en afdoeningen door de rechter', *WODC, Cahier 2018-15*
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen. (z.d.). *Het NRGD. Zicht op forensische deskundigheid*. Geraadpleegd van [https://www.nrgd.nl/binaries/Het%20NRGD%20-%20Zicht%20op%20forensische%20deskundigheid%20\(webversie\)_tcm39-83046.pdf](https://www.nrgd.nl/binaries/Het%20NRGD%20-%20Zicht%20op%20forensische%20deskundigheid%20(webversie)_tcm39-83046.pdf)
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen (2015, 28 mei). *Beleidsregel schorsing en doorhaling*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/Beleidsregel%20schorsing%20en%20doorhaling_tcm39-88163.pdf
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen. (2015). *Jaarverslag*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/NRGD%20jaarverslag%202015_tcm39-83048.pdf
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen. (2016). *Jaarverslag*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/NRGD%20jaarverslag%202015_tcm39-83048.pdf
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen. (2017). *Jaarverslag*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/NRGD%20Jaarverslag%202017_tcm39-344243.pdf
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen. (2018). *Jaarverslag*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/NRGD%20Jaarverslag%20def_tcm39-394795.pdf
- Nederlands Register voor Gerechtelijk Deskundigen (z.j.). *Beleidskader Voorwaardelijke registratie v1.0*. Geraadpleegd van https://www.nrgd.nl/binaries/Beleidskader%20Voorwaardelijke%20registratie%2020171130_tcm39-304666.pdf
- Smithuis, M. M. A., Van Ruth, E. M., & Wiele, M. J. E. (2012). Kwaliteitsborging van forensische deskundigen: de complementaire rol van accreditatie en certificering. *Expertise en Recht, 6*.

- Van der Steur, G. A. (2015, 5 oktober). *Kamerstuk 29279, nr. 278*. Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29279-278.html>
- Van der Steur, G. A. (2015, 16 april). *Kamerstuk 29279, nr. 230*. Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29279-230.html>
- *Wetboek van Strafvordering - BWBR0001903*. (1921, 15 januari). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2020-01-01>
- *Wet deskundige in strafzaken - BWBR0025251*. (2010, 1 januari). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025251/2010-01-01>

Bijlage 2 Tabellenboek

Enquête gerechtelijk deskundigen

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 2 van deze rapportage heeft een enquête plaatsgevonden onder netto 181 deskundigen. De analyse van de enquête – inclusief de bijbehorende vragen worden onderstaand weergegeven.

Introductie

Sinds wanneer treedt u op als gerechtelijk deskundige in strafzaken? (Antwoord in jaartal)	
1980-1989	7%
1990-1999	22%
2000-2009	39%
2010-2019	32%
Totaal	100% (n=179)
Gemiddeld	Sinds 2004 (15 jaar)

Bij welke organisatie(s) bent u werkzaam/aangesloten? (Meerdere antwoorden mogelijk)	
NFI	9%
NIFP	75%
Universiteit of Universitair Medisch Centrum	7%
Particulier forensisch instituut	7%
Zelfstandig expert	44%
Totaal	n.v.t. (n=180)

Staat u op dit moment ingeschreven in het NRGD?	
Ja	93%
Nee, voorheen wel	7%
Totaal	100% (n=180)

	Voor diegenen die staan ingeschreven Sinds wanneer staat u ingeschreven in het NRGD (Vul hier een jaartal tussen 2010 en 2019 in)	Voor diegenen die niet meer staan ingeschreven Sinds wanneer stond u ingeschreven in het NRGD (Vul hier een jaartal tussen 2010 en 2019 in)
2010	19%	25%
2011	11%	-
2012	19%	8%
2013	10%	25%
2014	8%	-
2015	5%	17%
2016	6%	8%
2017	7%	-
2018	7%	-
2019	6%	-
Weet ik niet	1%	-
N.v.t.	-	17%
Totaal	100% (n=166)	100% (n=12)

Sinds wanneer bent u uitgeschreven in het NRGD (Vul hier een jaartal tussen 2010 en 2019 in)	
2018	90%
2019	10%
Totaal	100% (n=12)

Wat is de reden dat u momenteel niet in het NRGD staat ingeschreven?	
Verzoek tot (her)inschrijving is afgewezen	83%
Overige	17%
Totaal	100% (n=12)

Invloed NRGD op de kwaliteit

	Wilt u per stelling aangeven in hoeverre u het met de stelling eens bent?					Totaal
	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	
Mijn functioneren als gerechtelijk deskundige is verbeterd met mijn inschrijving in het NRGD.	15%	22%	36%	25%	3%	100% (n=156)
Mijn manier van rapporteren is door mijn registratie in het NRGD wezenlijk veranderd.	2%	22%	15%	46%	15%	100% (n=156)

⁷⁸ Als redenen werden gegeven: 'vervroegde pensionering' en 'werkzaamheden passen niet in de bestaande deskundigheidsgebieden'.

⁷⁹ Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling geven als toelichting baat de hebben bij de feedback die zij krijgen van de toetsingsadviescommissie. Anderen geven aan dat de kwaliteitseisen ervoor zorgen dat zij zelf kritischer worden jegens hun functioneren en dat het NRGD een stok achter de deur is om regelmatig aan intervisie te doen. Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling zien geen verband tussen hun inschrijving in het NRGD en hun functioneren. Een aantal respondenten geeft aan dat de toetsing door het NIFP of NFI (mee) hun functioneren beïnvloedt. Anderen zijn van mening dat hun functioneren al naar behoren was voor de inschrijving in het NRGD.

⁸⁰ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering van de stelling is negatief en betreft: 'Mijn manier van rapporteren is door mijn registratie in het NRGD niet wezenlijk veranderd'; Respondenten die het (helemaal)

Inzet als gerechtelijk deskundige

Hoe vaak heeft u, naar schatting, tussen 2014 en 2018 als gerechtelijk deskundige in een strafzaak opgetreden?	
0 keer	4%
1-25 keer	40%
26-50 keer	22%
51-75 keer	14%
76-100 keer	21%
Totaal	100% (n=129)
Gemiddelde	41,5 keer

In hoeveel strafzaken tussen 2014 en 2018 was uw rol om contra-expertise te verschaffen?				
	NFI	NIFP	Overige	Totaal
0 keer	77%	68%	60%	67%
1-10 keer	24%	32%	33%	31%
11-20 keer	0%	1%	0%	2%
Meer dan 20 keer	0%	1%	8%	2%
Totaal	100% (n=13)	100% (n=76)	100% (n=40)	100% (n=129)
Gemiddelde	1,8 keer	1,3 keer	2,8 keer	1,7 keer

Wat zijn voor u redenen om wel of geen contra-expertise te geven?				
	NFI	NIFP	Overige	Totaal
Nooit gevraagd, maar sta er wel voor open	38%	20%	28%	30%
Belangenverstrengeling/ angst om onafhankelijkheid te verliezen	8%	3%	8%	9%
Wil niet voor advocatuur rapporteren	8%	11%	5%	4%
Geen specifieke reden	15%	13%	8%	30%
Geen tijd voor/ te veel werk	0%	4%	3%	2%
Te weinig ervaring	0%	7%	3%	3%
Als ik gevraagd wordt en het valt binnen bij deskundigheidsgebied geef in contra-expertise	15%	8%	13%	
Werd mij afgeraden	0%	1%	0%	0%
Overige	15%	15%	15%	7%
Niet ingevuld/n.v.t.	0%	20%	13%	16%
Totaal	n.v.t (n=13)	n.v.t (n=76)	n.v.t. (n=40)	n.v.t. (n=129)

oneens zijn met de stelling geven aan dat zij door hun inschrijving in het NRGD meer bewust zijn geworden van de kwaliteitseisen en daar in hun rapportages rekening mee houden. Een aantal respondenten geeft aan dat hun rapporten sinds hun inschrijving langer zijn geworden. Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling geven aan dat zijn geen commentaar hebben gekregen vanuit supervisie of de toetsingsadviescommissie om hun manier van rapporteren aan te passen. Anderen geven aan zelf al een hoge kwaliteitsstandaard te hanteren, onafhankelijk van de kwaliteitseisen die door het NRGD gesteld worden.

⁸¹ Voor het onderscheid in NFI, NIFP en overige hebben wij degenen die bij de vraag waar zij werkzaam zijn particulier forensisch instituut, Universiteit of Universitair Medisch Centrum, zelfstandige of overige hebben aangegeven tot de overkoepelende categorie 'overige' gerekend. Twee respondenten die aangaven bij de antwoordcategorie overig dat zij via het NIFP bemiddeld worden hebben wij tot de categorie NIFP gerekend.

Voor welk(e) deskundigheidgebied(en) bent u tussen 2014 en 2018 als gerechtelijk deskundige opgetreden in een strafzaak (Meerdere antwoorden mogelijk)	
DNA analyse en interpretatie- bronniveau	3%
Handschriftonderzoek	2%
FPPO Strafrecht volwassenen - psychiatrie	26%
FPPO Strafrecht volwassenen- psychologie	43%
FPPO Strafrecht jeugdigen - psychiatrie	9%
FPPO Strafrecht jeugdigen- psychologie	25%
Forensische Toxicologie	2%
Verdovende middelen- vergelijkend onderzoek	1%
Verdovende middelen- productieproces onderzoek	1%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	1%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	1%
Forensische Pathologie	1%
Digital Forensics- Computer forensics	1%
Digital Forensics- Software forensics	1%
Digital Forensics- Database forensics	1%
Digital Forensics- Device forensics	2%
Digital Forensics- Network forensics	1%
Digital Forensics- Multimedia forensics	0%
Legal Psychology- Statement Validity	3%
Legal Psychology- Deception Detection	0%
Legal Psychology- Psychology of Evidence	1%
Overige (geef nadere toelichting)	5%
Totaal	n.v.t. (n=129)

In welke fase van een strafzaak bent u over het algemeen als gerechtelijk deskundige betrokken?	
Opsporingsonderzoek	14%
Onderzoek ter terechtzitting	72%
Geen zicht op	14%
Totaal	100% (n=129)

Wordt/ werd u sinds uw inschrijving in het NRGD vaker of minder vaak als gerechtelijk deskundige gevraagd in strafzaken?	
Vaker	23%
Gelijk	59%
Minder vaak	4%
Geen zicht op	14%
Totaal	100% (n=129)

⁸² De overige antwoorden betreffen: 'dit is in het kader van de opleiding tot PJ-rapporteur', 'civiel rechtelijke zaak', 'geneesmiddelen en medische hulpmiddelen- vergelijkend onderzoek', 'geen, nog niet NRGD geregistreerd', 'optreden als getuige deskundige ter zitting (tbs verlengingszitting), 'Bla', 'geen. Ik rapporteer pas sinds 2019, de vraag is tussen 2014 en 2018'.

⁸³ Respondenten die sinds de inschrijving in het NRGD vaker worden geraadpleegd als gerechtelijk deskundigen gaven daarvoor als reden; beter vindbaar te zijn, meer tijd beschikbaar te hebben voor rapporteren, tekort aan gerechtelijke deskundigen mede vanwege afwijzingen door het NRGD.

⁸⁴ Een vijftal deskundigen gaf aan sinds de inschrijving in het NRGD minder vaak als gerechtelijke deskundigen te worden gevraagd door een afbouw van de carrière en doordat het rapporteren te veel tijd kost.

In naar schatting hoeveel strafzaken bent u door onderstaande functionarissen tussen 2014 en 2018 officieel benoemd als deskundige (Antwoord in percentages) ⁸⁵	
Rechter- of rechter-commissaris	22%
Zittingsrechter	8%
Officier van justitie	63%
Overig	7%
Totaal	100% (n=107)

Als gerechtelijk deskundige kunt u door het Openbaar Ministerie, c.q. de politie, de rechterlijke macht/de rechter-commissaris of de verdediging worden ingeschakeld. Hoe vaak werd u tussen 2014 en 2018 door deze verschillende partijen feitelijk als gerechtelijk deskundige ingeschakeld? (Antwoord in percentages) ⁸⁶	
Het Openbaar Ministerie/ politie	65%
De rechterlijke macht	28%
De verdediging	6%
Totaal	100% (n=105)

⁸⁵ Het betreft hier gemiddelde percentages.

⁸⁶ Het betreft hier gemiddelde percentages.

Kwaliteit forensische expertise in de rechtspraak (volgens deskundigen zelf)

Wilt u per stelling aangeven in hoeverre u het met de stelling eens bent?

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
Het College gerechtelijk deskundigen draagt bij aan het verbeteren van de kwaliteit van gerechtelijk deskundigen.	8%	15%	21%	49%	6%	4%	100% (n=121)
De kwaliteit van de forensische expertise in de rechtspraak is door toedoen van het College gerechtelijk deskundigen in de afgelopen vier jaar (2014 tot heden) verbeterd.	2%	11%	30%	29%	6%	23%	100% (n=121)
Strafrechters zijn voldoende in staat om de kwaliteit van de rapportage van een deskundige te beoordelen.	2%	28%	20%	30%	10%	12%	100% (n=121)
Voor de beoordeling van een deskundigenrapportage door rechters maakt het verschil of de deskundige al dan niet is geregistreerd.	5%	12%	17%	41%	11%	15%	100% (n=121)
Forensisch ondersteuners dragen bij aan de kwaliteit van de communicatie tussen deskundigen en de rechterlijke macht. (Toelichting: forensisch ondersteuners helpen rechters met het doorgronden van deskundigenverslagen en assisteren bij het formuleren van de juiste vragen voor de deskundige).	3%	1%	21%	16%	2%	57%	100% (n=121)

⁸⁷ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering was negatief en betreft: 'Het College gerechtelijk deskundigen draagt niet bij aan het verbeteren van de kwaliteit van gerechtelijk deskundigen.'; Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling lichten toe dat door toedoen van het NRGD 'enkele rotte appels uit de pool van rapporteurs' zijn gehaald. Daarnaast wordt toegelicht dat door het opstellen van toetsingscriteria en het toetsen aan die criteria de kwaliteit van gerechtelijk deskundigen beter is gewaarborgd. Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven als toelichting dat de toetsingscriteria die het NRGD hanteert te veel ruimte laten aan een subjectief oordeel door de leden van de toetsingsadviescommissie. Ook wordt aangegeven dat de toetsingscriteria te streng zijn waardoor er een tekort ontstaat aan gerechtelijke deskundigen. Ook wordt aangegeven dat het NRGD weinig toegevoegde waarde heeft omdat de kwaliteit van de rapporten als wordt getoetst door, onder andere, het NIFP.

⁸⁸ De respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling gaven als toelichting dat de kwaliteit is verbeterd doordat de gestelde kwaliteitseisen door het College gerechtelijk deskundigen het gebruik van methoden en het rapporteren meer gestandaardiseerd is. De respondenten die aangeven het (helemaal) oneens te zijn met de stelling geven als toelichting dat volgens hen alleen controle op de kwaliteit niet bijdraagt aan de verbetering van de kwaliteit. Anderen geven aan dat zij vinden de toetsingscriteria die door het NRGD worden gehanteerd niet transparant en reëel zijn. Volgens deze respondenten worden goede deskundigen daardoor ten onrechte afgewezen voor hun registratie.

⁸⁹ Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling lichten toe dat strafrechter over het algemeen goed kunnen inschatten welke informatie uit het rapport relevant is voor hun oordeelvorming. Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling geven aan dat niet alle strafrechters even goed bekend zijn met de deskundigheidsgebieden. Volgens een aantal respondenten kunnen strafrechters wel over de bruikbaarheid van de rapportages oordelen maar missen zij soms de vakinhoudelijke kennis.

⁹⁰ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'Voor de beoordeling van een deskundigenrapportage door rechters maakt het geen verschil of de deskundige al dan niet is geregistreerd.'; Respondenten die het (helemaal) eens zijn met deze stelling geven aan dat zij weinig verschil merken in de bejegening door strafrechters vóór of na registratie in het NRGD. Volgens die respondenten kijken rechters altijd kritisch naar rapporten, ondanks dat een gerechtelijk deskundigen in het NRGD is opgenomen. Respondenten die aangaven het (helemaal) oneens te zijn met de stelling zijn van mening dat het voor rechters wel uitmaakt of een gerechtelijk deskundige geregistreerd staat, omdat rechters de registratie in het NRGD als een kwaliteitswaarborg zien die ontbreekt als een deskundige niet in het NRGD staat.

⁹¹ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'Forensisch ondersteuners dragen niet bij aan de kwaliteit van de communicatie tussen deskundigen en de rechterlijke macht.';

Heeft u tussen 2014 en 2018 een aanvraag tot registratie gedaan?	
Ja	73%
Nee	27%
Totaal	100% (n=149)

Wanneer heeft u uw eerste aanvraag ingediend? (Vul een jaartal in tussen 2014 en 2018)	
2014	22%
2015	21%
2016	16%
2017	23%
2018	17%
Totaal	100% (n=103)⁹²

Voor welk(e) deskundigheidsgebied(en) heeft u toen een aanvraag tot registratie gedaan in het NRGD? (Meerdere antwoorden mogelijk)	
DNA analyse en interpretatie- bronniveau	3%
Handschriftonderzoek	0%
FPPO Strafrecht volwassenen - psychiatrie	27%
FPPO Strafrecht volwassenen- psychologie	31%
FPPO Strafrecht jeugdigen - psychiatrie	9%
FPPO Strafrecht jeugdigen- psychologie	22%
Forensische Toxicologie	0%
Verdovende middelen- vergelijkend onderzoek	1%
Verdovende middelen- productieproces onderzoek	0%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	1%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	0%
Forensische Pathologie	1%
Digital Forensics- Computer forensics	1%
Digital Forensics- Software forensics	1%
Digital Forensics- Database forensics	1%
Digital Forensics- Device forensics	3%
Digital Forensics- Network forensics	1%
Digital Forensics- Multimedia forensics	0%
Legal Psychology- Statement Validity	5%
Legal Psychology- Deception Detection	1%
Legal Psychology- Psychology of Evidence	3%
Overige (geef nadere toelichting)	1%
Totaal	n.v.t. (n=103)

Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling zijn van mening dat forensisch ondersteuners een belangrijke en noodzakelijke schakel zijn tussen gerechtelijk deskundigen en de rechterlijke macht. Forensisch ondersteuners helpen rechters om de hiaten in rapporten te vinden en de juiste vragen te formuleren.

⁹² 7 respondenten hebben een jaartal ingevuld vóór 2014. Deze zijn zodoende buiten beschouwing gelaten.

⁹³ De overige antwoorden betreffen: 'dit was niet de eerste maar een verlengingsaanvraag'.

Wat was de uitkomst van deze aanvraag voor registratie?

Aanvraag loopt nog	0%
Onvoorwaardelijke registratie	60%
Voorwaardelijke registratie	35%
Afwijzing van aanvraag door het College gerechtelijk deskundigen	4%
Ik heb mijn aanvraag ingetrokken	1%
Totaal	100% (n=103)

	Deskundigheidsgebied	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingsprocedure van mijn aanvraag is zorgvuldig verlopen	DNA	0%	33%	0%	67%	0%	n.v.t.	100% (n=3)
	FPPO	4%	9%	25%	47%	16%	n.v.t.	100% (n=81)
	Handschriftonderzoek	-	-	-	-	-	-	-
	Toxicologie	-	-	-	-	-	-	-
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	-	-	-	-	-	-	-
	Forensische Pathologie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Digital Forensics	0%	0%	0%	25%	75%	n.v.t.	100% (n=4)
	Legal Psychology	0%	20%	0%	60%	20%	0%	100% (n=5)
	Totaal	3%	9%	21%	49%	18%	n.v.t.	100% (n=96)
De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand duidelijk.	DNA	33%	0%	0%	33%	33%	n.v.t.	100% (n=3)
	FPPO	5%	22%	17%	44%	11%	n.v.t.	100% (n=81)
	Handschriftonderzoek	-	-	-	-	-	-	-
	Toxicologie	-	-	-	-	-	-	-
	Verdovende middelen	0%	100%	0%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	100%	0%	0%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	-	-	-	-	-	-	-
	Forensische Pathologie	0%	0%	100%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Digital Forensics	50%	50%	0%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=4)
	Legal Psychology	0%	0%	20%	20%	60%	n.v.t.	100% (n=5)
	Totaal	17%	42%	18%	19%	4%	n.v.t.	100% (n=96)

⁹⁴ De respondenten geven als toelichting dat zij niet aan de eisen voldeden vanwege een gebrek aan ervaring.

⁹⁵ De respondent geeft aan als toelichting: 'Mijn in 2012 afgeronde opleiding werd te oud bevonden, waardoor ik zowel weer rapportages onder supervisie zou moeten inleveren als een groter aantal dan vereist na opleiding (10 ipv 5). Aan de eis van 5 voldeed ik wel en alle rapporten waren dubbel peer reviewed. Maar door de m.i. oneerlijke eisen en genoeg ander werk laat ik deze registratie voorlopig maar zitten. Veel succes met het vinden van genoeg rapporteurs'.

⁹⁶ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand niet duidelijk.'; Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat met name tijdens de mondelinge toetsing de indruk werd gewekt dat de leden van de toetsingsadviescommissie hun eigen criteria hanteerden. Bovendien is het niet voor alle respondenten duidelijk op welke manier de toetsingsadviescommissie inzoomt op de criteria of dat meer oppervlakkig per criterium wordt nagegaan of daaraan voldaan is. Ook gaven een aantal respondenten aan het verwarrend te vinden dat de rapportages wel door het NIFP goed zijn bevonden maar door het NRGD niet.

Toetsingsprocedure bij eerste aanvraag voor registratie

	Deskundigheidsgebied	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren. ⁹⁷	DNA	0%	0%	33%	33%	33%	0%	100% (n=3)
	FPPO	2%	21%	19%	44%	11%	2%	100% (n=81)
	Handschriftonderzoek	-	-	-	-	-	-	-
	Toxicologie	-	-	-	-	-	-	-
	Verdovende middelen	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	0%	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	-	-	-	-	-	-	-
	Forensische Pathologie	0%	0%	0%	100%	0%	0%	100% (n=1)
	Digital Forensics	0%	0%	0%	50%	25%	25%	100% (n=4)
Legal Psychology	0%	0%	20%	20%	60%	0%	100% (n=5)	
Totaal	2%	18%	18%	44%	16%	3%	100% (n=96)	

	Deskundigheidsgebied	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutr aal	Mee eens	Helem aal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren voldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen. ⁹⁸	DNA	33%	0%	0%	67%	0%	n.v.t.	100% (n=3)
	FPPO	2%	7%	27%	38%	25%	n.v.t.	100% (n=81)
	Handschriftonderzoek	-	-	-	-	-	-	-
	Toxicologie	-	-	-	-	-	-	-
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t.	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	-	-	-	-	-	-	-
	Forensische Pathologie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Digital Forensics	0%	0%	25%	75%	0%	n.v.t.	100% (n=4)
Legal Psychology	20%	0%	20%	20%	40%	n.v.t.	100% (n=5)	
Totaal	4%	6%	25%	40%	25%	n.v.t.	100% (n=96)	

⁹⁷ Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling zijn van mening dat de toetsingscriteria onnodig streng zijn (geworden) en niet allemaal relevant zijn voor de beoordeling van de kwaliteit van de gerechtelijke deskundige. De criteria worden volgens een aantal respondenten dermate streng dat het voor deskundigen steeds meer tijd gaat kosten om met alle eisen in de rapportage rekening te houden. Dit kan volgens respondenten ertoe leiden dat gerechtelijke deskundigen af zullen zien van registratie. Ook merken een aantal respondenten op dat het NIFP de rapporten anders beoordeelt dan het NRGD en het NRGD de rapporten niet van feedback voorziet, in tegenstelling tot het NIFP. Bovendien zijn de toetsingscriteria volgens een deel van respondenten wel duidelijk maar lijkt het soms van de samenstelling van de toetsingsadviescommissie af te hangen hoe de toetsingscriteria worden toegepast.

⁹⁸ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren onvoldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.'; De respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling gaven aan dat de leden van de toetsingsadviescommissie niet op de hoogte waren van de aspecten die binnen het betreffende vakgebied relevant zijn. Zo gaf een respondent aan dat de leden niet op de hoogte waren van hoe een gedragskundig onderzoek van het Pieter Baan Centrum is opgebouwd en daardoor met, naar eigen zeggen, irrelevante vragen en kritiek kwamen. De respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling zijn van mening dat de leden van de toetsingsadviescommissie deskundig waren en gerichte feedback gaven n.a.v. de aanvraag voor registratie.

	Uitkomst aanvraag	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingsprocedure van mijn aanvraag is zorgvuldig verlopen. ⁹⁹	Afgewezen	0%	25%	25%	50%	0%	n.v.t.	100% (n=4)
	Onvoorwaardelijke registratie	2%	9%	20%	46%	23%	n.v.t.	100% (n=56)
	Voorwaardelijke registratie	6%	6%	23%	54%	11%	n.v.t.	100% (n=35)
	Aanvraag ingetrokken	0%	100%	0%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Totaal	3%	9%	21%	49%	18%	n.v.t.	100% (n=96)

De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand duidelijk. ¹⁰⁰	Afgewezen	0%	50%	0%	50%	0%	n.v.t.	100% (n=4)
	Onvoorwaardelijke registratie	0%	14%	18%	46%	21%	n.v.t.	100% (n=56)
	Voorwaardelijke registratie	11%	26%	17%	34%	11%	n.v.t.	100% (n=35)
	Aanvraag ingetrokken	0%	100%	0%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Totaal	4%	19%	18%	42%	17%	n.v.t.	100% (n=96)

	Uitkomst aanvraag	Helemaal mee oneens	Mee one ens	Neutra al	Mee eens	Helemaa l mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren. ¹⁰¹	Afgewezen	0%	25%	0%	75%	0%	0%	100% (n=4)
	Onvoorwaardelijke registratie	4%	14%	18%	39%	21%	4%	100% (n=56)
	Voorwaardelijke registratie	0%	20%	20%	49%	9%	3%	100% (n=35)
	Aanvraag ingetrokken	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
	Totaal	2%	17%	18%	43%	17%	3%	100% (n=96)

De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren voldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen. ¹⁰²	Afgewezen	0%	0%	25%	75%	0%	n.v.t.	100% (n=4)
	Onvoorwaardelijke registratie	5%	7%	25%	39%	23%	n.v.t.	100% (n=56)
	Voorwaardelijke registratie	3%	6%	23%	40%	29%	n.v.t.	100% (n=35)
	Aanvraag ingetrokken	0%	0%	100%	0%	0%	n.v.t.	100% (n=1)
	Totaal	4%	6%	25%	40%	25%	n.v.t.	100% (n=96)

⁹⁹ Respondenten die aangeven het (helemaal) eens te zijn met de stelling zijn, hebben de indruk dat de toetsing van hun aanvraag voor registratie zorgvuldig is verlopen, waarover zij bovendien voldoende feedback hebben gekregen. Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat zijn de bejegening door de toetsingsadviescommissie als onprettig hebben ervaren en lang op de uitkomst van hun aanvraag voor registratie hebben moeten wachten. Volgens een aantal respondenten bleek de toetsingscommissie niet in staat om een neutrale, onafhankelijke positie in te nemen. Daarnaast vonden een aantal respondenten het onduidelijk wat de het doel van de mondelinge toetsing was en konden zich daardoor onvoldoende voorbereiden.

¹⁰⁰ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand niet duidelijk.'; Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat met name tijdens de mondelinge toetsing de indruk werd gewekt dat de leden van de toetsingsadviescommissie hun eigen criteria hanteerden. Bovendien is het niet voor alle respondenten duidelijk op welke manier de toetsingsadviescommissie inzoomt op de criteria of dat meer oppervlakkig per criterium wordt nagegaan of daaraan voldaan is. Ook gaven een aantal respondenten aan het verwarrend te vinden dat de rapportages wel door het NIFP goed zijn bevonden maar door het NRGD niet.

¹⁰¹ Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling zijn van mening dat de toetsingscriteria onnodig streng zijn (geworden) en niet allemaal relevant zijn voor de beoordeling van de kwaliteit van de gerechtelijke deskundige. De criteria worden volgens een aantal respondenten dermate streng dat het voor deskundigen steeds meer tijd gaat kosten om met alle eisen in de rapportage rekening te houden. Dit kan volgens respondenten ertoe leiden dat gerechtelijke deskundigen af zullen zien van registratie. Ook merken een aantal respondenten op dat het NIFP de rapporten anders beoordeelt dat het NRGD en het NRGD de rapporten niet van feedback voorziet, in tegenstelling tot het NIFP. Bovendien zijn de toetsingscriteria volgens een deel van respondenten wel duidelijk maar lijkt het soms van de samenstelling van de toetsingsadviescommissie af te hangen hoe de toetsingscriteria worden toegepast.

¹⁰² Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren onvoldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.'; De respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling gaven aan dat de leden van de toetsingsadviescommissie niet op de hoogte waren van de aspecten die binnen het betreffende vakgebied relevant zijn. Zo gaf een respondent aan dat de leden niet op de hoogte waren van hoe een gedragskundig onderzoek van het Pieter Baan Centrum is opgebouwd en daardoor met, naar eigen zeggen, irrelevante vragen en kritiek kwamen. De respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling zijn van mening dat de leden van de toetsingsadviescommissie deskundig waren en gerichte feedback gaven n.a.v. de aanvraag voor registratie.

Hoe lang heeft de toetsingsprocedure van deze aanvraag geduurd?

	Minder dan 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 9 maanden	9 tot 12 maanden	12 tot 18 maanden	Langer dan 18 maanden	N.v.t.: de procedure loopt nog	Totaal
DNA	0%	67%	0%	33%	0%	0%	0%	100% (n=3)
FPPO	37%	48%	9%	4%	1%	1%	0%	100% (n=81)
Handschriftonderzoek	-	-	-	-	-	-	-	-
Toxicologie	-	-	-	-	-	-	-	-
Verdovende middelen	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Forensisch Wapen- en Munitie	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Toetsing Wet Wapens en Munitie	-	-	-	-	-	-	-	-
Forensische Pathologie	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Digital Forensics	25%	50%	0%	0%	25%	0%	0%	100% (n=4)
Legal Psychology	0%	20%	20%	20%	40%	0%	0%	100% (n=5)
Totaal	32%	48%	9%	5%	4%	1%	0%	100% (n=96)

Welke knelpunten heeft u in de toetsingsprocedure ervaren?

(Deskundigheid sgebied)	DNA	FFPO	Hand-schrift onderzoek	Toxicologie	Verdovende middelen	Forensisch Wapen- en Munitie	Toetsing Wet Wapens en Munitie	Forensische Pathologie	Digital Forensics	Legal Psychology	Totaal
Het duurt te lang voordat de uitslag van de toetsingsprocedure bekend is	0%	20%	-	-	0%	0%	-	0%	50%	50%	24%
De administratieve last voor het indienen van de aanvraag is groot	0%	9%	-	-	0%	0%	-	50%	0%	25%	7%
Onprettig bejegening tijdens mondelinge toetsing	0%	8%	-	-	0%	0%	-	0%	0%	0%	5%
Te veel overeenkomsten toetsing NFI/NIFP	0%	2%	-	-	0%	0%	-	50%	0%	0%	
De mondelinge toetsing is subjectief	0%	5%	-	-	0%	0%	-	0%	0%	0%	5%
Overig	50 ¹⁰³ %	48% ¹⁰⁴	-	-	100% ¹⁰⁵	0%	-	0%	0%	25% ¹⁰⁶	24%
Geen knelpunten	50%	8%	-	-	0%	100%	-	0%	50%	25%	38%
Totaal	n.v.t (n=2)	n.v.t (n=66)	-	-	n.v.t (n=1)	n.v.t (n=1)	-	n.v.t. (n=1)	n.v.t (n=1)	n.v.t (n=4)	n.v.t. (n=77)

¹⁰³ 'verschil UK/NL, toetsers hebben te weinig inzicht in lab om te kunnen oordelen over resultaten'.

¹⁰⁴ 'Weinig positieve feedback ondanks onvoorwaardelijke toelating', 'supervisie traject was niet helder genoeg voor tac, en is per brief verhelderd. Was mi niet nodig geweest', 'ik werd verkeerd geïnformeerd: men zei in 2014 dat een VOG niet nodig was bij herregistratie. Bleek foute informatie te zijn.', 'Ik vond het gek dat ik vlak voordat ik de aanvraag indiende te horen kreeg dat het ook wel een jaartje later kon, omdat de registratietermijn verlengd was', 'Ik moest naar Utrecht komen om mijn rapportages toe te lichten.', 'Het opsturen van mijn gegevens moest per onbeveiligde mail', '-het niet hebben van 'ideale rapporten' voor de NRGD, lees eenvoudige rapporten -te korte periode (twee jaar bij voorwaardelijk)', 'Gaf enige vertraging, terwijl het eerste registratie na PJ opleiding was.', 'Een coach of mentor tbc van de toetsingsprocedure', 'doordat ik destijds in het buitenland woonde, duurde het lang dat er een originele VOG aanwezig was.', 'De TAC maakte onderscheid tussen 30 - en 30 + als leeftijd van de onderzochte verdachten.'

¹⁰⁵ 'mijn deskundigheid past niet in de bestaande deskundigheidsgebieden'.

¹⁰⁶ 'De vertaling van de rapportages in het Engels, omdat de beoordelaars Engelstalig waren. Dit werd door het NRGD voor je geregeld, wat bijzonder prettig was. Nadeel was dat de aangeboden Engelse vertaling soms toch rammelde in die zin dat niet precies en genuanceerd in het Engels werd weergegeven wat in het Nederlands was bedoeld.'

Heeft u tussen 2014 en 2018 nog een aanvraag tot registratie gedaan? (Vragen over de aanvraag tot herregistratie komen verderop in de enquête aan bod)

Ja	26%
Nee	74%
Totaal	100% (n=96)

Tweede aanvraag tot registratie

Wanneer heeft u uw tweede aanvraag ingediend? (Vul een jaartal tussen 2014 en 2018 in)

2014	4%
2015	17%
2016	17%
2017	21%
2018	38%
Totaal	100% (n=24)

Voor welk(e) deskundigheidsgebied(en) heeft u toen een aanvraag tot registratie gedaan in het NRGD? (Meerdere antwoorden mogelijk)

DNA analyse en interpretatie- bronniveau	4%
Handschriftonderzoek	0%
FPPO Strafrecht volwassenen - psychiatrie	27%
FPPO Strafrecht volwassenen- psychologie	46%
FPPO Strafrecht jeugdigen - psychiatrie	4%
FPPO Strafrecht jeugdigen- psychologie	27%
Forensische Toxicologie	0%
Verdovende middelen- vergelijkend onderzoek	0%
Verdovende middelen- productieproces onderzoek	0%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	0%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	0%
Forensische Pathologie	0%
Digital Forensics- Computer forensics	0%
Digital Forensics- Software forensics	0%
Digital Forensics- Database forensics	0%
Digital Forensics- Device forensics	0%
Digital Forensics- Network forensics	0%
Digital Forensics- Multimedia forensics	0%
Legal Psychology- Statement Validity	0%
Legal Psychology- Deception Detection	0%
Legal Psychology- Psychology of Evidence	0%
Overige (geef nadere toelichting)	4%
Totaal	n.v.t. (n=24)

¹⁰⁷ De overige antwoorden betreffen: 'niet van toepassing'.

Wat was de uitkomst van deze aanvraag voor registratie?	
Aanvraag loopt nog	4%
Onvoorwaardelijke registratie	65%
Voorwaardelijke registratie	19%
Afwijzing van aanvraag door het College gerechtelijk deskundigen	12%
Ik heb mijn aanvraag ingetrokken	0%
Totaal	100% (n=24)

Toetsingsprocedure bij tweede aanvraag voor registratie

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingsprocedure van mijn aanvraag is zorgvuldig verlopen.	8%	8%	25%	42%	17%	n.v.t.	100% (n=24)
De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand duidelijk.	4%	13%	13%	50%	21%	n.v.t.	100% (n=24)
De toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren.	4%	17%	21%	33%	25%	0%	100% (n=24)
De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren voldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.	4%	4%	46%	33%	13%	n.v.t.	100% (n=24)

¹⁰⁸ De respondenten geven als toelichting dat zij niet aan de eisen voldeden vanwege een gebrek aan ervaring.

¹⁰⁹ Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling geven als toelichting dat zij heldere terugkoppeling hebben gekregen op hun aanvraag. Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven als toelichting dat zij de toetsing als subjectief hebben ervaren. Een andere respondent geeft als toelichting dat de toetsingsprocedure te lang heeft geduurd. Er zat volgens deze respondent ruim een half jaar tussen de mondelinge toetsing en het bericht over een afwijzing.

¹¹⁰ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand niet duidelijk.'; Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat zij het wel duidelijk vonden naar welke documentatie gekeken wordt maar niet welke toetsingscriteria daarbij gehanteerd worden.

¹¹¹ Respondenten die het (helemaal) oneens geven enerzijds als toelichting dat de toetsingscriteria niet alle noodzakelijke kwaliteiten dekken. Anderzijds geven respondenten als toelichting dat de toetsingscriteria te veel van de gerechtelijk deskundigen vragen.

¹¹² Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren onvoldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.'; Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling lichten toe dat zij de feedback van de leden van de toetsingscommissie helder vinden en dat daaruit bleek dat de leden de rapporten van de aanvragende deskundige goed hadden gelezen.

Hoe lang heeft de toetsingsprocedure van deze aanvraag geduurd?	
Minder dan 3 maanden	38%
3 tot 6 maanden	42%
6 tot 9 maanden	8%
9 tot 12 maanden	0%
12 tot 18 maanden	8%
Langer dan 18 maanden	0%
Niet van toepassing, de procedure loopt nog	4%
Totaal	100% (n=24)

Herregistratie

Heeft u tussen 2014 en 2018 een aanvraag tot herregistratie gedaan?	
Ja	65%
Nee	35%
Totaal	100% (n=128)

Eerste aanvraag voor herregistratie

Wanneer heeft u uw eerste aanvraag voor herregistratie ingediend? (Vul een jaartal tussen 2014 en 2018 in)	
2014	7%
2015	21%
2016	14%
2017	33%
2018	26%
Totaal	100% (n=72)¹³³

¹³³ Zeven respondenten hebben een jaartal vóór 2014 ingevuld en zijn zodoende buiten beschouwing gelaten. Daarnaast hebben negen respondenten deze vraag niet ingevuld, maar de daaropvolgende vragen met betrekking tot de herregistratie wel. Zij zijn wel in de verdere analyse meegenomen.

Voor welk(e) deskundigheidsgebied(en) heeft u toen een aanvraag tot registratie gedaan in het NRGD? (Meerdere antwoorden mogelijk)	
DNA analyse en interpretatie- bronniveau	1%
Handschriftonderzoek	3%
FPPO Strafrecht volwassenen - psychiatrie	25%
FPPO Strafrecht volwassenen- psychologie	42%
FPPO Strafrecht jeugdigen - psychiatrie	10%
FPPO Strafrecht jeugdigen- psychologie	24%
Forensische Toxicologie	1%
Verdovende middelen- vergelijkend onderzoek	1%
Verdovende middelen- productieproces onderzoek	1%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	1%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	1%
Forensische Pathologie	0%
Digital Forensics- Computer forensics	0%
Digital Forensics- Software forensics	0%
Digital Forensics- Database forensics	0%
Digital Forensics- Device forensics	0%
Digital Forensics- Network forensics	0%
Digital Forensics- Multimedia forensics	0%
Legal Psychology- Statement Validity	0%
Legal Psychology- Deception Detection	0%
Legal Psychology- Psychology of Evidence	0%
Overige (geef nadere toelichting)	1%
Totaal	n.v.t. (n=81)

Wat was de uitkomst van deze aanvraag voor registratie?	
Aanvraag loopt nog	0%
Onvoorwaardelijke registratie	87%
Voorwaardelijke registratie	5%
Afwijzing van aanvraag door het College gerechtelijk deskundigen	8%
Ik heb mijn aanvraag ingetrokken	0%
Totaal	100% (n=75)

¹¹⁴ De overige antwoorden betreffen: 'niet van toepassing'.

¹¹⁵ De respondenten geven als toelichting dat zij niet aan de eisen voldeden. Het ging om een kwaliteit van de rapportage en gebruik van de onderzoeksmethoden.

Toetsingsprocedure bij eerste aanvraag voor herregistratie

	Deskundigheidsgebied	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingsprocedure van mijn aanvraag is zorgvuldig verlopen ¹¹⁶	DNA	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	FPPO	3%	11%	25%	43%	18%	n.v.t	100% (n=61)
	Handschriftonderzoek	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=2)
	Toxicologie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensische Pathologie	-	-	-	-	-	-	-
	Digital Forensics	-	-	-	-	-	-	-
	Legal Psychology	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	3%	10%	22%	43%	22%	n.v.t	100% (n=68)
De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand duidelijk ¹¹⁷	DNA	100%	0%	0%	0%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	FPPO	5%	16%	23%	46%	10%	n.v.t	100% (n=61)
	Handschriftonderzoek	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=2)
	Toxicologie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensische Pathologie	-	-	-	-	-	-	-
	Digital Forensics	-	-	-	-	-	-	-
	Legal Psychology	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	6%	15%	21%	46%	13%	n.v.t	-100% (n=68)
De toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren.	DNA	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	FPPO	2%	25%	25%	33%	16%	n.v.t	100% (n=61)
	Handschriftonderzoek	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=2)
	Toxicologie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensische Pathologie	-	-	-	-	-	-	-
	Digital Forensics	-	-	-	-	-	-	-
	Legal Psychology	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	1%	22%	22%	31%	24%	n.v.t	-100% (n=68)

¹¹⁶ Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat de toetsingsprocedure te lang heeft geduurd. Ook geven respondenten aan dat zij de bejegening door de leden van de toetsingsadviescommissie onprettig vonden en dat zij de indruk hadden dat de leden vooringenomen waren.

¹¹⁷ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand niet duidelijk.'; Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling lichten toe dat zij betwijfelen of de leden van de toetsingsadviescommissie dezelfde invulling geven aan de toetsingscriteria.

¹¹⁸ Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan onder andere aan dat de toetsingscriteria steeds strenger worden waardoor de toetsingsprocedure mogelijk op lange termijn onhaalbaar blijkt voor sommige gerechtelijk deskundigen.

	Deskundigheidsgebied	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De leden van de	DNA	100%	0%	0%	0%	0%	n.v.t	100% (n=1)
toetsingsadviescommissie (TAC)	FPPO	2%	13%	34%	39%	11%	n.v.t	100% (n=61)
waren voldoende deskundig om	Handschriftonderzoek	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=2)
mijn aanvraag te beoordelen	Toxicologie	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensisch Wapen- en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Toetsing Wet Wapens en Munitie	0%	0%	0%	0%	100%	n.v.t	100% (n=1)
	Forensische Pathologie	-	-	-	-	-	-	-
	Digital Forensics	-	-	-	-	-	-	-
	Legal Psychology	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	3%	12%	31%	38%	16%	n.v.t	-100% (n=68)

Hoe lang heeft de toetsingsprocedure van deze aanvraag geduurd?								
	Minder dan 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 9 maanden	9 tot 12 maanden	12 tot 18 maanden	Langer dan 18 maanden	N.v.t.: de procedure loopt nog	Totaal
DNA	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
FPPO	43%	39%	10%	5%	3%	0%	0%	100% (n=61)
Handschriftonderzoek	50%	0%	50%	0%	0%	0%	0%	100% (n=2)
Toxicologie	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Verdovende middelen	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Forensisch Wapen- en Munitie								100% (n=1)
Toetsing Wet Wapens en Munitie	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100% (n=1)
Forensische Pathologie	-	-	-	-	-	-	-	-
Digital Forensics	-	-	-	-	-	-	-	-
Legal Psychology	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	43%	38%	12%	4%	3%	0%	0%	100% (n=68)

¹¹⁹ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren onvoldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.'; Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling geven aan dat dat de leden van de toetsingsadviescommissie volgens hen kundig genoeg waren, wat onder meer bleek uit de feedback die de deskundigen ontvingen. Respondenten die het helemaal eens zijn met de stelling geven aan dat zij de bejegening door de leden van de toetsingsadviescommissie niet altijd als prettig hebben ervaren. Ook was de kwaliteit van de terugkoppeling die de gerechtelijke deskundigen ontvingen niet altijd op niveau, volgens de respondenten. Ook had een respondent het idee dat sommige leden vooral kijken hoe zij zelf hun deskundigheid uitoefenen i.p.v. zich te beperken tot de toetsingscriteria die gelden voor de beoordeling van de deskundigheid.

Heeft u tussen 2014 en 2018 een aanvraag tot herregistratie gedaan?	
Ja	11%
Nee	90%
Totaal	100% (n=67)

Tweede aanvraag voor herregistratie

Wanneer heeft u uw eerste aanvraag voor herregistratie ingediend? (Vul een jaartal tussen 2014 en 2018 in)	
2016	29%
2017	43%
2018	29%
Totaal	100% (n=7)

Voor welk(e) deskundigheidsgebied(en) heeft u toen een aanvraag tot registratie gedaan in het NRGD? (Meerdere antwoorden mogelijk)	
DNA analyse en interpretatie- bronniveau	0%
Handschriftonderzoek	0%
FPPO Strafrecht volwassenen - psychiatrie	29%
FPPO Strafrecht volwassenen- psychologie	43%
FPPO Strafrecht jeugdigen - psychiatrie	29%
FPPO Strafrecht jeugdigen- psychologie	0%
Forensische Toxicologie	0%
Verdovende middelen- vergelijkend onderzoek	0%
Verdovende middelen- productieproces onderzoek	0%
Forensisch Wapen- en Munitieonderzoek	0%
Toetsing aan de Wet Wapens en Munitie	0%
Forensische Pathologie	0%
Digital Forensics- Computer forensics	0%
Digital Forensics- Software forensics	0%
Digital Forensics- Database forensics	0%
Digital Forensics- Device forensics	0%
Digital Forensics- Network forensics	0%
Digital Forensics- Multimedia forensics	0%
Legal Psychology- Statement Validity	0%
Legal Psychology- Deception Detection	0%
Legal Psychology- Psychology of Evidence	0%
Overige (geef nadere toelichting)	0%
Totaal	n.v.t. (n=7)

¹²⁰ De overige antwoorden betreffen: 'niet van toepassing'.

Wat was de uitkomst van deze aanvraag voor registratie?	
Aanvraag loopt nog	0%
Onvoorwaardelijke registratie	71%
Voorwaardelijke registratie	29%
Afwijzing van aanvraag door het College gerechtelijk deskundigen	0%
Ik heb mijn aanvraag ingetrokken	0%
Totaal	100% (n=7)

Toetsingsprocedure – tweede aanvraag voor herregistratie

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen zicht op	Totaal
De toetsingsprocedure van mijn aanvraag is zorgvuldig verlopen	0%	14%	29%	57%	0%	n.v.t.	100% (n=7)
De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand duidelijk	0%	0%	57%	43%	0%	n.v.t.	100% (n=7)
De toetsingscriteria van het NRGD vormen een goede afspiegeling van de forensische expertise die iemand moet bezitten om als gerechtelijk deskundigen binnen mijn vakgebied te kunnen functioneren	0%	29%	43%	29%	0%	0%	100% (n=7)
De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren voldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.	0%	0%	71%	29%	0%	n.v.t.	100% (n=7)

Hoe lang heeft de toetsingsprocedure van deze aanvraag geduurd?	
Minder dan 3 maanden	14%
3 tot 6 maanden	86%
6 tot 9 maanden	0%
9 tot 12 maanden	0%
12 tot 18 maanden	0%
Langer dan 18 maanden	0%
Niet van toepassing, de procedure loopt nog	0%
Totaal	100% (n=7)

¹²¹ De respondenten geven als toelichting dat zij niet aan de eisen voldeden. Het ging om een kwaliteit van de rapportage en gebruik van de onderzoeksmethoden.

¹²² Geen toelichting gegeven.

¹²³ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De toetsingscriteria van het NRGD voor mijn deskundigheidsgebied waren op voorhand niet duidelijk.'; Geen toelichting gegeven.

¹²⁴ Geen toelichting gegeven.

¹²⁵ Voor de leesbaarheid is de stelling positief geformuleerd in het tabellenboek. De originele formulering is negatief en betreft: 'De leden van de toetsingsadviescommissie (TAC) waren onvoldoende deskundig om mijn aanvraag te beoordelen.'; Geen toelichting gegeven.

Achtergrondinformatie

Hoe oud bent u?	
Jonger dan 30 jaar	1%
30-40 jaar	19%
41-50 jaar	24%
51- 60 jaar	30%
61-70 jaar	24%
Ouder dan 70 jaar	2%
Totaal	100% (n=104)
Gemiddelde	52 jaar

Wat is uw geslacht?	
Vrouw	56%
Man	44%
Totaal	100% (n=108)

In welke arrondissement bent u voornamelijk werkzaam? (Meerdere antwoorden mogelijk)?	
Rechtbank Amsterdam	43%
Rechtbank Den Haag	47%
Rechtbank Gelderland	31%
Rechtbank Limburg	24%
Rechtbank Midden-Nederland	47%
Rechtbank Noord-Holland	38%
Rechtbank Noord-Nederland	37%
Rechtbank Oost-Brabant	36%
Rechtbank Overijssel	24%
Rechtbank Rotterdam	35%
Rechtbank Zeeland-West-Brabant	26%
Rechtbank Amsterdam	43%
Totaal	n.v.t. (n=108)

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

RLA
STE
CHT
KUNDE